

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljske izdaje ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun.
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Serrano Suner

Dosedanji španski notranji minister in poveljnik »Falange« je prevzel vodstvo zunanje ministrstva. Ker je prišla sprememba takoj po povratku Serrana Sunerja z večtedenskega potovanja po Nemčiji in Italiji, kjer je imel dolge in ponovne razgovore z vodilnimi nemškimi in italijanskimi državniki in se je nahajal pri velesilah osišču na obisku vprav med pomembnim sestankom med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju, jo je treba tolmačiti kot nekakšno nadaljevanje teh razgovorov, odnosno kot njihov prvi vidni učinek. Nemški in italijanski tisk sta to tudi takoj podčrtala, češ da je velikega pomena, da je v sedanjem trenutku, ko vojna med velesilama osišču in Anglijo prehaja v usodne odločilne razvoje tudi na sredozemskem prostoru, vodstvo španske zunanje politike prešlo v roke moža, ki natančno pozna miselnost Nemčije in Italije in ki je usodo svoje španske domovine že zdavnaj združil z usodo svoje domovine. Saj je bil Serrano Suner že leta 1937 častni gost Hitlerjev pri takratnem letnem zboru narodno socialistične stranke v Nürnbergu, v juniju 1939, torej tik pred izbruhom vojne pa je bil Mussolinijev gost v Rimu in so bili že takrat položeni temelji za sodelovanje Španije z velesilama osišču.

Ramon Serrano Suner je v zunanje-politično vodstvo nove Španije prišel iz notranje politike, ki jo je od prvih početkov odločilno usmeril. Skupno s svojim šolskim drugom Jose Antoniom Primo de Riverom in Calvo Sotelom je spomladi leta 1935 pripravil plan nacionalne Španije proti marksistični republiki. Calvo Sotelo in Primo de Rivera sta v začetku državljanske vojne padla, Sunerja pa, ki je navzlic vsemu ostal v Madridu, so zaprli in na smrt obsodili. Rešil se je na čudežen način in ušel iz Madrida k svojem svaku generalu Francu, kjer je njegov vpliv, podprt od strokovnega pravnega znanja in od fanatične privrženosti nacionalni ideji, vedno bolj raste. Ko je general Franco leta 1938 imenoval prvo redno vlado, je Sunerju izročil notranje ministrstvo z nalogo, da v Španijo uvede nov upravni red in da strne vse različne nacionalistične struje, ki so se vsaka pod svojo zastavo borile skupno z generalom Francom proti marksizmu, v eno samo organizacijo. Sunerju se je to posrečilo in je iz organizacije Primo de Rivero, falangistov, monarhistov in drugih desničarskih struj zvalil svojo »Falanga Espanola Tradicionalista« kot edino dovoljeno politično organizacijo. Falanga ga je izvolila za svojega predsednika. Kot notranji minister in oslanjajoč se na »Falango« je Serrano Suner dal novi Španiji nov notranji obraz, ki je hitro pokril sledove režimov, ki so utonili v državljanski vojni. Pokazal se je kot izvrsten upravnik in je general Franco želel, da po delu, ki ga je opravil na notranji pozornici, Suner da tudi španski zunanji politiki končoveljavne smeri v novi Evropi, ki se pojavlja na pozorni zgodovini.

Po evropskem tisku gre sedaj ugibanje, kakšna bo vloga Španije v nadaljnjem razvoju dogodkov in kako bo španska zunanja politika pod novim vodstvom prišla stvarno do izraza. Kajti zemljepisni položaj španske države je izredno pomemben v sedanjem vojnem sporu, ki si je med drugim stavil nalogo, da razčisti položaj na področju Sredozemlja, kjer ima Španija dolgo obalo tako na evropski, kakor na afriški strani in vhod, v katerega na afriški strani straziho njene trdnjave, medtem ko so na evropski strani v podnožju nekdanj španskega, sedaj angleškega Gibraltarja.

Po sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju je postalo jasno, da bosta velesili osišču, ki sta si stavili nekatere naloge na Sredozemskem področju, od vseh obalnih držav Sredozemskega morja pričakovale jasnih, nedvoumnih opredelitev. Španija je bila med njimi prva, ki je to storila, in imenovanje Serrana Sunerja za španskega zunanjega ministra je imelo namen, da na zunaj vidno poudari, da je Španija prijateljsko razpoložena do Nemčije in Italije in da bi bili vsi poskusi, to prijateljstvo motiti, brezuspešni. O tem dejstvu sicer itak do sedaj nikdo ni dvomil, toda general Franco je hotel biti popolnoma jasen in je v osebi zunanjega ministra dal Nemčiji in Italiji še jamstvo, da je Španija za vsako politiko, ki bi bila nasprotna interesom velesil osišču, odslej popolnoma nepristopna.

Vprašanje, če in kdaj pojde Španija tudi v vojno, s tem seveda še ni bilo rešeno. Morda tudi nikdar postavljeno ni bilo v tej obliki. Španija še dolgo ni in ne bo zacelila strašnih ran državljanske vojne. Ona potrebuje mir in red, da popravi škodo, duhovno in materialno, ki jo je povzročila rdeča plava. Misel na aktivno sodelovanje v vojni je prav gotovo daleč od vodilnih španskih državnikov. Toda že zaradi tega, ker hoče Španija zaživeti novo življenje in zavzeti na svojem prostoru tisto vlogo, ki ji pripada, se ne more in ne sme odreči pravici, da stoji budno na straži in da spremlja razvoj z odločno voljo, da izkoristi vse postavke, ki bi ji mogle biti koristne. Res je, kakor je zapisal neki španski list, da Gibraltar ni vreden, da bi Španija zanj riskirala vojno, toda vre-

Antonescu povabljen v Rim

Italijanski list poroča, da bosta Romunija in Madžarska pristopili k trozvezi Rim-Berlin-Tokio. Ameriški poročevalci sodijo, da se je položaj na jugovzhodu že pomiril

Bukarešta, 22. okt. AA. Stefani. Voditelj romunske države general Antonescu bo odpotoval te dni na povabilo Mussolinija v Rim. To je sporočil osebno dopisnikom italijanskih listov, pred katerimi je dal naslednjo izjavo:

Srečen bom, da bom mogel izraziti čustva vdanosti in zaupanja v skupno romansko civilizacijo neposredno velikemu italijanskemu narodu in njegovemu velikemu voditelju, ko prispejem v večni Rim, odvisajoč se s ponosom častnemu povabilu, ki ga je vaš duce poslal romunskemu narodu in meni, naj obiščem mesto Rim.

Trst, 22. okt. b. »Piccolo« poroča iz Budimpešte, da namerava romunska vlada z diplomatskim aktom pristopiti k trojnemu paktu Rim-Berlin-Tokio. Novico budimpeštanskega lista spravljajo italijanski listi v zvezo z novicami, ki se trdovratno razširjajo po Budimpešti, da se bo tudi Madžarska, ki je svojo politiko popolnoma prilagodila smernicam osišču Rim-Berlin, prav tako priključila temu paktu.

Popov pojde v Nemčijo — Bagrjanov se vrača iz Italije

Sofija, 22. okt. m. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da bo zunanji minister Popov v kratkem odpotoval na zdravljenje v Karlove Vary. G. Popov se je del časa ne počuti najbolje ter mu je zdravnik svetoval zdravljenje v omenjenih toplicah.

Milan, 22. okt. AA. DNB. Bolgarski kmetijski minister Bagrjanov je končal svoje potovanje po Italiji z ogledom kmetijske pokrajine v okolici Milana in z obiskom v mestu samem. Bagrjanov je imel tudi po radiu govor, ki ga je naslovil na bolgarske poslušalce. V njem je med drugim razložil svoje vtise s potovanja po Italiji in opozoril na praktične možnosti sodelovanja med Italijo in Bolgarijo na kmetijskem področju. Časnikarjem je dejal, da vse, kar je videl, daleč presega njegova optimistična pričakovanja. Dejal je tudi, da bo izkušnje, ki si jih je pridobil v Italiji, izkoristil za zboljšanje bolgarskega kmetijstva, kar bo povečalo pogoje za poglobitev plodnih medsebojnih prijateljskih odnosov med obema državama.

Benetke, 22. okt. AA. Stefani. Bolgarski kmetijski minister Bagrjanov je prispel davi v Benetke v spremstvu italijanskega kmetijskega ministra Tassinarija. Ogledal si je tovarne umetnega gnojila, nakar je nadaljeval svojo pot v Bolgarijo.

Eden pride v Turčijo

Konferenca angleških balkanskih poslanikov v Carigradu

Milan, 22. okt. b. »Corriere della Sera« poroča, da je navzlic angleškimi zanikanjem jasno, da bodo te dni prišli v Carigrad vsi angleški poslaniki iz balkanskih prestolnic in da bodo imeli tam važen sestanek. »Corriere della Sera« pravi, da hoče Anglija po nešteti vojaških neuspehih zaigrati še svoje zadnje karte na Balkanu in na bližnjem vzhodu. Zaradi tega hoče do vseh podrobnosti proučiti položaj na jugovzhodu. V zvezi s tem pravi list, da se je angleški poslanik iz Beograda odzval pozivu in je večeraj odpotoval v Turčijo, da se sestane s svojimi tovariši iz Sofije in Ankare in verjetno tudi iz Aten. Tako se bodo zbrali vsi angleški poslaniki iz balkanskih držav v prestolnici Turčije ter bodo pričakovali prihod angleškega vojnega ministra Edena, ki bo prispel iz Kaira ter poročal poslanikom o položaju v Egiptu in na Vzhodu sploh, obenem pa jim bo dal potrebna navodila, kakšno politiko naj vodijo v bližnji bodočnosti v posameznih balkanskih prestolnicah.

Ameriška presoja položaja na Balkanu

Washington, 22. okt. b. »United Press« poroča, da so se v zadnjem času o razmerah okrog Črnega morja razširile razne vznemirljive govorice. Iz Aten, Carigrada in Budimpešte prihajajo danes nova poročila, iz katerih pa se vidi, da se je položaj v Atenah že nedeljo precej pomiril, ker so merodajni krogi prišli do spoznanja, da osištne velesile ne nameravajo na Balkanu nastopiti z

den je, da ga Španija vzame, ako bi priložnost nanesla, da bo kdaj na razpolago. Isto velja tudi o posestih v Afriki. Španska zunanja politika bo takšne narave, da te priložnosti ne bo zamudila, če in kadar se bo pojavila.

To pomeni, po vtisku, ki ga daje evropski tisk, prihod Ramona Serrana Sunerja v vodstvo zunanje politike Španije, katere poglavar je še vedno general Franco.

oboroženo silo in so bile vse priprave za oborožen nastop storjene samo iz taktičnih razlogov, da bi bila diplomatska ofenziva osištih držav čimbolj uspešna. Oboroženega napredovanja proti vzhodu najbrže ne bo iz sledečih razlogov:

1. Zaradi nevtralnega stališča Turčije in Grčije.
2. Nepojasnjeno vprašanje Dardanel, za katere se zanima Sovjetska Rusija.

3. Donava bo kmalu postala nesposobna za plovbo, vsled česar ne bo mogoče po tej poti prevažati večjih kontingentov čet.

Iz Bukarešte poroča omenjena agencija, da se bodo tam še naprej vsako noč izvajale vaje za mrčevanja. V pretekli noči je bila Bukarešta zatemnjena vse do zore.

Dr. Maniu obtožen

Budimpešta, 22. okt. b. Pod pritiskom Železne garde je izdal Antonescu nekaj naredb, med temi tudi naredbo proti Maniuevi stranki. Proti nekaterim višjim častnikom je uvedeno postopanje, ker so se ilegalno vmešavali v organizacijo opozicije. Dr. Maniu je obtožen zaradi izdajanja in širjenja letakov, v katerih se protestira proti ukinitvi samostojnosti in narodne svobode. Položaj v Romuniji je še vedno zelo napet, gospodarska kriza pa je čedalje hujša. »Universul« opozarja, da je Romunija država klasičnih presežkov za pre-

Zedinjene države organizirajo vso Ameriko proti Japonski

Mexico City, 22. oktobra. t. Domei. V zvezi s predlogom, ki so ga Zedinjene države Severne Amerike stavile mehiški vladi, naj zapre uvoz vojnega blaga na Japonsko, trdijo v mehiških političnih krogih, da je severnoameriška vlada začela z obsežno protijaponsko ofenzivo na vsem področju latinske Amerike. Amerika uporablja v tej borbi denarni pritisk in bi rada s pomočjo denarnih podpor dosegla, da se vsa Južna in Srednja Amerika zapre za vsak v vojni važen izvoz na Japonsko. V mehiških političnih krogih zatrjujejo, da obstoja nevarnost, da bodo sedaj pod pritiskom severnoameriškega velikan uničeni vsi dolgaletni napori latinsko-ameriških držav, da bi se osvobodile gospodarskega objema Severne Amerike in Anglije in da bodo te države spet padle v gospodarsko odvisnost Severne Amerike. Tudi Japonska gleda na ta razvoj z veliko pozornostjo in sklepa, da je delovanje Severne Amerike v Srednji in Južni Ameriki samo del splošne ameriške ofenzive proti Japonski.

Mehika, 22. oktobra. b. Iz kroge, ki so blizu vlade, prihajajo poročila, da je predsednik Lazaro Hardenas v znak ameriške vzajemnosti ukinil pravico japonske vlade glede odstopitve važnih petrolejskih področij v Mehiki. Obenem trdijo, da je tudi neka mehiška tvrdka odklonila zelo visoko japonsko ponudbo za dobavo 18.000 ton starega železa.

Boj za nizozemski petrolej

Batavija, 22. oktobra. b. »United Press« poroča, da se Japonska zelo trudi, da bi prišla z nizozemsko Indijo do sporazuma glede dobave petroleja. Proti temu pa z vsemi silami delata Amerika in Anglija. Zaradi kritičnega položaja je japonski predstavnik ponovno odpotoval v Tokio po nova navodila.

Japonski načrti

Tokio, 22. oktobra. AA. DNB. Zaradi izrednih razmer v svetu in zaradi novih nalog Japonske na Daljnem vzhodu je predsednik vlade knez Konoje sklenil, kakor to objavlja list »Kokumin Simbun«, da v okviru sedanje vlade ustanovi še vojni kabinet.

Trden namen in sklep Japonske, da hoče nadaljevati svojo politiko za zgraditev novega reda v Vzhodni Aziji, se je okreplil, kakor piše list, zaradi povečanega sovražnega stališča Anglije in Amerike proti Japonski. To stališče se je poja-

hrano, da pa je ta država prišla v takšno stanje, da ima sedaj primanjkljaj, zaradi česar draginja raste iz dneva v dan.

Beck aretiran v Romuniji

Bukarešta, 22. okt. t. AA. (Stefani). Legionarska policija je sinoči prišla bivšega poljskega zunanje ministra Becka, ko je z angleškim potnim listom hotel prekorčiti transilvansko mejo. O aretaciji Becka so znane naslednje podrobnosti: Beck je hotel že dvakrat pobegniti iz Romunije. V največji tajnosti je zapustil kraj Snahov, ki leži 25 km daleč od Bukarešte, toda legionarska policija ga je takoj ustavila. Beck je najprej zatrjeval, da je angleški državljani, toda ko je uvidel, da ga poznajo, je hotel policijo podkupiti s zlatom, ki ga je nosil s seboj. Policija ga je prepeljala v bucareške zapore. Pri svojem prvem poskusu bega pa je Beck že prišel do Bukarešte, kjer pa so ga ustavili in spoznali. Takrat se je izgovarjal, da hoče k zobozdravniku.

Karol se preseli v Ameriko

Madrid, 22. okt. b. »United Press« poroča, da se bivši romunski kralj Karol II. pripravlja na odhod iz Združene države. Končane so že vse priprave in kralj bo v najkrajšem času odpotoval v Lisabono in po letalski poti v Ameriko.

Amerika kliče svoje s Filipinami

Newyork, 22. oktobra. AA. DNB. Poveljnik ameriškega brodivja v vzhodni Aziji admiral Hardt je zapovedal, kakor piše »Newyork Herald Tribune«, da morajo vsi člani družin ameriških pomorskih častnikov in posadke ameriških ladij takoj zapustiti Filipinske otoke in se vrniti v domovino. Čeprav se ta sklep ameriške vlade v začetku ni nanašal na Filipinske otoke, je vendar Hardt izjavil, da ne dela nobene razlike in da se morajo vsi ameriški državljani s tega področja vrniti domov.

Angleži dobili nasvet, naj zapuste Japonsko

Tokio, 22. oktobra. t. Associated Press. Poročila, da bi bil angleški poslanik sir Robert Craigie že razposlal opozorilo angleškimi vplivom, naj zapuste Japonsko, niso resnična. P. pa je dal nasvet, da naj gre sedaj vsak, kdor more, dokler je potovanje še lahko. Trenutno ni nobene spremembe v odnosih med Japonsko in Anglijo in Angleži, ki imajo tukaj svoje posle, jih opravljajo, kakor jih pač morejo. Vendar pa je treba računati z možnostjo, da bo odšlo večje število Angležev. Ameriški državljani pa odhajajo v trumah.

Napetost med Siamom in Indokino

Rim, 22. oktobra. b. Zaradi napetih odnosov med francosko Indokino in Siamom objavlja današnji »Piccolo« dopis iz Bangkoka, v katerem list zagovarja povrnitev siamskih pokrajin, ki se nahajajo pod francosko Indokino. Pogajanja z Indokino so prekinjena, zaradi česar je negotovost še večja. Predsednik siamske vlade je imel večeraj zvečer govor, v katerem zahteva, da se potegne nove meje med Siamom in francosko Indokino proti Kongu. Siam je sklenil, da odločno zahteva povrnitev pokrajin, na katere ima nacionalno pravico. Siamska vlada bo storila vse mogoče, da svoj cilj doseže mirnim potom. Če bi se pa pokazalo, da je potrebno prijeti za orožje, potem bo Siam storil tudi to, da doseže svoj cilj. Predsednik vlade je dalje izjavil, da se bo siamska vlada pogajala samo z onimi osebami, ki bodo imele po-

(Nadaljevanje z 2. strani)

Vremenska napoved: Večja pooblaščenost po vsej državi, zlasti v zahodnih in južnih krajih. — Ponekod bo deževalo. Temperatura bo padla na severozahodu, dvignila pa se bo v drugih delih države.

Zagrebska vrem. napoved: Toplo in oblačno.

Politični zapiski

Sovjetska Rusija bi od nas rada masti!

Belgajska »Politika« piše: »Včeraj je bila odposlana prva pošiljatev našega blaga v Sovjetsko Rusijo. To blago so Rusi od nas kupili na podlagi trgovinske pogodbe, ki je bila sklenjena v Moskvi spomladi tega leta. To je večja pošiljatev tanina. Te dni bo odposlana v Rusijo tudi večja pošiljatev ferosilicijuma. Sovjetsko trgovinsko odposlanstvo v Belgradu se je te dni pogajalo tudi za to, da bi kupilo večjo množino svinjske masti. Toda od več strani je izražena želja, naj bi se mast do določene roka ne izvažala, ker se moramo bati, da bi sedanja napetost na trgu z debelimi evinjami povzročila skok cen svinjske masti.«

Dragoljub Jovanović zoper dr. Mačka

Znani levčarski politik in disident zemljoradniške stranke dr. Dragoljub Jovanović, ki je zadnja leta tako vneto zagovarjal sporazum s Hrvati je z dr. Mačkom bil celo v nekakem dogovoru, da bi v Srbiji započel tako gibanje, kakršno je HSS na Hrvaškem, je zdaj nastopil kot hudega opozicijskega tudi proti dr. Mačku, kakor sklepamo iz pisanja belgajske »Samouprave«. Ta list namreč poroča, da je dr. Dragoljub Jovanović začel izdajati letake s tragičnimi gesli: »Ker čuti, da nima za seboj kmečkih množic, ta naš zakasneli Barcelonec menda še misli, da smo mi kakšni pariški Zamorci, ki jih je mogoče obdelavati z Dragoljubovimi predavanji zoper bele ljudi, kakor je bilo za časa španske tragedije in vlade g. Leona Bluma.« Nato pravi list, da dr. Jovanović nastopa tudi zoper sporazum in zoper našo nevtralnost. — »Zlasti pa se je dr. Dragoljub Jovanović spravljal na dr. Mačka baje zaradi ureditve države in notranje uprave. Zanj dr. Maček ni izpolnil upov. Zakaj ne?« — List pravi, da je tako delovanje dr. Jovanovića navaden defetizem, in dostavlja, da je naše ljudstvo dovolj dozorelo, da se ne bo spuščalo v kako hazardno igranje v politiki z ozirom na dogodke zunaj po svetu.

Narodne manjšine in Jugoslavija

Nemško glasilo za banovino Hrvatsko »Slawonischer Volksbote« prinaša uvodnik o govoru predsednika vlade na seji banovinskega odbora JRZ v Novem Sadu, kjer je Cvetković govoril tudi o narodnih manjšinah. List med drugim pravi: »Pozdravljamo način, kako predsednik vlade namerava rešiti vprašanja narodnih manjšin, in sicer zaradi tega, da se doseže končna razjasnitev. Zlasti naglašamo, da je ta razjasnitev prav tako v interesu države kakor tudi narodnih manjšin. Kar pa v tem primeru se posebej naglašamo, so besede, ki jih moramo stodoletno imenovati svoje, ker smo tudi mi vedno naglašali, da mora med narodnimi manjšinami in državo vladati zaupanje, sicer so vse rešitve in obljube brez praktične vrednosti. Ako je v 20 letih, odkar obstoji ta država, bil kdo, ki si je pošteno prizadeval pridobiti si zaupanje, smo bili to mi!«

Srbska politična fronta

Zagrebski »Obzor« se v uvodnem članku peča prizadevanjem, da bi se Srbi zbrali v eno fronto ter potem naglašajo: »Ko bi bila ustanovljena srbska politična fronta odvoljena od volje širokih srbskih ljudskih plasti, bi bila že ureničena. Težko pa je ukladati srbske politične, može, da bi stopili v enotno gibanje, ki bi imelo na čelu enega človeka, prav za prav, v katerem bi morala tako ali tako dobiti premoč ena stranka ali skupina. Vse kaže, da celo najbolj goreči delavci za tako akcijo izgubljajo upanje, da bi se zdaj vodeči srbski politiki mogli zediniti na eni splošno strankarsko-politični podlagi, ker tudi celo »Nova Srpska Rijeka« zahteva nove ljudi, ki naj vodijo Srbe. Lahko je zapisati: Srbi potrebujejo novih političnih voditeljev, toda teh je teže najti. Nove politične može ustvarjajo dogodki, ne more pa jih postaviti ljudstvo volja posameznikov niti političnih strank. V tem oziru je potrebna skrbna za avtoritarne režime, ki je s etarimi srbskimi politiki v novi obliki hotel nadaljevati staro politiko. Vsi pa vemo, kaj se je potem zgodilo.«

Židje v Belgradu in Sarajevu

Belgajska »Vreme« prinaša uvodnik, kjer piše o židih med drugim takole: »Belgrad, nekdanje srbski in junaki, zdaj skoro brez oblasti ali pa je pod židovsko-masonsko kontrolo, je zadnje čase usodno padel v židovsko suženjstvo. Zaradi tega, poleg drugih okolištin, je v njegovem najbolj bogatem delu, na ozemlju II. davčne uprave poleg 67 židovskih podjetij zgolj 26 srbskih. Kar pa je še huje, sorazmerje vloženega kapitala v ta židovska podjetja in v ta srbska je za nas porazno. Še en zgled! Dne 3. in 4. tega meseca so bile zaprte v petnajstih najbolj bogatih ulicah v središču Sarajeva, izvenem le nekaj manjših, vse trgovine, tako da je ves promet v tem najbolj živem delu mesta zastal. To pa zato, ker so takrat praznovali svoje novo leto židje, ti absolutni gospodarji našega gospodarskega življenja v tem mestu, ki o njem po taki premoči židov nikakor ni mogoče reči, da bi bili srbsko ali hrvaško ali muslimansko, marveč je židovski! Tukaj se mora človek z bolečino v srcu vprašati: Ali so mar Srbi v Bosni zato pretrpeli take muke, da bi jim židje še zdaj gorje gospodarili kakor so jim pod Avstrijo?«

Kdo je kriv?

Pri Sv. Ani v Slovenskih gorah je bilo v nedeljo spet celo klanje in pijanost. Eden mrtve, mnogo oklanih. Ker nismo še v svetovni vojni, se moramo med seboj klati in pobijati. Kako žalostno epričevalo za našo kulturo — tako dvajanje in klanje po vasi! Po eelišnih zamorcih doli sredi Afrike ne more biti huje.

Kaj je bilo povod? Gasilska veselica. Še vedno! Kdaj bo tej erotični zlorabi gasilstva konec? Kaj nam je pomagajmo s takimi gasilskimi društvi, ki dajejo povod, da se ljudje med seboj pobijajo? Bolje, da bi bila pogorela cela vas, kakor da je ubit nedolžen človek! — Apeliramo na vodstvo Gasilske zveze, da napravi konec tej demoralizaciji, ki jo s vojimi pijanskimi veselici napravljajo posamezna društva. Zotrebn denar za gasilsko orodje se mora dobiti po drugem potu, ne s tem, da se denar zapravljaja, ljudje pa pobijajo.

A kdo je dovolil tako veselico? Baneka uprava je izdala dne 22. februarja letošnjega leta, da veselice ne smejo dovoljevati županstva, ampak le glavarnstvo, to pa tudi le v prav izjemnih primerih, kadar je to v interesu pospeševanja tujkega prometa.

Dasi tudi tujek promet ne opravičuje popivanja in vznemirjanja, vprašamo: Kaj je imel tukaj tujek promet opraviti? Katere glavarstvo je izdalo to neumestno, nedovoljeno dovoljenje?

Dr. A. Korošec v Zagrebu

Zagreb, 22. okt. b. Danes dopoldne se je odpravil prosvetni minister in senator dr. Anton Korošec iz hotela »Esplanade« z avtomobilom na hrvaško romarstvo pot v Marijo Bistrico. Spremljali so ga Stjepan Barić, predsednik PAD-a, univerzitetni prof. dr. Marić, advokat dr. Kuntarić in šef kabineta dr. Pavelić. V Bistrici jih je sprejel kaplan Rudolf Puklja v spremstvu Tomislava Banka, ker je bil župnik odsoten. G. kaplan je razkazal prosvetnemu ministru cerkev in zakladnico ter dela, ki se izvajajo v spomin 1300 letnice zveze Hrvatov z Rimom. Dr. Korošec je nato obiskal hrvaški kmečki prosvetni dom, ki se pravkar gradi in katerega stroški bodo znašali 300.000 din. Dr. Korošec se je nato vrnil na glavni trg, kjer se je srečal s časnikarji, ki so mu postavili nekatera vprašanja.

Na vprašanje časnikarjev, zakaj je g. dr. Korošec prišel ravno sedaj v Zagreb za dva

dni in obiskal vodstvo HSS, tajništvo HSS, Gospodarsko slogo itd., je g. dr. Korošec odgovoril: »Sedaj so krasni jesenski dnevi. Vi veste, da sem jaz dober aranžer.«

Na vprašanje časnikarjev, kako je zadovoljen z razgovori, ki jih je imel v Zagrebu, je odgovoril:

»Ali izgledam žalosten? Ali ne vidite, da sem dobro volje! Končno je pristavil: »Zelo vas imam rad, ne želim pa, da vam kaj povem.«

Nato je g. dr. Korošec odšel k Hudeku, kjer se je malo okrepčal, na kar se je z avtomobilom odpravil skozi Hrvaško Zagorje. Okrog tričetrti ni eno je prišel v Varaždinske toplice, kjer je bilo kosilo, ki se ga je udeležilo tudi njegovo spremstvo. Popoldne je obiskal še nekatera mesta v Hrvaškem Zagorju, med drugim tudi Lepoglavo, proti večeru pa se je vrnil v Zagreb, od kjer odputuje nocoj v Belgrad.

Letalska nesreča pri Borovu

Belgrad, 22. okt. AA. Potniško letalo »JUSBE«, ki je danes ob 15.15 normalno odletelo iz Belgrada proti Borovu in Zagrebu, je v Borovu odložilo dva potnika, naložilo dva nova ter nato odletelo dalje proti Zagrebu. Tri kilometre od Borova je imelo letalo iz do sedaj neznanega razloga defekt. Od potnikov jih je zdaj v bolnišnici v Vukovaru pet in je njihovo zdravstveno stanje dobro. Dva potnika sta v bolnišnici v Osijeku, eden v zadovoljivem, drugi v nezavestnem stanju. O ostalih potnikih in posadki do tega trenutka ni podrobnih podatkov. Komisija Aeroputa in štaba vojnega letalstva se mudi na kraju nesreče, da ugotovi njen pravi vzrok.

Potres v Romuniji

Belgrad, 22. oktobra. AA. Danes, 22. t. m. ob 7.38 zjutraj so potresomerski aparati na Tašmajdanu zabeležili začetek zelo močnega potresa v daljavi 540 km vzhodno od Belgrada. Največji sunek so v Belgradu zaznali ob 7.39 in 49 sekund in je znašal 269 mikronov z valovno periodo 5 sekund. Zadnji sunek tega potresa je bil ob 8.17. Epicenter mora biti nekje v vzhodnem delu Romunije na južnih pobočjih karpatškega loka o tektonski depresiji med Karpati in Balkanom. Najverjetneje je, da je epicenter tega potresa na tektonskem prelomu, ki loči sklade, katerih robovi potekajo na zahodni strani med krajema Foksama in Vucea, na vzhodni strani pa med Brailo in Galaceem, ob začetku donavske delte. Potres so občutili v vzhodni Srbiji in timočki kotlini.

Bukarešta, 22. oktobra. AA. DNB: Zjutraj ob 8.40 je bil ugotovljen v Bukarešti velik potres. Potres je napravil mnogo škode. Številne hiše so porušene, v nekaterih poslopih so se porušile fasade, po drugih poslopih so razbite šipe. V nekaterih delih mesta je bila prekinjena telefonska zveza in poškodovane so bile naprave za razveštiljavo. V tranzitni mesta je bil za pol ure ustavljen tramvajski promet. Potres je trajal eno do dve minuti.

Oljne pogače za živino

Belgrad, 22. okt. m. V ravnateljstvu za prehrano je bila danes dopoldne konferenca, ki se je bavila z vprašanjem povečanja porabe oljnih pogač za prehrano živine. Na konferenci so ugotovili, da se kvaliteta naše, drugače precej slabe živine, naglo slabša zaradi velikega in neprestanega izvoza naše najboljšje živine, ki jo imamo, ter da preostali osta-

nek nima niti minimalnih pogojev za pravilno prehrano. Vprašanje prehrane živine je problem z ozirom na nezadostno količino živinske krme. Zato je treba izkoristiti vsa hranila, ki jih imamo na razpolago. Ker pa v oljnatih pogačah ostane pri fabricaciji olje, predstavljajo oljate pogače izvrstno živinsko hrano. Treba je vse storiti, da se te pogače popularizirajo med našimi živinorejci. Do sedaj se te pogače niso toliko uporabljale, ker so bile nesorazmerno drage nasproti drugim živilom. Ker pa so se sedaj druga živila znatno podražila, je treba forsirati oljne pogače. Predstavniki industrije olja so zahtevali, da se zagotovi odjem. Ker so do sedaj zaradi izvoza te pogače v inozemstvo dosegli visoko ceno, je konferenca sklenila predložiti merodajnim krogom naslednje ukrepe:

1. Ena od obstoječih ustanov: Prizad, Ravnateljstvo za prehrano, ali kako drugo, bo prevzelo od tovarn olja vso pridelano količino oljnih pogač ter jih bo plačalo po kalkuliranih cenah, ki so bile določene pri določitvi cen olju in oljnicam in ki obsegajo tudi oljate pogače. Pri tem se bo upoštevala možnost gotovega povečanja cene pogač, to pa zaradi tega, ker so pogače stiskane in ne ekstrahirane in vsebujejo torej večjo količino olja.

2. Količine, ki se bodo dajale, se bodo porabile za potrebe poljedeljstva v državi. Morebitni izvozni viški bodo prišli pod kontrolo ravnateljstva za zunanjo trgovino. Ves zaslužek, ki se bo zaslužil pri tem, se bo stekal v samostojni fond te oljarne. Napraviti se mora čim večja propaganda med našimi živinorejci za uporabo oljnatih pogač. Ta fond naj se takoj prične uporabljati za pospeševanje proizvodnje oljnice, to je za nabavo prvovrstnega semena, umetnih gnojil in sploh za namene, ki so za to določeni.

K zločinu v Banjaluki

Banjaluka, 22. okt. m. Banjaluka policija kljub vsem naporom še ni izsledila zločinca, ki je povzročil trojni umor v družini trgovca Poliokana. Dosedaj je prijetih 15 oseb. Vse izpovedi prijetih oseb drži policija v strogi tajnosti. Tudi banjaluski meščani pomagajo policiji pri njenem zasledovanju s tem, da jo sproti obveščajo o vsem, kar bi po njihovem mnenju moglo služiti za razjasnitev razbojništva.

Izvoz živih svinj v Italijo začasno ustavljen

Belgrad, 22. okt. AA. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je ustavilo za določen čas izvoz živih svinj v Italijo. (Iz ravnateljstva za zunanjo trgovino.)

Judovski statut v Franciji

»Slovenec« je o protijudovskem zakonu v Franciji v posnetku že poročal. Ker je to vprašanje postalo pereče tudi za našo državo, objavljamo francosko uredbo s polnim besedilom.

Francoska uredba o Judih, ki nosi naslov »Judovski statut«, se glasi:

1. Jud v smislu te uredbe je vsakdo, katerega trije prastarši so Judje, odnosno tisti, ki imajo dvoje prastaršev Judov in zakonskega druga tudi Juda.

2. Judom je vstop v naslednje službe prepovedan:

a) Predsednik države, član vlade, član Državnega sveta, član odbora za častno legijo, član kasalskega sodišča, član vrhovnega računskega sveta, član vrhovnega sveta za rudo, član vrhovnega sveta za javna dela, član glavne inspekcije za finance, član apelacijskega sodišča, član sodišča prve stopnje, mirovni sodnik (najnižja stopnja sodne službe, ki jo opravljajo tudi župani), član katerekoli jurisdikcije profesionalnega značaja, član katerega koli združenja, ki izvira iz zakonskih določb.

b) Služba v katerem koli svojstvu v zunanjem ministrstvu, generalni tajniki posameznih ministrstev, generalni tajniki, ravnatelji oddelkov pri posameznih ministrstvih, prefekti, podprefekti, generalni tajniki prefektur, generalni inspektorji ministrstev, vsaka druga uradna služba, ki je kakor koli povezana s policijo.

c) Generalni rezidenti (pri mandatih), generalni tajniki v kolonijah, inspektorji kolonij.

d) Člani prosvetnega šolskega osebja za vsake vrste šole.

e) Častniki vojske, letalstva in mornarice.

f) Upravniki, ravnatelji, generalni tajniki podjetij, ki uživajo državno podporo, ali podporo kakšne druge skupnosti javnega značaja, nadalje mesta, ki jih imenuje vlada pri podjetjih javne koristi.

3. Izjema gornjih predpisov je dovoljena za vse Jude, ki imajo vojaško izkaznico, da so se udeležili svetovne vojne 1914 do 1918 ali pa ki so bili v tej vojni javno pohvaljeni, nadalje tisti, ki se izkažejo, da so se udeležili sedanje vojne 1939—1940, končno tisti, ki imajo red Legije časti za vojaške zasluge, ali vojaški križec.

4. Svobodne poklice ter pomožne službe v sodstvu smejo Judje opravljati, razven, ako država ni predpisala za Jude izvestno številčno razmerje. V tem primeru bodo dotične uredbe, ki jih bo država izdala, tudi določile način in pogoje, pod katerimi bodo nadštevili Judje iz teh služb odstranjeni.

5. Pod nobenim pogojem na Judje ne smejo opravljati eno izmed naslednjih služb: ravnatelj, namestniki ravnateljev, upravniki, uredniki časopisov, revij in agencij, razven v kolikor gre za čisto znanstvene publikacije.

ravnatelji, namestniki ravnateljev, upravitelji podjetij, ki se bavijo s proizvodnjo, tiskom, razvijanjem in prikazovanjem filmov, nadalje reži-

serji vseh vrst, voditelji fotografskih snimkov in pisatelji scenerije;

ravnatelji, upravniki, njihovi namestniki gledališč in kinov ter vsakega podjetja, ki se bavi z različni gledališkimi predstavami;

ravnatelji, upravniki, njihovi namestniki vsakega podjetja, ki se peča z radioodajami.

Posebni pravilniki bodo za vsako zgoraj naštetno vrsto udeleževanja posebej predpisali način in pogoje, kako bodo oblasti dosegle, da se bodo predpisi te uredbe spoštovali, kakor tudi kazni za prestopke.

6. Judje tudi pod nobenim pogojem ne morejo biti člani ustanov, ki predstavljajo poklice, ki so našteti v členih 4 in 5.

7. Judovski uradniki naštetih v členih 2. in 3. bodo prenehali služiti dva meseca po objavi tega zakona. Dovoljeno jim bo, da prislojo za vpokojitev, če so izpolnili službeno leta. Podelila se jim bo sorazmerna višina pokojnine, ako imajo vsaj 15 let službe. Oni, ki nimajo pravice do stalne pokojnine, bodo dobivali začasno. Poseben pravilnik bo določil višino te pokojnine in čas, dokler bo tekla.

8. S posebnim dekretom, ki bo sprejel od Državnega sveta in bo vsestransko povoljno motiviran, bodo Judje, ki imajo izredne zasluge na znanstvenem ali umetniškem področju za francosko državo, mogli biti razrešeni omejitev, navedenih v tej uredbi.

Kitajska zmaga nad Japonci

Čungking, 22. oktobra, b. Japonski vojski se je posrečilo prodreti v važno kitajsko oporišče na kopnem Čuki, ki leži v pokrajini Čekiang Japonska ofenziva na področju jezera Taihu, ki je šla istočasno v treh smereh, je imela nalogo osvojiti važne strateške točke in nato nadaljevati pohod v južni smeri. Po zavzetju mesta Čukija je japonska vojska nameravala obvladati področje, čez katero pelje železniška proga Čekiang-Kiangsi. Po prihodu močnih kitajskih okrepitev se je 19. oktobra razvila strahovita bitka, ki je trajala polna dva dneva in se končala z zmago kitajske vojske. Kitajci so s protinapadi ponovno zavzeli mesto Čuki. To mesto je namreč služilo 67, 79 in čungkingški diviziji kot važno oporišče, ki je obvladalo vse vzhodne, severne in zahodne predel pokrajine Čungking. Kitajske čete omenjenih divizij so namreč resno ogrožale japonsko vojsko okrog samega Nankinga v anhejski pokrajini. Najtežje borbe pa so se vodile okrog reke Čientang južno od Hangčaua. V tridnevni borbi je imela kitajska vojska velikanske izgube, tako v moštvu kakor tudi na vojnem materialu. Šele, ko je nastopila 16. kitajska divizija, se je posrečilo dveh kitajskih divizijam in sicer 67. in 79. doprineesti občutno okrepitvi, ki je s prodorj zopet vrgla Japonce nazaj. Kitajci so v naskoku zasedli vse položaje južoz-

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 22. okt. b. Odobren je kredit v višini 7 in pol milijona din za razširitev obstoječe telefonske centrale v Zagrebu za nadaljnjih 1000 števk. Zagreb ima sedaj 10.000 števk, odslej pa bo imel 11.000 telefonskih števk. Sama razširitev telefonske centrale v Zagrebu bo stala dva milijona din. Vzporedno s to razširitvijo pa bodo razširili tudi mestno telefonsko omrežje, položili bodo nove kable ter uredili vse potrebno, da bodo posamezni mestni deli dobili nove telefone. Čeprav so cene materialu zelo poskočile, obstajajo vendar izgledi, da dovoljeni kredit ne bo prekoracen.

Zagreb, 22. okt. b. Vsak dan pride pred taborišče besarabskih Nemcev 4—5 vlakov. Skozi Zagreb je doslej šlo 70 vlakov s 56.000 besarabskimi Nemci. Po mnenju merodajnih krogov bodo čez tri tedne že vsi besarabski Nemci naseljeni v svojih novih domovih v Nemčiji. V tem času bo potovalo skozi Zagreb še 60.000 Nemcev, tako da bo skupno število znašalo 120.000. Vsi Nemci bodo naseljeni blizu meje, in sicer en del na Poljskem, drugi del pa v sudetskih pokrajinah. Izseljenecem posvečajo veliko skrb.

Zagreb, 22. okt. b. Danes je prišlo v Zagreb 27 članov posadke z naše ladje »Vido«, ki je bila 6. oktobra potopljena na Crnem morju. Kakor že znano, je ladja zadel ob mino in se potopila.

Split, 22. okt. b. Splitska policija je danes izdala naredbo, ki vsem delavcem, ki bi zapustili svoje delo, prepoveduje zbiranje ali zadrževanje v skupinah na javnih mestih. Prav tako jim prepoveduje vsako akcijo, ki bi mogla ovirati delo drugih ali pokret, ali pa preskrbo prebivalstva s hrano. Denarne kazni so določene z 10—500 din, oziroma 10 dni zapora in izgon v domačo občino za dobo 5 let. V težjih primerih pa bo oblast postopala po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Zagreb, 22. okt. b. Na posredovanje Juraia Krnjevića, predsednika Hrvaške športne sloge, so se v ponedeljek sestali predstavniki športnih klubov Hajduka in Gradjanskoga ter proučili spor, ki je nastal med obema znanimi kluboma. Upajo, da bo končno zaradi posredovanja dr. Krnjevića prišlo do popolnega sporazuma, ki bo predložen upravi v končno odobritev.

Zagreb, 22. okt. b. V četrtak popoldne ob 6 se prične v Zagrebu četrti liturgični kongres z osnovno temo: Kristusovo svečeništvo v Cerkvi. Prvi liturgični kongres je bil na Hvaru l. 1936, drugi v Splitu leta 1938, tretji pa v Djakovu leta 1939. V četrtak, petek in soboto bodo v frančiškanski dvorani strokovna predavanja in diskusije, v nedeljo pa bo velika akademija v dvorani zagrebskega velesejma.

Plačilni promet z Nemčijo

Belgrad, 22. okt. AA. Z zastopniki nemških deviznih oblasti je bil dosežen sporazum, da morejo jugoslovanski dolžniki za uvoženo blago iz bivše Avstrije in Sudetov izvrševati vplačila v dinarjih na dosednji način, t. j. na obstoječe likvidacijske račune, samo do konca tega leta. Z ozirom na to bo možno vse stare obveznosti, ki ne bodo izpolnjene do navedenega roka na dosednji način, od 1. januarja 1941 dalje izpolniti samo po jugoslovansko-nemškem kliringu na podlagi tečaja 17.82 din za eno nemško marko.

Osebnosti

Belgrad, 22. okt. m. S kr. ukazom je postavljen v centralnem presburoju za dopisnika 5. skupine dr. Stevan Vasojević, dosedaj v 8. skupini. Upokojen je profesor verouka na drž. realni gimnaziji v Novem mestu dr. Ciril Ažman, prof. 4/I. Napredoval je na tehnični fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani za asistenta 7. skupine inž. Milovan Goljevčević. Za profesorja 6. skupine je na državni dvorazredni trgovski šoli v Celju napredoval g. Dušan Beg.

Belgrajske novice

Belgrad, 22. okt. m. Predsednik JNS Peter Živković je odšel v toplice v Vrnjačko Banjo. Tam so ga obiskali glavni funkcionarji JNS Jovo Banjanin, Velja Popović, Radoslav Dunjić in dr., ki so imeli daljše politično posvetovanje. Belgrad, 22. okt. m. Prispele so Mohorjeve knjige! Naročniki jih dobe vsak delavnik popoldne v društvenih prostorih prosvetnega društva v Garašaninovi ulici 19. Ob nedeljah se dobe knjige takoj po prvi vs. maši.

Kumanovo, 22. okt. m. Kumanovo se pripravila na velike svečanosti, ki se bodo vršile ob priliki 28 letnice osvoboditve Kumanova in velike kumanovske bitke. Svečanosti, ki jim bo prisostvoval med drugim tudi patriarh g. Gavril, bodo 23. in 24. t. m.

Belgrad, 22. okt. m. Pred tukašnjim okrajnim sodiščem je bil zaradi navijanja cen obsojen Izak Ergaš, lastnik skladišča bombaža, na 100.000 din denarne kazni in 35 dni zapora.

Belgrad, 22. okt. m. Finančno ministrstvo je v sporazumu z zunanjim ministrstvom predpisalo pojasnilo, po katerem imajo člani diplomatskih misij, akreditiranih na našem dvoru, do 100 l. bencinske mešanice za pogon svojih motorjev. Ta olajšava velja samo za en motor in se ne more istočasno uporabljati z eno motocikel in avtomobil.

(Nadaljevanje s 1. strani)

oblastilo za odstop zahtevanega področja, ki je bilo svojačasno odvzeto Siamu. »Stampa Sera« poroča, da ni izključeno, da bo v predmetnem sporu posredovala Japonska, ki prav tako želi, da se spor med Siamom in francosko Indokinom uredi na miren način. Posebni japonski odposlanec v Indokini Matsumija je imel v ta namen že razgovore z generalnim guvernerjem Indokine, vice-admiralom Juanom de Couxom. Agencija Domei poroča, da ima japonski odposlanec nalogo, da pregovori generalnega guvernerja na pogajanje s siamsko vlado glede njenih teritorialnih zahtev. V zvezi s tem pa poročajo japonski listi tudi v položaju na Vzhodu. Listi se zavzemajo za sklenitev zveze, ki naj bi bila radikalna rešitev vprašanj vzhodne in nizozemske Indokine in Kitajske. Uporaba siamskih letalskih oporišč po japonskih letalskih silah bi zelo zmanjšala pomen angleških oporišč v Singapuru, zaradi česar bi bil stisnjen tudi ameriški in angleški vpliv iz tega dela Daljnega Vzhoda.

Pred Grazianijevim napadom

Angleži računajo, da bodo Italijani napadli na koncu muslimanskega ramadana — Italijanske podmornice potopile v Rdečem morju šest angleških trgovskih ladij

Angleška poročila

Kairo, 22. okt. t. Associated Press. Dopisnik »AS« je bil na angleški fronti ter pripoveduje, da so angleške čete že v utrdbah, ki so bile zadnje čase dograjene. V prvih vrstah so avstralske in novozelandske divizije. Zadnje čase je bil tisti del Grazianijeve armade, ki ji poveljuje Gallina, precej živahen in je prišlo do prask. Italijanska letala fotografirajo angleške položaje. Angleški bombniki pa bombardirajo ceste med Sidi Baranijem in Benghazijem. Na angleški strani imajo vtis, da italijanska armada gradi v zaledju ceste, podzemski skladišča in prostore za zalogo vode. V angleških krogih so mnenja, da maršal Graziani ne bo napadel pred dvema tednoma, ker se takrat še le konča muslimanski praznik Ramadana in se v Grazianijevi armadi nahaja dosti Egiptčanov, ki so se naselili v Libiji ter Arabcev plemena Senussi, ki so tudi muslimanske vere.

Kairo, 22. okt. t. Reuter. Vrhovno angleško poveljstvo poroča: Na frontah v Egiptu, Sudanu in v Palestini ni nobenih novih dogodkov. Naše patrulje so sovražnika uspešno napadle pri Dukanu v Keniji. Sovražnik je pustil 5 mrtvih, vse orožje in kamele.

Buenos Aires, 22. okt. AA. Stefani. List »Nacion« poroča iz Londona, da so v angleški prestolnici že začeli resno verjeti, da odločilne bitke ne bo na Temzi, ampak da bo v Egiptu. Isti list podčrtava, da angleško brodogradništvo ne more preprečiti prevzajanja italijanske vojske in vojne-ga materiala čez Sredozemsko morje.

London, 22. okt. AA. Reuter. Reuterjev pomorski strokovnjak piše, da zvečer ni bilo izdane nobeno sporočilo britanske admiralitete v zvezi z italijansko trditvijo, da je bilo potopljenih 6 ladij v konvojih in da je bila poškodovana ena križarka razreda »Sydney«.

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 22. oktobra. AA. 137. poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi:

Predpreteklo noč so naši rušili na Rdečem morju odpluli na zasledovanje sovražnega konvoja, ki so ga varovale križarke in rušilce. Okoli polnoči so naše ladje zapadle konvoj in izstrelile torpeda na sovražne enote, kljub hudemu topniškemu ognju s križark in rušilcev. Nekoliko pozneje je druga skupina naših rušilcev tudi izvedla napad na konvoj s torpedi. Po tem napadu se je začela ponočna bitka med našimi rušilci in močnejšimi sovražnimi pomorskimi silami. Boj je trajal do zore. V tem trenutku se je sovražna križarka vrste »Sydney« (8.000 ton) znašla v dosegu obalnih baterij naših oboroženih sil. Uspešen ogenj iz teh baterij je poškodoval križarko, ki se je umaknila. Pri tem spopadu je bilo potopljenih šest sovražnih trgovskih ladij, ostale pa so bile težko poškodovane. V boju je bil samo en naš rušilec zadet. Zagled ga je ogenj s sovražnih križark. Rušilec se je posrečilo umakniti se v svoje oporišče. Izgube na rušilec so majhne.

Nekoliko pozneje so naše letalske sile izvedle nov napad na sovražni konvoj. Tedaj je prišlo do letalskega spopada med našimi in sovražnimi lovci.

V Severni Afriki so naša letala bombardirala Fuko in Matenbagus, vojaško taborišče pri Marsa Matruhu in pri Dabe, letalska oporišča pri Hamanu in Helvanu, kakor tudi obmorsko oporišče pri Aleksandriji. Povsod so bili doseženi uspehi, kljub močnemu streljanju protiletalske artilerije.

Sovražna letala so napadla naše čete. Bilo je nekaj ranjenih. Sovražnik je napadel tudi vojaško bolnišnico v bližini Buga. Tu je bilo osem ranjenih.

V Vzhodni Afriki je neka naša patrola presenetila in odbila sovražne mehanizirane oddelke pri Liboju. Naša letala so bombardirala Aden in Garico. Poškodovane so bile utrbe in letališča ter letala na tleh. Sestreljeno je bilo eno sovražno letalo, eno naše pa se ni vrnilo.

Sovražne letalske sile so izvedle napad tudi na Aisijo, Dekanere in Massauo, kjer niso prizadejale nobene škode, zatem Kasalo, kjer je bila ranjena ena oseba, in končno na Asmaro, kjer so prizadejale le škodo, ranjeni pa so bili trije.

Italijanski list o odpornosti Anglije

Rim, 22. oktobra. AA. Stefani. »Messagero« posvečuje svoj uvodni članek usodnim mejam angleškega odpora in pri tem opozarja na poročilo, ki ga je admiral Jellicoe med svetovno vojno podal vrhovnemu poveljstvu angleškega in francoskega brodogradništva.

V tem poročilu pravi admiral Jellicoe, da se Anglija bliža propadu, če se pravočasno ne preda, ker je Anglija izgubila premoč na morjih. V svojem poročilu angleški vladi je admiral ugotovil, da bo Anglija poražena, ker ne bo mogla prehranjevati svojega prebivalstva.

Na temelju tega pisma admirala Jellicoe prihaja »Messagero« do sklepov, da je sedanji položaj Anglije za oskrbo s hrano, sirovino in potrebščinami iz čezmorskih dežel mnogo slabši, kakor pa je bil med svetovno vojno. Vkljub vsem naporom se Angliji ni posrečilo povečati domačega proizvodnje, zmanjšati porabo in preosnovati kmetijstvo. Anglija ne more živeti brez čezmor-

skih dežel, njeno trgovsko brodogradništvo pa ne more več vršiti svojih nalog, ker Anglija več ne gospodari nad morji, pač pa mora po morju pripeljati vse, kar ji je potrebno. Anglija ne more več trgovati z Norveško, Dansko, Nizozemsko in drugimi deželami ob Severnem morju, pa tudi ne s svojimi azijskimi in sredozemskimi posesti in deželami, ker sedaj že Italija nadzira Sueški kanal. Zaradi zapore Sueškega kanala Avstralija in Nova Zelandija nista več vira za oskrbo, ker v Sredozemskem morju in v enem delu Atlantika italijanske podmornice zavirajo in ogrožajo angleški promet, nemško vojno brodogradništvo pa onemogočuje zvezo z Ameriko in Kanado. Na podlagi tega prihaja list do zaključka, da je Anglija že sedaj v položaju, o katerem je govoril admiral Jellicoe.

Ameriško stališče do bombardiranja petrolejskih vrečev ob Perzijskem zalivu

Newyork, 22. okt. t. Associated Press: Ameriški listi pišejo, da je predstavnik petrolejskega trsta Standard Oil danes prišel na državno tajništvo, kjer je državnemu podtajniku Sumner Wellesu obrazložil stanje petrolejskih vrečev v Perzijskem zalivu, ki so bili bombardirani od italijanskih bombnikov. Standard Oil ima tamkaj svoje vreče in svoje petrolejske rafinerije, ki so bile poškodovane. Tamkaj dela tudi nekaj ameriških inženirjev, katerih življenje je ogroženo. Prosil je državnega tajnika, naj stori potrebne korake, da bodo ameriška podjetja v nevtralnih državah varna pred vojnimi dogodki. Sumner Welles je obljubil, da bo vprašanje proučeval in, če bo potrebno, nasvetoval državnemu tajniku Hullu, da stvar sam prouči in stori potrebne korake za varstvo ameriških interesov in ameriškega življenja.

Italijanski odgovor

Newyork, 22. okt. t. Associated Press poroča iz Rima, da izjavljajo v rimskih političnih krogih v zvezi s protestom Californian Standard Oil Co in Texas Oil Co zaradi bombardiranja njihovih petrolejskih naprav na otokih Bahrein v Perzijskem zalivu, da je bila Italija upravičena to storiti in da odklanjajo vsako vmešavanje. Oločje Bahrein je pod angleškim protektoratom, torej sovražno ozemlje.

Nemško-angleška fronta

Nemška poročila

Berlin, 22. oktobra. AA. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

21. oktobra so nemške letalske sile izvedle napade na London in druge važne cilje v srednji in južni Angliji. V Londonu so bombe zanesle množične požare. V tovarnih letalskih motorje v Leylandu, severno od Liverpoola in v dveh drugih tovarnih orožja so bile uničene važne naprave in skladišča za stroje. Pri bombardiranju taborišč in letališč je bilo uničenih večje število letal.

Drugi uspešni napadi so bili izvedeni na pristaniške naprave. Pri napadu na nek konvoj ob vzhodni angleški obali je bila ena angleška 3000 tonska trgovska ladja zadeta in težko poškodovana.

Ponoči med 21. in 22. oktobrom so se nadaljevali napadi na London in druga angleška mesta. V mnogih skladiščih in napravah vojnih tovarn v Coventryju in Liverpoolu so nastale eksplozije in izbruhnili požari. Miniranje britanskih pristanišč se je brez motenj nadaljevalo.

Pomorska artilerija je tudi danes streljala na Dover, kakor je bilo že sporočeno. Ogenj je bil zlasti namenjen večjemu številu angleških ladij, motornih čolnov in enemu angleškemu ogledniškemu motornemu čolnu, ki so ga naše strojne obule z ognjem. Ta ogledniški motorni čoln je ob podpori angleške obalne artilerije začel streljati na nas. En sovražni motorni čoln je bil potopljen, ostali pa so se vrnili.

Sovražni bombniki, ki so prileteli nad Nemčijo, so vrgli nekaj bomb, niso pa povzročili nobene škode na vojaških napravah. Sovražnik je večer izgubil dve letali, od katerih je eno sestrelila protiletalska obramba. Izginili sta dve nemški letali.

Berlin, 22. okt. AA. DNB: Danes dopoldne so nemška letala izvedla nekaj napadov na važne vojaške cilje v južni Angliji. O napadih, ki so bili izvršeni preteklo noč, je DNB izvedel med drugim tudi, da se zdaj besni dvojne požarove, ki so jih povzročile bombe na londonski severovzhodni postaji. Prav tako tudi niso mogli pogasiti požara v severnem delu mesta, kar so ugotovili nemški ogledniki.

Angleška poročila

London, 22. okt. t. Reuter. Letalsko ministstvo poroča: Nemški bombniki so snoči začeli napadati takoj po mraku in so napadali do ranih ur zjutraj. Napadi so bili večidel namenjeni Londonu in okolici ter pokrajini ob reki Mersey (Liverpool).

London, 22. oktobra, t. Letalsko ministstvo poroča: Naši bombniki so v noč od ponedeljka na torek napadli nemške ladjedelnice v Blohm in Voss dokih v Hamburgu. Napad je prišel takoj po nastopu mraka. Več ton eksplozivnih in čez 1000 zažigalnih bomb je bilo vrženo na ladjedelnice in doke ter v njihovo neposredno okolico. Nemško protiletalsko topništvo je silovito delovalo, toda kljub temu so napadali bombniki v ločenih napadih dosegli svoje cilje. Napadene so bile tudi petrolejske rafinerije v Reinholdu pri Düsseldorfu. 10 minut je trajal ta napad, ki je povzročil 14 ločenih požarov. Bombe so bile vržene tudi na železnico južno od Düsseldorfa, na postajo Berndorf, na letališče in na stadion.

London, 22. oktobra. AA. Reuter: Uradno je bilo objavljeno, da je angleško letalstvo v ponedeljek ponoči naletelo na veliko težavo in motnje zaradi neugodnih vremenskih razmer. Napadi so veljali raznim točkam v Nemčiji.

Nemogoče...

je človeku istočasno opravljati dvojno delo. TUNGSRAM KRYPTON žarnica pa to zamore: pri znatno manjši porabi toka daje več svetlobe in to snežno bele!

VEC SVETLOBE, MANJ STROŠKOV!

Španska policija po vzorcu nemške in italijanske

Madrid, 22. oktobra. AA. DNB: Vodja španske policije guverner v Madridu grof de Majale je dal zastopniku DNB izjavo o sodelovanju med nemškimi, italijanskimi in španekimi policijskimi organizacijami. Grof de Majale se je pred nekaj tedni vrnil iz Nemčije, kjer je bil gost voditelja nemške policije Himmlerja. Tam je spoznal nemške policijske ustanove in je v razgovorih s pristojnimi nemškimi osebnostmi ustvaril temelje za tovariško sodelovanje med policijskimi organizacijami obeh držav. Grof je izjavil:

Spoznal sem silo organizacije, s katero razpolaga rajb za ohranitev svoje notranje varnosti, kakor tudi izreden vojaški duh oborožene nemške policije in napadalnih oddelkov, njihovo tehnično znanje in njihovo udarno moč.

O nalogah mlade narodno-strokovne španske državne policijske organizacije je grof de Majale izjavil:

Glavna naloga je v tem, da bi izvežbali vse izvršilne organe, to pa na ta način, da se odstranijo posledice najbolj krvave in najstrašnejše revolucije v zgodovini, prav tako pa se mora zavarovati trajanje sistema državne varnosti.

O sodelovanju z nemško in italijansko policijo je vodja španske policije izjavil:

Izkustva in tehnika nemške policije kakor tudi lastnosti fašistične policije so za mene zelo zanimive. Obe policiji sta vzgled, po katerem bomo organizirali našo špansko policijo. Prepričan sem, da bo sodelovanje španske policije z nemško in italijansko policijo neobhodno potrebno, da bi se obranili red v novi Evropi.

Grof de Majale je končal svojo izjavo z besedami, da je prepričan, da smatra prijateljstvo med Nemčijo in Španijo za največjo uslugo, ki bi jo lahko storil falangistični Španiji.

Ribbentrop v Francijo

Newyork, 22. okt. t. Associated Press poroča, da je nemški zunanji minister danes zapustil Berlin in odpotoval proti zahodu. Agencija trdi, da je verjetno potoval v Vichy k francoski vladi, od tam pa da bo šel dalje v Madrid v Španijo. V Vichyju bodo verjetno napravljeni poskusi, da pride do sklenitve miru med Francijo in vevslilama osi. Pogajanja o tem vprašanju je od francoske strani že dalje časa vodil podpredsednik vlade Laval.

Nemški odgovor na Churchillov govor

Berlin, 22. oktobra. AA. DNB sporoča naslednje obvestilo:

V nemških političnih krogih smatrajo dejstvo, da je Churchill snoči v svojem govoru po radiu poskušal francoski narod spet pridobiti za zavezništvo, za nov dokaz, kako je Anglija prišla v položaj, iz katerega nima drugega izhoda, kot poraz in uničenje. Očitno so v Londonu zapazili in končno le uvideli, da je Francija vprav na strani Velike Britanije doživela največji poraz in največje razočaranje v vsej svoji zgodovini. Zlasti po dogodkih pri Oranu in Dakarju, ko je tekla francoska kri pod angleško roko, je moralo to spoznanje v angleških krogih dozoreti. Nemški krogi so prepričani, da gre Churchillov radijski govor samo za tem, da bi spet premoteli Francijo, ki ne more več poslati svojih sil v vojno za Anglijo in ki bi morala sama na lastni koži občutiti vse, karkoli bo London pozneje ukrenil proti francoskim posestim, pri čemer bo gledal samo na angleške koristi. Potem ko je Anglija brezobzirno žrtvovala svojega zaveznika, bi se rada zdaj okoristila z njegovimi posesti. Noben pameten človek ne more pričakovati, da bi francoski narod tudi pri tem poslu podčrpal Angleže.

V zvezi s tem tukajšnji krogi smatrajo, da so angleški državniški izgubili normalno mišljenje in čustva in da so potem, ko so videli katastrofo, izgubili tudi smisel za stvarnost in zato mislijo, da so ta smisel izgubili tudi drugi narodi.

Ameriški poslanik v Londonu na poročanje v Ameriko

London, 22. okt. t. Reuter. Danes je ameriški poslanik Kennedy odletel v Lizbono, odkoder potuje v letalu v Ameriko. Pri odhodu je izjavil častnikarjem, da »odhaja v Ameriko, da bo tamkaj povedal, kako se godi v Angliji.« Angleško časopisje poveča ameriskemu poslaniku navdušene članke. Kennedy se bo po kratkem času spet vrnil v London.

Newyork, 22. okt. t. »Associated Press«. Newyork Times poroča, da je bivši predsednik bivšega poljskega parlamenta Matej Rataj, ki je po zlomu Poljske ostal v deželi, umrl v zaporu. Nemška službena objava o njegovi smrti pravi, da je nastopila smrt zaradi slabosti srca. Poljski krogi v Ameriki pa trdijo, da imajo v rokah poročila, ki pravijo, da so bile okoliščine Ratajeve smrti drugačne. Rataj je pripadal poljski kmetijski stranki, ki je bila nekaj let največja stranka na Poljskem.

mesto generala sira Williama Bartholomeya, ki odhaja v pokoj, ter general sir John Dill, ki zavzema mesto upokojenega generala sira Walterja Kirkeja.

Moskva o novih nemških bombah

Moskva, 22. okt. t. Moskovski radio je snoči razširil poročila o novih nemških eksplozivnih in zažigalnih bombah. Nove eksplozivne bombe imajo oklep iz betona in pridirajo skozi dve, tri nadstropja. Zažigalne bombe pa so napolnjene s petrolejem. Moskovski radio je dodal, da je nemška znanost znala spretno najti nov način izdelovanja bomb, da varčuje z dragocenimi kovinami in tvari, ki so se poprej porabljale za izdelovanje

Spremembe v angleški generaliteti

London, 22. okt. t. Reuter: Danes so objavljene nekatere spremembe v angleškem vrhovnem vojnem vodstvu. Za kraljeve adjutante so bili imenovani lord Gort, ki prihaja na mesto, izpraznjeno po generalu Ironside, ki je postal maršal, general sir Robert Gordon-Finlayson, ki pride na bomb.

Angleži o izgubah na morju

London, 22. oktobra. AA. Reuter: Admiralteta je objavila svoje tedensko poročilo, ki se glasi: V tednu do 13. oktobra 1940 opolnoči so Angleži izgubili sedem ladij s skupno tonažo 32.370 ton, zavezniški tri ladje s skupno tonažo 17.537 ton in nevtralne države tri ladje s skupno tonažo 13.358 ton, kar pomeni, da je bilo vsega skupaj izgubljenih 13 ladij v skupni tonaži 63.236 ton.

Gospodarstvo

Cene našega mehkega lesa v Nemčiji

Včeraj smo že na kratko poročali o zaključku zasedanja jugoslovansko-nemškega odbora za les. Zasedanje je trajalo ves teden na Dunaju. Jugoslovansko-nemški odbor za gozdno in lesno gospodarstvo je določil naslednje cene za posamezne vrste mehkega lesa (v oklepajih do sedaj veljavne cene):

1. Smreka - jelka, žisto in polčisto, ostrorobno, paralelno obrobljeno: deske in plohi 3-6 m dolgi s ca. 4 m povprečne dolžine: a) 10-16 cm široki 52-60 (65-72) mark, b) od 17 cm navzgor široko 60-69 (75-82), c) kratice, 1-2.75 m dolge s povprečno dolžino 1.70 m od 10 cm navzgor široke 43 do 49 (54-60).
2. Trami rezani, les določenih dimenzij, les za gradbo vagonov, ostrorobno, paralelno obrobljeno, brez nagnitega in razbitega 38-45 (48 do 56). Dopolnilo za stavbeni les po seznamu 2 marki za kubični meter.
3. Letve ostrorobne, brez nagnitega in razbitega: a) od 8 m navzgor dolge 35-42 (44-52), b) pod 8 m dolge 26-30 (32-35).
4. Tesani trami, smreka - jelka, od 8x8 cm navzgor, od 4 m navzgor dolgi 27-29 (29-32).

5. Smreka - jelka, kakor pada od žage, brez nagnitega in razbitega, ostrorobno, paralelno obrobljeno: a) deske in plohi 3-6 m dolgi s ca. 4 m povprečne dolžine, od 10 cm navzgor široki 40 do 46 (50-55). Za blago 12-15 mm debeline pripada dodatek 15% na osnovno ceno. b) deske in plohi 9-23 angl. čevij, dolgi in daljši, 4-7 angl. colov široki, odn. po želji kupea tudi širši, 7-8 angl. colov navzgor debeli 40-46 (50-55).

6. Deske za zaboj, 0.75-2.75 m dolge, od 8 cm navzgor široke, povezane, ostrorobne in oceljene 30-35 (35-40) mark.

Vse cene se razumejo franco vagon jugoslovansko-nemška meja, prosto za izvoz, ali pa franco vlačilec jugoslovansko donavsko pristanišče, prosto za izvoz.

Morebitno povišanje železniške tarife ali izvozne carine za časa trajanja pogodbe gre v breme prodajalca.

Novi sporazum velja do 31. marca 1940 ter se nanaša na vse zaključke, za katere bo do tega dne vložena pri pristojnem nemškem mestu - Reichsstelle für Holz, Hauptabteilung II, Berlin - prošnja za devizno potrdilo.

Indeks cen na drobno

Poleg indeksa cen na debelo izračunava naša Narodna banka tudi indeks na drobno, ki kaže za september, da se cene ponovno narasle v nadrobni prodaji. Od lanskega do letošnjega septembra so cene na drobno v 10 največjih mestih naše države narasle za 41.3%. Cene predmetov za prehrano so narasle za 44.0, cene obleke in obutve za 47.4, dočim so cene kurjave in razsvetljave narasle samo za 28.4%, razni predmeti pa za 34.2%. Po posameznih mestih vidimo, da je bil največji dvig cen v Novem Sadu, in sicer za 51.6 in na Cetinju za 51.0, nadalje so nad državnim povprečjem narasle cene v Nišu za 44.0, v Skoplju za 43.2, v Ljubljani za 42.0 in v Beogradu za 41.6%. Nasprotno pa je bilo povišanje cen v primeri z lanskim letom nižje od državnega povprečja v Zagrebu, kjer je znašalo povišanje samo 36.3, Sarajevu s 34.8, Splitu s 34.4 in v Banjaluki s 33.4%.

Zanimivo je primerjati povišanje indeksa cen na drobno, kakor ga izračunava Narodna banka, z indeksom, kakor ga izračunava G. Artur Benko Grado v Zagrebu za tri največja mesta na Hrvatskem. Indeks G. Benka Grada je v primeri z lanskim septembrom narasel za 42.21%, od tega prehrana za 51.14, obleka in obutev za 62.83, kurjava in razsvetljava za 16.36, dočim so cene stanovanj ostale neizpremenjene. Če to upoštevamo, potem je dejansko zagrebski indeks veliko višji kot indeks Narodne banke.

Trgovanje z grškimi boni

Devizno ravnanje Narodne banke je izdalo okrožnico št. 104 z novimi predpisi o kupoprodaji grških bonov:

Z ozirom na nenormalno visok tečaj, ki so ga dosegli boni na grške drahme, se bo v bodoče smelo trgovati z boni samo na naslednji način:

1. Prodaja bonov. Izvozniki morajo prejeti bone na drahme prodajati samo po poob. zavodih na domačih borzih in sicer najkasneje v roku 10 dni računajoč od dne prejema bonov, odn. v roku 15 dni računajoč od dneva izdaje bonov. Pooblaščen zavodi bodo pisмено sporočili vsak delavnik najkasneje do 11 dopoldne pristojne borze o skupnem znesku drahem v bonih, katere žele prodati na račun svojih komitentov.

2. Nakup bonov. Boni na drahme se lahko kupujejo samo na domačih borzih s posredovanjem pooblaščenih zavodov, ki bodo povpraševanja sporočali borzam na isti način kot prodajo.

Zavodi na sedežih borz morajo prijavljati povpraševanje bonov na drahme in zneske na osnovi pisemenih nalogov poob. zavodov (svojih korespondentov) izven sedeža borze. V teh primerih ostanejo uvozni dokumenti kakor tudi morebitna pooblastila za uvoz in plačilo pri zavodih v provinci. V pisemenih nalogih svojim korespondentom na sedežih borz morajo provincialni denarni zavodi izrečno označiti, da se uvozne listine in morebitna potrebna pooblastila za plačilo in uvoz nahajajo pri njih, v nasprotnem primeru ne smejo odnosnih zneskov prijavljati kot povpraševanje na borzi.

3. Izvedba zaključkov. Zaključki o nakupih in prodajah bonov na drahme za prijavljene zneske borzam se bodo lahko izvršili šele na prvem naslednjem borznem sestanku (ne istega dne, kot so bili prijavljeni). Na vsakem borznem sestanku bodo poob. zavodi po borzi obveščeni o načinu in pogojih, po katerih se lahko izvajajo zaključki. Poob. zavodi, ki bi imeli presežke po pogojih, po katerih se bodo na posameznem borznem sestanku mogli izvrševati zaključki, morajo te presežke istega dne ponuditi zavodom, ki imajo event. primanjkljaje. Formalno izvajanje zaključkov po borzah, ki so napravljeni med strankami-zavodi, je najstrožje prepovedano.

4. Obačunski tečaj. Pri likvidaciji kupoprodaj bonov na drahme se smejo porabljati samo tečaji, ki so objavljeni v borznih tečajnicah.

5. Nepokrito povpraševanje. Morebitno ne-krito povpraševanje se mora prijaviti borzam naslednji delovni dan ob enem z novim povpraševanjem, tako da povpraševanje vsakega dne pokaže vse povpraševanje bonov.

6. Prepoved kompenziranja. Pooblaščenim zavodom je prepovedano kompenzirati pri sebi ponudbo in povpraševanje in pojavljati se na borzah samo s povpraševanjem, odn. ponudbo razlike, temveč se morajo borzam prijavljati brutopovpraševanje in brutoponudbe.

Dražba kožuhovalne v Ljubljani

God sv. Neže, device mučenice, obhajamo 21. januarja. Pri ponedeljek po tem dnevu, ki pade leta 1941 na 27. januar, pa imamo v Ljubljani na velesejmu sejem ali pravilno rečeno dražbo lovske letošnje plemenitve žetve - kožuhovalne divjačine.

Kakor je ta termin že trdno ukoreninjen v Ljubljani za prodajo kožuhovalne, tako so tradicionalni tudi sami sejmi - sedaj dražbe - kožuhovalne v Ljubljani. Že od pamtiveka so prihajali lovci iz vseh krajev bivše Kranjske, Stajerske, Koruške, Primorja, Istre, Hrvatske, Dalmacije in Bosne v Ljubljano ter hodili po njenih

ulicah, natovorjeni z najraznovrstnejšo kožuhovalno, nudeči jo Ljubljancem in drugim sem došlim kupcem naprodaj. Kupčevali so po gostlinah, dvoriščih in ulicah. Kupčija je bila sicer živahna, promet pa je bil majhen, saj je šlo večinoma le za prodajo in nakup posameznih kosov. Trg ni bil organiziran. Prodajalec je izgubil mnogo časa, kupec pa ravnatoko. Če je kupec prišel iz bolj oddaljenih krajev, se mu pot in stroški niso izplačali. Zato pravih inozemskih kupcev ni bilo.

Drugega je postala slika, odkar je leta 1925. začela delovati lovskoprodajna organizacija »Divja koža«. Z uspešno propagando ji je uspelo, da so prišle v prodajo velike množice blaga, pridobila je mimo domačih tudi inozemske kupce ter osredotočila ponudbo in prodajo na eno mesto. Stari način sejmarenja pa je spremenila v javne dražbe po vzoru inozemskih tržišč kožuhovalne.

Ta način vnovčevanja je prinesel dobre uspehe, zadovoljni so bili prodajalci in kupci. »Divja koža« je v 15. letih svojega delovanja, v tridesetih javnih dražbah, vredno prodala kožuhovalno 9362 lovcev 755 kupecem. Izkupičke gre v težke milijone, pa mu je pomen tem večji, ker je bilo blago prodano po cenah, ki jih naša kožuhovalna res zasluži.

Lovci, vsa zelena bratovščina, pripravite se, da boste 31. dražbo »Divje kože«, ki bo 27. januarja 1941, bogato založili s prvovrstnim blagom. »Divja koža«, Ljubljana-velesejem, na ta naslov prične pošiljati svoje krzno takoj po božiču.

Pogajanja v čevljarški stroki v Celju zaključena

Celje, dne 22. oktobra.

Pri drugi poravnalni razpravi med čevljarškimi pomočniki in mojstri je prišlo do sporazuma in je bila podpisana kolektivna pogodba, poleg tega pa tudi določena mezna tarifa za vse pomočnike za mesto Celje in celjski okraj. Pogajanja je vodila Zveza združenih delavcev, podružnica v Celju, katero sta zastopala Marjan Končan in Bertole Alojz. Delavsko zbornico je zastopal vodja ekspoziture Arnek Jože, čevljarški odsek pomočnikov ZSD Lamprcht Koloman, Travner Rudolf, Hrabrovič Jože, čevljarški odsek Skupnega združenja obrtnikov pa delodajalec Kos Josip, Boršak Anton, Sluga Ferdo, Veber Ivan in Zončič Anton. Pogajanja je uspešno vodil nadkomisar mestnega poglavarstva Koren Viljem.

Nova kolektivna pogodba je doprinesla pomočnikom v Celju in v celjskem okraju urejene razmere, kajti čevljarški pomočniki niso imeli s svojimi delodajalci zakonito urejenih razmer, temveč le prostovoljno razmerje.

Po novi kolektivni pogodbi traja delovni čas za pomočnike največ 10 ur dnevno, odnosno 60 ur tedensko. V kolikor se bo v delavnicah vršilo prekurno delo, se plača pomočnikom 50% povšek. Nočno delo se plača s 100% pribitkom na temeljno mezo. Kot nočno delo se smatra delo od 22. do 5. ure. Ako bi morali pomočniki delati na praznik ali na nedeljo, dobe plačano 50% pribitek. Kot prazniki se smatrajo: Božič, Novo leto, Sv. Trije kralji, sv. Jožef, Vnebohod, Vel. ponedeljek, Telovo, Binkošti ponedeljek, sv. Peter in Pavel, Vel. Smaren, Vsi sveti in 8. december. Ako bi zaradi pomanjkanja dela nastopila potreba redukcije pomočnikov, določa pogodba, da se delodajalec sporazume s pomočniki o načinu izvedbe redukcije, upoštevajoč pri tem socijalno šibkejšje. Meze se izplačujejo tedensko v gotovini (vsako soboto). Pomočniki se uvrste v mezne razrede: I. razred - prvovrstni pomočniki in pomočniki v Celju in v Gaberjeh; II. razred - ostali pomočniki in pomočnice v Celju in prvovrstni pomočniki in pomočnice v okolici; III. razred - ostali pomočniki in pomočnice v okolici ter eksterijerji. V mestu se računajo vse obratovalnice na področju mestne občine, vsi lokali, ki se ne nahajajo na tem ozemlju, pa pod področje okraja. Minimalna urna, oziroma tedenska meza znaša: Za I. razred 7 din (420 din), II. razred 5.50 do 6.50 (330-390), III. razred 5 din (330) din. Pomočniki in pomočnice s višjimi mezdami obdržijo tudi v bodoče svoje višje meze neokrnjene.

V primeru večjih draginskih sprememb se obe stranki obvežeta, pristopiti k pogajanjem za spremembo tarife brez odpovedi splošnega dela pogodbe in se morajo vršiti pogajanja za novo tarifo tako, da bodo končana v roku enega meseca od postavitve zahteve.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Izvedene in v zemljiški knjigi so bile zaznamovane še naslednje posestne izpremembe:

Pevec Marija, posestnica v Podsmreki št. 5 pri Brezovici, ljubljanska okolica, je prodala Teodorju Petarju, trgovskemu pomočniku, Ljubljana, Komenskega ulica št. 24, parcelo št. 280/9 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 748 kv. metrov za 32.360 din.

Sitar Stanko, posestnik v Stožicah, je prodal Milu Pirčevu, zasebniku, Ljubljana, Tyrseva cesta 9, parcelo št. 226/5 k. o. Brinje v izmeri 825 kv. metrov za 40.000 din. Isti posestnik je dalje prodal Josipu Florjancu, trgovcu, in njegovi ženi Antoniji, Ljubljana, Pražakova ulica št. 10, parcelo št. 226/5 k. o. Brinje v izmeri 850 kv. metrov za 42.000 din.

Dr. Miroslav Cirman, zdravnik v Medvodah, in ga. Jožica Kavac, roj. Cirman, soproga višjega

svetnika drž. pravobranilstva, Podgora pri St. Vidu, sta prodala Skofljestvu ljubljanskemu za zavod sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano parcelo št. 241 njiva, k. o. St. Vid v izmeri 3769 kv. metrov za 75.380 din. Kvadratni meter po 20 din.

Kovač Saša, trgovec in posestnik, Ljubljana, Knezova ulica št. 16, je prodal Mari Novakovi, drž. uradnici in posestnici, Ljubljana, Kolesijska ulica št. 17, parcelo št. 267/4 in št. 267/5 k. o. Spodnja Šiška v skupni izmeri 1256 kv. metrov za 55.000 din.

Krušec Alojzija, trgovska pomočnica, Vižmarje št. 10, je prodala Josipini Kasteljevi, delavki tobačne tovarne in ženi sodarja, Ljubljana, Tyrseva cesta št. 118, nepremičnino vl. št. 560 k. o. Vižmarje za 56.000 din.

Vrhovnik Jurij, posestnik v Črnuči Ježi št. 20, pri Ježici, je prodal Valentinu Jeromenu, posestniku v Mali vasi št. 21 pri Ježici, parcelo št. 666 travnik k. o. Nadgorica in št. 667 k. o. Črnuče gozd, dalje št. 677/2 travnik k. o. Nadgorica in št. 678 gozd k. o. Črnuče, vse v skupni izmeri 21.368 kv. metrov za 21.500 din. Kvadratni meter je bil nekaj par nad dinar. Gozdi in travniki so v okolici še prav poceni. Posebno je cenen svet, ki je od glavnih prometnih žil oddaljen.

Mali dom, stanovanjska zadruga z o. z. v Ljubljani, je prodala Rozaliji Pipanovi, zasebnici v Ljubljani, Drenkova ulica 6, parcelo št. 192/30 in parcelo št. 191/20 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 516 kv. metrov za 11.352 din. Kvadratni meter po 22 din.

Sodnikar Fran, šofer in posestnik, Lukovica št. 36, pri Brezovici, je prodal Mariji Sodnikarjevi, kmečki delavki, zemljišče vl. št. 627 k. o. Log za 10.200 din.

80 let kmetijskega šolstva na Hrvatskem

V šolskem letu 1940/41 stopa kmetijsko šolstvo na Hrvatskem v osmdesetletnico svojega delovanja. Po razrešitvi fevdalnih odnosov za časa vladavine znamenitega bana Jelačića je prišel kmet v nove težave. Kmečke posesti, ki so do tedaj bile svobodne vseh državnih in samoupravnih davkov, so bile naenkrat obremenjene razen s temi davki, še s precejšnjimi dajatvami v deželni odkupni sklad, iz katerega je bilo treba plačati dosedanjim fevdalnim veleposestnikom z zakonom določeno odškodnino. Ker je pa nastajajoča moderna država imela precej nalog, ki so zahtevala velika gmočna sredstva, jih je bilo treba plačati tudi novoosvojenim kmetom. Kmetosko gospodarstvo je bilo pa ekstenzivno in ni prinašalo potrebnih dohodkov, ki bi krili potrebe samega kmeta in še povrh tega omogočalo redne prispevke državi in blagajni za nje nove namene. Industrije še ni bilo in njeni prispevki v ta namen niso prišli v poštev. Zaradi tega je vlada skupno z Gospodarskim društvom, ki je bilo prva gospodarska ustanova na Hrvatskem, stremila za tem, da bi se umetno gospodarstvo intenziviralo.

L. 1855. je bila dana prva pobuda za ustanovitev kmetijske šole. Vendar je šele pet let pozneje prišlo do ustitvitve tega načrta. Novembra meseca leta 1860. je v Križevcih začela svoje delo kmetijska šola, ki je bila prva te vrste na Balkanu sploh. Prvi ravnatelj je bil češki strokovnjak Karel Lambl.

Šola je bila nameščena v novo sezidanih poslopjih, ki še danes stojijo in služijo svojemu prvotnemu namenu, in sicer na zemljišču mestne občine, katerega je deželna vlada vzela v najem v obsegu nad 600 oralov. Razdeljena je pa bila šola v višjo in nižjo šolo. Višji šoli, katere slušatelji so poprej končali štiri leta kakšne srednje šole, je bil namen vzgoja kmetijskih in gospodarskih strokovnjakov, ki bi po končanem šolanju zavzeli tozadnje položaje v javni upravi, oziroma na velikih posestvih.

Nižjo šolo so obiskovali kmečki fantje po končani ljudski šoli, prvotno pa tudi brez ljudske šole, katerim pa je tudi znanstvena snov ljudske šole predavana v kmetijski šoli. Tej nižji šoli je bil namen kmečke sinove vzgajati v smeri modernega intenzivnega kmečkega gospodarstva.

Obe šoli sta tvorili en zavod, ki je bil prvi te vrste na Balkanu sploh in so ga obiskovali razen Hrvatov tudi Srbi in Bolgari. Zanimivo je, da je bil pouk na tej šoli, kljub tedanji splošni germanizaciji vsega javnega življenja, kakor tudi šolstva, v hrvatskem jeziku, kar je seveda zahtevalo velike borbe z germanizatorskim naletom tedanje dunajske centralne vlade in njene zagrebske ekspoziture.

Zavod v Križevcih je doživel več reorganizacij. Višja šola je bila razdeljena na kmetijski in gozdarski odsek, predšoljanje pa podaljšano na šest razredov srednje šole. Tako reorganizirana višja šola je do l. 1919. tvorila obenem najvišjo strokovno šolo, iz katere je izšla cela vrsta kmetijskih in gozdarskih strokovnjakov, ki še danes zavzemajo veliko število odličnih položajev v javni službi in v zasebnem gospodarstvu. Študij teh panog na fakultetah izven Hrvatske je bil samo izjema.

Korenita sprememba je bila izvedena po prevratu l. 1918., ko je bila pri vseučilišču v Zagrebu ustanovljena kmetijsko-gozdarska fakulteta, ki je zamenjala dosedanj višjo šolo in svojim slušateljem dajala akademski naslov in kvalifikacijo. Kljub temu križevska šola ni bila ukinjena, ampak je bila nje naloga zožena oziroma razširjena. Ostala je in bila reorganizirana kot srednja kmetijska šola z veljavno srednjih strokovnih šol in iz nje stopa v življenje še danes veliko število praktično izobraženih gospodarjev za javne in zasebne službe.

Zaradi razbremenitve srednje šole je nižja šola premeščena v Slav. Požegu, kjer je v ta namen vlada kupila nad 500 oralov zemljišča in vinogradov.

Specializacija, ki je znak današnje dobe, je zahtevala tudi pri kmetijskem šolstvu daljšo reorganizacijo. Razen omenjenih šol, sta bili ustanovljeni dve novi specialni, in sicer v Iloku vinogradniška šola z veljavno nižje šole in v Petrinji sadjarsko-vinogradniška s isto veljavno.

Seveda vse te šole ne zadostujejo že z ozirom na veliko območje dežele in zaradi pomanjkanja denarnih sredstev, deloma tudi zaradi nerazumevanja in zapostavitve prejšnjih režimov ni prišlo do ustanovitve večjega števila podobnih šol, četudi je njih potreba prečeta.

Začasno to potrebo nadomestila s obveznimi kmetijskimi tečaji, ki so v posameznih krajih in katere vodijo razen okrajnih referentov še potujoči učitelji agronomi, kakor tudi s tečaji, ki so v okvirju obstoječih šol ali pa na vzornih posestvih, ki jih je vlada oziroma banovina v ta namen kupila.

Na sadove svojega kmetijskega šolstva je Hrvatska danes lahko ponosna, vendar ti sadovi niso danes več zadovoljivi. Četudi je prav na Hrvatskem ustanovljen prvi zavod te vrste na Balkanu, je bil razvoj kmetijskega šolstva zaradi raznih vzrokov prepočasen. Temu prikazu ni namen preiskovati te vročke, temveč je danes dejstvo, da so balkanski narodi, n. pr. Srbi in Bolgari, posebej pa slednji, daleč prekosili v tem oziru Hrvate. Čeprav so bili njih učenci pred desetletji. Zaradi tega je danes, ko kmetijsko šolstvo obhaja svoj 80 letni jubilej, potrebno, da se stremilne mero-dajnih činiteljev usmeri na to, da bi Hrvatje v tej

šolski panogi v prvi vrsti dosegli stopnjo, do katere so prišli njih učenci, potem pa spet zavzeli svoje mesto, kar jim pripada z ozirom na gmočno in prirodno možnost njihove zemlje in kmetijstva.

Preferenciali v Nemčiji. Z ozirom na sporočila o ukinitvi naših preferencialov v Nemčiji navajamo, da smo dobili doslej preferenciale za naslednje predmete: pšenica, koruza, fižol, soja, laneno seme, sveže grozdje, jabolka, češnje za marmelado, žive gosi, zaklana perutnina, divjačina, mast, rumenjake in ferosilicij. Likvidacija preferencialov bo izvršena v treh dobah: za del navedenih predmetov bodo ukinitvi preferenciali dne 1. oktobra, drugi del 1. januarja, ostali preferenciali pa bodo ukinitvi z 31. marcem 1941, tako da bodo tedaj dejansko vsi ukinitvi.

Assicurazioni generali, Trst. Jugoslovanski posel izkazuje za 1939 0.72 milij. čistega dobička, dočim je za 1938 znašal dobiček 2.655 milij. din.

Iz hrvatske lesne industrije. Kutjevo, lesna industrija, Zagreb, izkazuje za 1938-1939 dobička brez prenosa 0.05 milij. din, skupno s prenosom 0.215 (0.164) milij. din, bilančna vsota 7.2 (6.25), glavnica 1.5 milij. — Impregnacija lesa, električna žaga in mlin v Karlovcu: glavnica 1.2, bilančna vsota 14.2, čisti dobiček za 1939 0.273, po odbitku izgube iz 1938 ostane še 0.165 milij. din. — Dugoselo, lesna industrija, Zagreb: glavnica 0.45, bilančna vsota 0.66, izguba v l. 1939 0.014, skupni izguba 0.213 milij. din.

Borze

Dne 22. oktobra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devezni promet je znašal na zagrebski borzi 4.779.270 din, na belgrajski borzi: po starem tečaju 417.00 mark, po novem tečaju 13.551 mark, 500.000 drahem, 201.506 šv. frankov in 4975 dolarjev. — Prometa v efektih je bilo na belgrajski borzi 600 tisoč dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 174.93—178.13
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.11—1038.11

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 217.05—220.25
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1270.45—1280.45

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 54 blago

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem 53.65—54.35

Curih. Pariz 9.95, London 17.15, Newyork 431.50, Milan 21.80, Madrid 40, Berlin 172.70 (rez. marke 51.25, trg. marke 28.75), Stockholm 102.85, Buenos Aires 102.75.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 442 —445

v Zagrebu 444 denar

v Beogradu 445.50—446.50

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 100 do 102, agrarji 52.50—53.50, vojna škoda promptna 442—445, begunske obveznice 76.50 denar, dalm. agrarji 71—72. 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% Blerovo posojilo 94.75—95.75, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Narodna banka 6300—6400, Trboveljska 335—345, Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 100 denar, agrarji 52 denar, vojna škoda promptna 444 denar, begunske obveznice 78 blago, dalm. agrarji 70—71 (71), 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 51.50—52.50, 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 340—345, Sladk. tov. Bečkerek 550 denar, Sladk. tov. Osijek 260—270 (270, 265), Osij. livarna 170 denar, Isia 60 blago, Oceania 700 denar, Jad. plova 400 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 102 blago (102), agrarji 55 denar, vojna škoda promptna 445.50—446.50 (446, 445.50), begunske obveznice 77—77.50, dalm. agrarji 70—70.25 (70), 6% šumske obveznice 70.25—70.75, 4% severni agrarji 52.50 do 53 (52.50), 8% Blerovo posojilo 101.50 denar. — Delnice: Narodna banka (6500), Priv. agrarna banka 198—201.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Pšenica neizpremenjena. — Oves bač. srem., slav. 312.50—317.50. — Rž bač. 327.50—330. Ječmen bač. okol. Sombor 342.50—345, srem. detto; bač. spomlad. 412.50—417.50. baranjski spomlad. 415—417.50. — Tendence neizpremenjena. Promet majhen.

Vprašanja našega časa

Skrb za našo delavsko in kmečko mladino

Ljubljana, v oktobru 1940

Šolski pouk po naših šolskih zavodih je že v polnem teku. Odprla so se vrata tudi našega najvišjega znanstvenega zavoda — vseučilišča in tako je sedaj vsa slovenska mladina, ki je še navezana na šolski pouk, pri svojem delu. Pri tem delu otrok in mladina pa morajo starši za vse to skrbeti, ta skrb pa je posebno težka v časih, ki jih sedaj preživljamo. Pred nekaj dnevi je bil objavljen pregled vsega tistega, kar bi v Ljubljani rabil za svoje življenje v skromnih razmerah visokošolec. Mnogo je bilo zahtevnega in zlasti naših kmečkih in obrtniških sinov s podeželja bo mnogo, ki ne bodo imeli dovolj sredstev za pravičen in varen obstanek in se bodo tedaj morali obračati na dobra srca, ki naj pomagajo.

Letošnja zima bo huda in težke gospodarske in socialne razmere bodo to zimo še bolj teple delavske in kmečke otroke, kakor pa se je to zgodilo v prejšnjih letih in dobah. Naš prosvetni minister je za letošnjo zimo že izdal lepo in velikopotezno navodilo, ko je nakazal, da naj ne bo letošnja zima šolskega otroka, ki bi bil lačen. Po naših šolah na podeželju in v večjih delavskih središčih že deluje nekaj šolskih kuhinj; letos bo naravno naval nanje še večji, ko pa je bilo to prejšnja leta.

Šole obiskuje skoraj 90 odstotkov delavskih in kmečkih otrok

Lahko rečemo, da bodo to zimo potrebni podpore skoraj vsi šolski otroci v Sloveniji. Slovenija je izrazita dežela malega človeka, to je delavca in malega kmeta. Po statistiki o ljudskem šolstvu v Sloveniji je bilo v šolskem letu od šolobolneznih otrok 60,6% kmečkih otrok, 28,4 odst. delavskih otrok, 5,2% otrok obrtnikov in industrijskih, 1,3% otrok trgovcev, 0,7% otrok tistih staršev, ki izvršujejo svobodne poklice in 3,8 otrok uradnikov. Naša ljudska šola ima torej 89% otrok, katerih starši so kmetje in delavci. Če po tej sliki vidimo, v kolikšni meri je naš slovenski narod narod kmetov in delavcev. Zmede, ki jih prinaša sedanje stanje, posegajo najbolj v življenje na kmetih in v delavskem stanu. Ta dva stanova pa sta glavna stanova v našem narodu in zato moramo za njuno ravnotežje in njun primeren obstoj v sedanjih časih najbolj skrbeti. Ostali stanovski žive po večjih krajih in mestih, le naš kmet in delavec sta razsajena po vsej deželi in včasih vse nesreče in tegobe še težje občutita ko pa meščan ali pa uradnik.

Najbolj si pa vse križe in težave v mladostni dobi zapomni otrok, ki vse krivice in vse dobroto občuti v stoteri meri. Kakor bo oblikovana otroška duša v teh časih, tako se bo znala okleniti svojega doma, svoje fare ali domačega kraja, tako bo vzljubila in čutila navzočnost domovine v vseh dejanjih tega časa.

V zadnjih desetletjih že je moral naš kmečki človek na podeželju živeti zelo hitro, še hitreje pa bo živel v teh časih, ko se okoli nas ruši staro in uveljavlja novo. Slik z modernim življenjem se čuti močno tudi na našem podeželju in v naših delavskih središčih in dobrine

ter novotarije novega časa si žele po podeželju prav tako, kakor drugod v večjih krajih ali v sosednih pokrajinah.

Kakor meščan ali pa delavec, tako stremi tudi kmečki človek za zdravim domom, zdravim prehrano, zadostno obleko, za kulturnimi pridobitvami in za tem, da bi bil tudi kmečkemu otroku odprt dostop do vseh virov, ki naj olajšajo moderni ali sodobni način življenja.

Otrok v naših šolah skuša v svoji prvi mladosti dojemati vse to in to, kako bomo znali v sedanjih težkih razmerah poskrbeti za pravilno zadovoljstvo, to je za pravilno ravnotežje v življenju našega malega človeka, tako bomo pripravili bodočnost naš domovini. Delovanje ljudskih kuhinj v letošnji zimi bo prva velika preizkušnja naše socialne skrbi za šolsko mladino in če se to zimo pravilno uveljavijo uredbe našega prosvetnega ministra pod geslom: »Noben otrok ne sme biti lačen!« tedaj smo storili zelo mnogo za širjenje zavesti o naši skupni povezanosti na zemljo, na kateri živi v lepi vzajemnosti rod, ki ima zdrave in zavedne otroke.

Otroških vrtcev in dnevnih zavetišč imamo premalo

Pri nas imamo v večjih delavskih središčih in v raznih mestih otroške vrtce in dnevna zavetišča za otroke. Zlasti v Ljubljani so se slednja lepo obnesla in jih ima sedaj že vsako predmestje vsaj eno. Nekatera so krasno zgrajena in lepo urejena.

Toda teh otroških vrtcev in dnevnih zavetišč imamo po našem ozemlju mnogo premalo. Otroških vrtcev ali zavetišč za otroke pod štirimi leti starosti sploh nimamo. Ravno v delavskih središčih nam še otroških vrtcev in dnevnih zavetišč najbolj manjka.

Dasi so se v nekaterih delavskih središčih zaposlitvene možnosti zboljšale, se vendarle splošno stanje večinoma ni tako uredilo, da bi po številnih delavskih domovih lahko matere ostajale čez dan doma pri svojih otrokih. Delavske družine so, hvala Bogu, blagoslovljene s številnim zarodom in ravno skrb za številno decosili delavske matere, da morajo tudi one odhajati na delo in tedaj ostajajo otroci navadno prepuščeni sami sebi ali pa so navezani na tujo pomoč, ki čisto ni ravno najboljša. Čez dan se mora delavski otrok čisto zadovoljiti s prestano hrano in s kosčkom kruha, v prostem času pa ga potegne za seboj ulica, ki mu kroji mišljenje, čustvovanje in gradi naziranje o življenju.

Zima je pred durmi in za otroke in njihovo življenje v teh nekaj zimskih mesecih bo treba hitro poskrbeti. Najbrž se lahko zgodi, da bodo dogodki te zime takšni, da bodo kar najbolj vplivali na nadaljnji razvoj ne samo posameznih narodov, ampak tudi na življenje cele poloble, na kateri živimo. Višje javne ustanove in javna oblastva v tem času ne bodo mogla poskrbeti za vse majhne krajevne podrobnosti in potrebe, zato se bodo tam, kjer so težave najhujše, zlasti nižje krajevne oblasti pobrigati, da bodo poskrbele za miren in neokrnjen razvoj življenja svojih občanov ali pa varovancev. Tudi bi bilo preveč zamudno, če bi se šele sedaj ponekod

obračali na višje ustanove na vso podporo ali pobudo, ker se bo s tem hitra pomoč preveč zavlekla.

Noben otrok ne sme biti lačen — to bodi letos velika naloga nas vseh in številnih šolskih vodstev, ki so že začela skrbeti, da se bo akcija šolskih kuhinj in šolskih dobrotelnih prireditev lepo izvedla. Po delavskih središčih pa naj se občine ali ožji krajevni oblastniki hitro sporazumejo, da v tej zimi ne sme biti tudi delavskega otroka, ki bi čez zimo vse dneve moral tavati okoli po ulicah brez nadzorstva in biti takorekoč brez strehe. V tej zimi naj se v delavskih središčih poskrbi, da noben otrok v izven šolskih urah ne bo brez strehe ali brez nadzorstva in da bo lahko na toplem ali v zavetju, ko bodo njegovi starši morali drugod opravljati svojo dolžnost. V takih časih bo tako mladina najmanj prizadeta in ne bo vedela, da je trpljenje in pomanjkanje tisto, ki rodi največ sovraštva med ljudmi.

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščanje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih, Naglo suši od potu ali seči vneto in odrgnjeno kožo.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 10.— za škatlico

Ukinitev nekaterih brzih in potniških vlakov v območju ljubljanskega ravnateljstva

Ker so bili vlaki, ki bodo po odredbi generalnega ravnateljstva začasno ukiniti pričenši od 28. oktobra 1940 dalje, v časopisnih obvestilih deloma netočno navedeni, objavljamo, da bodo ukinitvi naslednji vlaki:

1. Na progi Ljubljana-Zagreb-Belgrad brza vlaka št. 1 in 2 z odhodom iz Ljubljane ob 4.48, prihodom v Zagreb ob 7.35 in v Belgrad ob 15.17 ter s povratkom iz Belgrada ob 9.02, iz Zagreba ob 17.35 ter s prihodom v Ljubljano ob 20.13.
2. Na progi Ljubljana-Jesenice brza vlaka št. 2 in 3 z odhodom iz Ljubljane ob 20.48 in prihodom na Jesenice ob 22.13 ter s povratkom z Jesenic ob 7.46 in prihodom v Ljubljano ob 9.06.
3. Na progi Ljubljana-Postojna potniška vlaka št. 638 in 633 z odhodom iz Ljubljane ob 23.25 in prihodom v Postojno ob 1.07 ter s povratkom iz Postojne ob 7.25 in s prihodom v Ljubljano ob 9.10. Iz Ljubljane izostane vlak že v noči od 27. na 28. oktober.
4. Na progi Ljubljana-Kamnik mesto potniški vlaki št. 8414, 8420, 8424, 8415, 8419 in 8423 z odhodi iz Ljubljane ob 8.10, 16.10 in 21.20 in prihodom v Kamnik mesto ob 9.03, 17.01 in 22.14 ter z odhodi iz Kamnika mesta ob 9.47, 14.49 in 20.05 in s prihodi v Ljubljano ob 10.40, 15.46 in 21.00. Vlaka št. 8423 in 8424 z odhodom iz Kamnika mesta ob 20.05 in z odhodom iz Ljubljane ob 21.20 izostaneta samo ob delavskih in v ozitah ob nedeljah in praznikih tudi nadalje.
5. Na progi Kranj-Trzin potniški vlaki št. 8512, 8518, 8513 in 8517 z odhodi iz Kranja ob 9.05 in 21.21 ter prihodi v Trzin ob 9.34 in 21.50 ter z odhodi iz Trzica ob 10.49 in 20.18 in s prihodi v Kranj ob 11.15 in 20.45.
6. Na progi Jesenice-Rateče-Planica potniški vlaki št. 8620, 8632, 8613 in 8625 z odhodi z Jesenic ob 8.09 in 12.10 ter prihodi v Rateče-Planico ob 8.53 in 12.57 in z odhodi iz Rateče-Planice ob 9.28 in 14.59 ter s prihodi na Jesenice ob 10.10 in 15.50. Vlaka št. 8620 in 8613 z odhodom z Jesenic ob 8.09 in iz Rateče-Planice ob 9.28 izostaneta samo ob delavskih in v ozitah ob nedeljah in praznikih tudi nadalje.
7. Na progi Maribor-Pragersko-Čakovec potniški vlaki št. 1119/1120, 1117/1118, 1129/1130 in 1127/1128 z odhodi iz Maribora ob 8.36 in 21.03 ter s prihodi v Čakovec ob 10.34 in 23.15 ter z odhodi iz Čakovca ob 12.10 in 19.34 ter s prihodi v Maribor ob 14.13 in 21.49.
8. Na progi Ormož-Murska Sobota potniška vlaka št. 8720 in 8729 z odhodom iz Ormoža ob

10.11 in prihodom v Mursko Soboto ob 11.39 ter z odhodom iz Murske Sobotice ob 10.22 in s prihodom v Ormož ob 12.09.

9. Na progi Ljutomer-Gornja Radgona potniški vlaki št. 8822, 8820, 8814, 8813, 8829 in 8825 z odhodi iz Ljutomera ob 6.10, 11.16 in 14.18 ter prihodi v Gornjo Radgono ob 6.51, 11.57 in 14.58 in z odhodi iz Gornje Radgone ob 7.03, 10.06 in 15.10 ter prihodi v Ljutomer ob 7.44, 10.46 in 15.49.

10. Na progi Maribor-Prevalje potniška vlaka št. 9018 in 9019 z odhodom iz Maribora ob 10.40 in prihodom v Prevalje ob 12.40 ter z odhodom iz Prevalje ob 14.55 in prihodom v Maribor ob 16.48.

11. Na progi Celje-Velenje potniška vlaka št. 9120 in 9121 (ob delavskih) z odhodom iz Celja ob 19.05 in prihodom v Velenje ob 20.13 ter z odhodom iz Velenja ob 20.33 in prihodom v Celje ob 21.45.

12. Na progi Slovenj Gradec-Dravograd-Meža potniška vlaka št. 9124 in 9125 z odhodom iz Slovenj Gradca ob 5.24 in prihodom v Dravograd-Mežo ob 5.48 ter z odhodom iz Dravograda-Meže ob 20.37 in prihodom v Slovenj Gradec ob 21.05.

13. Na progi Ljubljana-Novo mesto potniška vlaka št. 9217 in 9226 z odhodom iz Ljubljane ob 16.58 in prihodom v Novo mesto ob 19.14 ter z odhodom iz Novega mesta ob 15.56 in s prihodom v Ljubljano ob 18.02.

14. Na progi Grosuplje-Kočevje potniška vlaka št. 9322 in 9311 z odhodom z Grosuplje ob 6.13 in prihodom v Kočevje ob 7.55 ter z odhodom iz Kočevja ob 4.10 ter s prihodom v Grosuplje ob 5.53. Zato pa vozi na progi Grosuplje-Kočevje nov mešani vlak z odhodom iz Grosuplje ob 4.58 in prihodom v Kočevje ob 7.44.

15. Na progi Sevnica-Trebnje potniška vlaka št. 9418 in 9413 z odhodom iz Sevnice ob 14.20 in s prihodom v Trebnje ob 15.26 ter z odhodom iz Trebnja ob 10.24 in s prihodom v Sevnico ob 11.56.

— Korpulentnim in mišičastim, pri katerih se pojavljajo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomaga večtedensko pitje naravnega »Franz-Josefove« grenke vode. Tak ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje. Reg. po min. soc. pol. in a. zdr. S-br. 12.485, 22. V. 25.

Sidi Barani v Severni Afriki, ki so ga zasedli Italijani. Slika nam prikazuje podrtine nekdanje angleške vojašnice.

Kako je Francija izgubila vojno

Andre Maurois

V.

Takrat je med francosko armado krožila knjiga generala Chauvineauja, profesorja na Vojni akademiji, ki je prepričevalno učila, da betonirani »bunkerji« popolnoma izključujejo možnost vsakega vdora v deželo. Poleg tega pa se takšne male betonirane utrdbe lahko tako hitro grade, da jih morejo v drugi črti postavljati medtem ko se prva črta še brani. General je pozabil na dvoje: prvič je dana možnost, da se najdejo nova napadalna sredstva tudi proti »bunkerjem«, drugič pa sovražnik pri predoru lahko pride za hrbet tem utrdbam. In res se je tako zgodilo. Naše utrdbe, ki so jih vojniki vso zimo v mrazu, snegu in dežju gradili, nikdar niso bile napadene spredaj.

Večina vojaških strokovnjakov pa ni bila istega mnenja, kakor general Gort, da bo namreč nasprotnik napadel skozi Belgijo. Računali so, da ni Nemčija ne bo hotela nakopati sveže in dobro izurjeno belgijsko armado na glavo. Ker so bili na drugi strani prepričani, da je Maginotova črta nepretrdna, so prišli do zaključka, da Nemci lahko napadejo samo v dveh smereh: na Nizozemsko in v Romunijo, toda niti tega niso verjeli, češ, da so »Rotterdam zadnja pljuča«, skozi katere blokirana Nemčija lahko diha, medtem ko Romunija itak že ves svoj petrolej prodaja njim... Tako so končno izračunali, da Nemčija poleti sploh ne bo napadla. Počelaj je torej ugoden, čas pa dela za zaveznike, ki bodo do 1. 1941 tako močni, da bodo dobili premoč v zraku ter si bodo zgradili že toliko težkih topov in oklopnih vozil, da bodo mogli napasti nemško »Siegfriedovo črto« kar od spredaj frontalno. Tako so takrat govorili med častniki na fronti. Priznati moram, da sem tudi sam tako mislil in tako govoril.

Hitler je dejal, da »zaveznikom vojno iz rok vzela«. In res, v dolgi brezdeležni zimi se mu je to tudi posrečilo. Ljudje so se naveličali ko-

pati strelske jarke v snegu in dežju proti sovražniku, ki ga niso videli. Prav bi bilo, če bi bili vsako divizijo, drugo za drugo poslali ven na odprta polja in jih tamkaj vadili v novem nasilnem vojskovanju. Saj je vojna na Poljskem bila v tem oziru tako poučljiva. Toda vsi smo tako malo mislili na pravo, resnično vojno, da so se generali pustili voditi od razlogov, ki bi bili v mirnem času hvalevredni, za vojne čase pa niso primerni. Nekega dne sem vprašal generala, zakaj neki svojih ljudi ne navadi na tanke, ki bljujejo ogenj, ali na letala, ki strmoglavno napadajo. »Če bodo ta način napadanja šele prvič videli, ko bodo v borbi,« sem mu rekel, »je verjetno, da jih bo prevzel strah. Če pa se na takšno stvar navadijo, strah hitro mine.« »Prav imate,« je odgovoril general, »že večkrat sem sam sprožil to misel, toda vsakokrat so mi odgovorili, da bi takšne vojaške vaje ogrožale žetev in da bi jih civilna oblast ne marala...«

Za vojnimi črtami menda nikdo ni mislil na možnost sovražnega napada. Vsi so se pritoževali samo o dolgočasju, ki da jih mori. V začetku vojne je ponekod primanjkovalo odev, volnenega perila in obutve. Ustanovili so posebne agencije, ki so vojsko s temi potrebščinami oskrbovale. Zavojniki vseh vrst so kar deževali na fronto. Zgodilo se je, da so vojniki dobivali preveč zavojčkov, preveč daril. »Z najboljšo voljo mi je nemogoče vsak dan pokaditi 200 cigaret,« mi je dejal neki angleški vojak.

Odlični ljudje v Parizu in v Londonu so takrat ustanovili vse mogoče ustanove, kot vojaško knjižnico, radio za armado, zabava za armado, šport v armadi, umetnost v vojski, gledališče na fronti. Neke gospe, ki je bila teh frivolnosti zaskrbljena, je dejala, da bo ustanovila še eno ustanovo, namreč: vojno za armado. Gospe je imela prav, toda takšne misli takrat niso bile priljubljene. Po angleškem delu fronte so se v vojaških avtomobilih in v spremstvu častnikov vozilo naokrog »koncertne skupine«, ki so jih se-

stavljali znani igralci ter ljubka dekleta iz varietejev. Maurice Chevalier je z veliko ljubeznivostjo prepeval za vojsko obeh zavezniških držav. Njegov prihod v Arras je vzbudil večjo pozornost kot pa obisk predsednika republike Lebruna. Vse to je bilo lepo in nedolžno, toda prava priprava na nemško ofenzivo to prav gotovo ni bila. Ko je imela dežela v najhujši uri svoje zgodovine komaj še par tednov na razpolago, da popravi zmože prošlosti in izvežba svojo vojsko za usodne naloge, so Francozi in Angleži živeli — ako izvzamemo nekatere predele na fronti — mirno naprej po okamenelih malenkostnih predpisih vojaške birokracije.

V Arrasu je stalo nekaj tisoč francoskih domobrancev. Stari vojaki, ki so jih spet poklicali, nikdar niso mogli razumeti zakaj, a jih nikdo ni vedel vporabiti. Njihovi častniki so se na vse načine trudili, da bi jim nekaj nudili, s čimer bi pretolkli čas. Kopali so vrtove, gojili perutnino, domače zajce in prešičke. Res, to so bile hvalevredne zaposlitve, toda nekaj tednov pred strašno nemško ofenzivo bi bilo morda le boljše, če bi bili poskušali utrditi Arras in črto Scarpe. Neki moj znanec je imel pogum, da je nekemu generalu to tudi v obraz povedal. »Kaj, Scarpo naj utrjujemo! Pa tako daleč sovražnik sploh priti ne sme. Vi ste defetisti. Kaka je to povelje!«

Po enem, dvet takšnih poskusih so se tudi najboljši častniki začeli zadovoljevati z vojaško rutino. Vojaki, ki so dobivali dobro hrano in niso imeli nobenega dela, so se začeli debeliti. Angleški vojaki so večer za večerom pisali brezkonna pisma svojim ženam, dekletom, prijateljem. Častniki so komaj z največjim trudom premogli cenzuro te strahotno nakopičene pisarije. Komaj je cenzurni stotnik očistil mizo cele gore pisem, že je pridrvel skozi vrata vojak, ki mu je prinesel novo gomilo. Malenkostni dogodki vsakdanjega življenja so v polni meri zavzeli vso pozornost vojaštva. Saj na kaj drugega ni bilo treba misliti. Hitler nam je zares vojno vzel iz rok!

V vsakem oziru to seveda ni bilo res, kajti še so bili predeli fronte, kjer so se dogajala junštva, ki segajo iznad vsakdanjosti. Proti koncu decembra sem bil v Maginotovi črti. Vrnili sem se navdušen s tega obiska. Ne samo, da so na-

me napravile nepopisen vtis tiste »čarobne gore«, iz katerih je štrlelo orožje, ter mi dale občutek varnosti, tudi moštvo samo me je navdušilo. Posadka Maginotove črte je bila večidel iz Alzacije in Lotaringije. Navadno so bili vpoklicani kar iz krajev, kjer so utrdbne stene. Oni so že v mirnem času obiskovali utrdbne. Poznam mlade častnike, ki so bili odvetniki in inženjerji. Vsako nedeljo so v mirnem času — in to skozi osem let — obiskovali utrdbne in se z njimi spoznavali ter tamkaj delali topniške račune. Ta dolga priprava je strelnemu orožju dala nezmotljivo točnost. Navdušenje teh ljudi, njihovo zupanje v njihovo orožje, njihov duh skupnosti z moštvom, vse to me je navdušilo kot vzor, ki naj bi bil vsem armadam skupen. Ni mi žal navdušenja, ki sem ga takrat pokazal, in slavošpevov, ki sem jih napisal na naslov: moštva Maginotove črte. Če je Maginotova črta pozneje tako hitro padla, ni temu krivo moštvo, marveč dejstvo, da je sovražnik črto enostavno obšel. Tukaj so grešili politiki, ki so za zgradbo nepopolne, torej ranljive obrambne črte izdali denar, ki bi bil zadostoval za oborožitev ogromne oklopnice armade. Tudi pri motoriziranih divizijah konjenice sem naletel na obžudovanja vredne čete.

Toda več kakor enkrat sem naletel na čudna razpoloženja. Neki general naše afriške divizije mi je vajpal, da upa na kompromisni mir, kajti »naši vojaki so sijajni, toda če nimajo protitan-kovskih topov, je nemogoče, da bi sovražne oklepne zadrževali z rokami...«

Celo general Giraud, stara vojaška sablja, je bil prepričan, da bi 1. 1941 že mogel napasti. »To je svinjarija,« je rekel, »nam toliko stvari manjka. Predvsem nimam letal. Pomislite, koliko jih imam jaz, ki sem poveljnik armade. Osem letal vsega! Res, imamo angleško letalstvo. Toda že potrebujemo izvidniško letalo, se moram obrniti na generala Georgesa (poveljnika suhozemske vojske), ki prosi Gamelina (vrhovnega francoskega poveljnika), ki spet prosi maršala Barretta (vrhovnega angleškega letalskega poveljnika), ki spet prosi podmaršala Blunta (poveljnika angleških letal v Franciji), ki da potem dovoljenje. Kakšen pomen pa ima potem vsa stvar...«

Droline novice

Koledar

Sreda, 23. oktobra: Klotilda, mučenica; Jožefina, devica.

Četrtek, 24. oktobra: Rafael, nadangel; Kristina, devica. Zadnji krajec ob 7.04. Herschel napoveduje dež, ob vzhodniku pa sneg.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Terezija Krušič, soproga zvonarskega mojstra v pokoju. Rajna je bila zelo skrbna žena in mati ter priljubljena pri vseh, ki so jo poznali. Pogreb bo danes ob 4 popoldne z žal. kapela sv. Jakoba, na pokopališču k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! G. soproga in ostali sorodnikom naše globoko sožalje!

Pet rodov

Šteje gotovo malokatera rodbina v naši državi. Preteklo nedeljo je pa umrla in danes so pokopali v Vojni vasi Vajsa Marijo, posestnikovo vdovo iz Loke pri Črnomlju, ki je dočakala pet rodov. Pokojnica je bila doma iz semške župnije ter je bila sorodnica že pred večini leti umrlega g. župnika Malenška pri Sv. Petru v Ljubljani. Kot 18letno dekle se je priložila na posestvo Vajsa Janeza v Loku pri Črnomlju ter živijo od njenih številnih otrok danes še štirje. Mož ji je umrl že pred 25 leti in gospodari na domačem posestvu sedaj sin Matija. Hči Marija je poročena s Spreizerjem Antonom, posestnikom in gostilničarjem ter bivšim dolgoletnim notarskim uradnikom v Črnomlju, ki je tudi že lansko leto obhajal 80 letnico rojstva. Slednjih hči Marija je soproga javnega notarja g. Ušakarja Ivana v Ljubljani, katerih hčerka Breda je poročena z dr. Pečkom, zdravnikom v Brezicah, in je bila pokojna Vajsa Marija prababica Pečkovih otrok, štiri leta stare Bredice in dve leti starega Markota. Visoka starost pokojne Vajsa Marije in štiri kolena njenih potomcev so gotovo redek pojav, ki dokazuje veliko življenjsko silo našega naroda. Naj ji sveti večna luč!

Osebnosti

— Poroka. Radovljanski ugledni trgovec g. Jože Koman se je preteklo nedeljo v breški romarski kapeli poročil z gđ. Miško Šegovo iz odlične družine pokojnega ravnatelja drž. železnice g. inž. Ignacija Šega. Namesto za »šranganje« je radovljanska Vincencijeva konferenca hvalječno prejela za svoje reveže lep dar 500 din. Mlademu uglednemu paru želimo božjega blagoslova polno življenjsko pot.

— Poročila sta se g. Kodela Jože, banovinski veterinar v Velenju, in gđ. Ana Tischler, hčerka trgovca v Velenju. Uglednemu paru naše iskrene čestitke!

— V Hrastniku sta se poročila g. Oštr Avgust, ključavničar na drž. rudniku v Velenju, in gđ. Pirmanšek Marija, hčerka posestnika v Bevcu pri Velenju. Mlademu paru obilo srečel!

Ban dr. Natlačen v Kranju

Danes se je pripeljal v Kranj ban g. dr. Natlačen v spremstvu načelnika tehničnega oddelka banske uprave inž. Rueha in referenta za ceste inž. Porente. G. ban je prisostvoval s svojim spremstvom blagoslovitvi novega poslopja cestnega odbora. V prostorih cestnega odbora so pričakovali g. bana kranjski načelnik g. dr. Vidic Janko, dekan g. Matija Škerbec, mestni župan g. Česenj Karel, član uprave g. dr. Megušar Anton, šef pisarne cestnega odbora inž. Stupan Anton in skoraj vsi odborniki cestnega odbora. Po sprejemu je blagoslovil nove prostore dekan g. Škerbec. Nato si je g. ban ogledal novo stavbo in se zelo laslavno izrazil o urejenosti in praktičnosti novega poslopja. Po ogledu prostorov si je g. ban ogledal tudi novo cesto in pa zemljišče, kjer bo stala nova tehnična šola, o kateri smo poročali, da se bo začela v kratkem zidati. G. ban je bil zelo zadovoljen z lego zemljišča in je izjavil, da si boljše prostora, kot je ta, ni mogel misliti. Omenil je, da bo apeliral na industrije, da bi se kupile še preostale parcele, ki leže na isti terasi kot je zemljišče za šolo in na katerih stojita dve zasebni stanovanjski hiši, da bi se še to kupilo in bi se stanovanjski hiši, ki bodo obiskovali tekstilno šolo. G. ban je obljubil, da se bo za to zavzel.

Mladina ob progi Ljutomer—M. Sobota prosi za šolski vlak

Z novo ukinitvijo vlakov na progi Ormož—Murska Sobota izgube dijaki, ki obiskujejo gimnazijo v Murski Soboti in imajo popoldanski pouk, možnost, da bi se pripeljali v vlakom k pouku, ki se začne ob pol dveh popoldne. — Vsi ti dijaki nižje gimnazije, ki ima vsa popoldanski pouk, bodo morali ali študij opustiti ali pa od 8

zjutraj zmrzovati v Murski Soboti. To pa zaradi tega, ker so ti dijaki otroci socialno slabo stoječih slojev, ki si ne bodo mogli privoščiti, da bi njih deca stanovala v Murski Soboti iz enostavnega vzroka, ker nimajo s čim plačati stanovanja. Sedaj obiskuje v vlakom nižjo gimnazijo kakih 50 otrok, vsekakor pa se bo meseca novembra to število zvišalo, ker se sedaj v lepem vremenu iz Veržaja, Dokležovja in Beltine vozi precej dljakov s kolesi.

Ta naša uboga nadobudna deca skupaj s hudo prizadetimi starši prosi železniško direkcijo v Ljubljani, da uvede šolski vlak, ki naj bi peljal te nižje gimnazije iz Ljutomerja k popoldanskemu pouku v Soboti. Dijake višjih razredov pa bi lahko peljal nazaj v Ljutomer, da bi prišli prej do toplega obroka.

Izvesti se da to na ta način, da bi gornje-radgonski vlak, ki sedaj prihaja v Ljutomer ob pol dveh popoldne, prihajal eno uro prej in bi ta vlak odpeljal dijake potem kot šolski vlak ob delavniških v Mursko Soboti k popoldanskemu pouku, od koder naj bi se dijaki, ki so končali predpoldanski pouk, z njim vrnili v Ljutomer, ali pa bi se združil z rednim vlakom, ki odhaja iz Murske Sobotice ob treh, tako da bi bil zopet pravočasno na razpolago v Ljutomeru za vlak proti Gornji Radgoni.

— »Zveza bojevnikov« naznena, da se je potovanje v Beograd in na grob blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja moralo zaradi nastalih tehniških težkoš (omejitve avtobusnih voženj) in na željo mnogih prijavitelcev preložiti na 8. do 11. november 1940. Spored je sledeči: V petek 8. novembra odhod iz Ljubljane ob 20. uri z brzovlakom v Beograd. V soboto 9. novembra prihod v Beograd ob 7. uri zjutraj, nato porazdelitev prenočišč in ob 11 dopoldne odhod z vlakom do Arandjelovca. Ob 3 poklonitev na grobu blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Zvečer ob 22 povratek z vlakom v Beograd. V nedeljo, 10. novembra obisk znamenitosti Beograda. Odhod iz Beograda istega dne ob 23. V ponedeljek 11. novembra prihod v Ljubljano ob 9.23. Stroški potovanja so določeni na 350 din (II. razred 100 din več za osebo); vsteti so samo stroški za skupno prenočišče. Prijave za prenočišče v hotelu je treba posebej označiti. Prijave za potovanje je treba poslati do 3. novembra 1940 obenem z vplačilom prispevka na čekovni račun »Zveze bojevnikov« št. 14.160 ali v pisarni »Zveze bojevnikov«, Ljubljana, Masarykova cesta, II. nadst. (palaca »Grafiček«).

— Podpornemu društvu za gluho mlado je poklonilo Združenje pošto-hranilniških nameščenec v Ljubljani namesto venca umrli tovarišici Ani Nagodetovi znesek 365 din. Vsem, ki so prispevali k temu lepemu daru, bodi izrečena v imenu naših gluhomih siliti najiskrenejša zahvala!

— V poročilu o obnem zboru Zveze fantovskih odsekov v večeršnjem »Slovenec« na 5. strani je pomotoma izostalo ime g. banovinskega nadzornika Ivana Struklja, ki je zastopal pri letnem obračunu ZFO »Slomškovo družbo« in tudi pozdravil v njenem imenu člane ljubljanskih in okoliških odsekov.

— Smrtna nesreča. Na Zalem logu pri Železnih se je 21. oktobra zgodila huda nesreča. Posestnik Jernej Kenda, rojen 18. avgusta 1899, je v ponedeljek orl. m. jivo za setev ozimne. Ko je s plugom obračal, ga je konj tako hudo brenil v levo stran pod srce, da se je takoj onesvestil in ga kljub vsemu prizadevanju niso mogli več oživeti, nekajkrat je še dihal in bil je mrtev. Bil je blaga in pridna duša, ki zapušča dobro in skrbno ženo Katro in štiri nedorasle otroke, od

katerih je najstarejši star šest let. Bog mu daj večni mir, družini pa tolažbo.

— Banovinska cesta čez most čez Kokro v Lajhu pri Kranju je zaprta za dneve 21., 22., 23. in 24. oktobra 1940. Promet je usmeriti s tovornimi avtomobili po banovinski cesti iz Smednika v Kranj po občinski cesti Prebačevo—Voklo ter banovinski cesti Voklo—Šentur—Kranj ter iz Kranja proti Smedniku v obratni smeri. Tovarne ob Savi v Lajhu morajo torej svoj tovorni promet na postajo Kranj in v mesto Kranj usmeriti proti Prebačevu na Voklo, Šentur, Kranj. Ostali promet (vozovni promet in luksuzni avtomobili) se pa morajo usmeriti iz Čirčič (pred zgradbo Mlekarskega zavoda) po občinski cesti preko Huj, Klanca na Primskovo v Kranj in narobe.

— Razpis zdravniških mest. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje dve mesti zdravnikov-uradnikov za splošno prakso v Mariboru. Rok za vlaganje prošnje je do 6. novembra t. l.

— Na objavo v nedeljskem »Slovenec«, v katerem kotiček stricek prosi podpore za revno dijakinjo, se je kot prvi odzval gosp. dr. Jak. Šilc iz Toplice pri Novem mestu z darom 50 din. — Če se še najde kak dobitnik, ki bi hotel pomagati, mu je naslov na razpolago v upravi lista.

— Kakšen je bil oktober 1. 1935. Po zapiskih meteorološkega zavoda je imel oktober 1. 1935 kar 18 deževnih dni in je padlo za 243.1 mm dežja. Splošno je bil ta oktober hladen. Sneg je zapadel 26. oktobra po ravninah. Naslednji dan je bila najnižja temperatura +1.8 stopin C. Od ponedeljka na večer se je vreme preokrenilo. V ponedeljek mraz, ko je termometer kazal -2° C pod ničlo, večeraj zjutraj pa se je živo srebro v termometru dvignilo celo na +5° C. Tako nagla sprememba temperature pomeni, da se bo lepo vreme kmalu preobrnilo na slabše. Večraj zjutraj ni bilo niti tenčice megle, drugače pa je bilo jutro toplo. Na obzorju se kopičijo sumljivi oblaki.

— Razprave pred malim kazenskim senatom. Ze večkrat zaradi tatvine kaznovani Ivan Romih iz Trbovelj je bil večeraj obsojen zaradi tatvine 350 din vredne kromaste ure na škodo Janeza Ferjana na 6 mesecev strogega zapora. Uro je Ferjan ukradel pred kavarno »Leon«. V kavarni sami pa je potegnil nekemu spečemu gostu iz žepa denarnico, a so ga zasačili. Uro so pri preiskavi našli pri njem, toda Romih je trdovratno tajil pred sodniki, da ni uro ukradel, marveč mu jo je dal neznan človek. Običajen izgovor tatov! Prav nevaren in dizen tat je Nace Grum, ževljarski pomočnik iz Brezovice, ljubljanska okolica. Letos 19. julija je ponoči vlomil v gostilno Avgusta Pleška na Brezovici in mu odnesel veliko zalogo tobačnih izdelkov in nekaj jestevin. Po vlonu ga je videl trgovec M. Lah. Grum je tatvino odločno tajil. K večerajšnji razpravi je prišel popolnoma v drugi obleki, da bi prišlo glede svoje zunanosti praznil. Ni se mu posrečilo. Novo obleko si je obtoženec izposodil od svojega sojetnika, Grum je bil zaradi zločina tatvine obsojen na 1 leto robije.

— Ze 45 kazni ima zapisanih. Vinko Škrjanc iz Zgor. Kašlja je znan vevškim orožnikom kot delomrnez, potepuh in tat. V Škofji Loki je 25. avgusta ukradel v neki gostilni Rantu Andreju 120 din vreden klobuk. Državni tožilec ga je obtožil zločina tatvine in hkrati zaradi prestopka beženja. Vinko se je srdito branil pred sodniki. Govoril je kot raztrgan dohtar. Ni mu nič pomagalo. Bil je obsojen na 3 mesece in 15 dni strogega zapora zaradi tatvine in beženja Škrjanc navadno hodi po gostilnah, bečači na ta način, da prodaja svinčnike in razglednice. Sodnikom je ogorčeno izjavil: »Dandanašnji je težko fehtat. Mora človek ljudem kaj žalostnega povedati.« Senatni predsednik mu je namreč omenil, da je hodil okrog in govoril: »Sem bil, ljudje usmiljeni, 3 mesece na orožnih vajah. Doma je velika revščina. Imam ženo bolno in 5 otročičkov.« Dejanstvo ni bil nikdar na orožnih vajah, niti ni poročen, kaj še, da bi skrbel za 5 otrok. V kazenskem listu ima Škrjanc zapisanih že 45 kazni.

— Za poškodovano zenico — 6 mesecev zapora. Grinav France je človek, ki je zelo prepirljiv, posebno v vinjenem stanju. Letos 13. avgusta je prišel v gostilno Alojzija Zorman na Križu, okraj kamniški. Začel je prepri in hudo zmerjal gostilničarja, ki mu je vzdal vse mogoče prilike in psovke. Gostilničar ga je odgnal iz gostilne. Prepirljivec pa še ni lenjal in je psoval Zorman na cesti. Spoprijela sta se. In Zorman je s kolikom tako nesrečno udaril čez njega desno oko, da je Grinavcu zenica ohromela. Pred malim kazenskim senatom je bil Zorman obtožen zaradi hude telesne poškodbe in se je indirektno zagovarjal s silobranom. Bil je obsojen na 6 mesecev navadnega zapora. Grinavcu mora plačati 762 din za odhod zaslužka in 2000 din za bolečine. Zorman je prijavil proti sodbi revizijo in priziv.

AS DRUMOND II. del KINO SLOGA tel. 27-30

Film letalskih pustolovščin, močno napete vsebine in junaških podvigov. Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

Po državi

* Škof dr. Čekada v Križevcih. Mesto Križevce je to dni obiskal dr. Smiljan Čekada, bivši pomožni škof sarajevski in novoimenovani škof v Skoplju. Škof dr. Čekada si je ogledal mesto Križevce, obiskal škofijsko rezidenco in napravil nekaj izletov v okolico. Grškokatoliška in rimskokatoliška duhovščina je škofa dr. Čekada prisrčno sprejela in pozdravila.

* Uradniško naselje v Zagrebu. V zadnjem času v Zagrebu pridno zidajo nove hiše. Večinoma zidajo nove zgradbe iz zasebnih sredstev, novih javnih zgradb je razmeroma malo. Nameščenci zagrebške mestne občine so na združni podlagi začeli graditi uradniške hiše in bodo tako v desetih do dvajsetih letih prišli posamezni uradniki do lastnih hiš. Te hiše zidajo s sodelovanjem mestne občine in s pomočjo Mestne hranilnice. V bližini Save je tako nastalo že celo uradniško naselje, ki ga imenujejo »Cvijetno naselje«. Doselej je zgrajenih že 45 novih, prav ličnih in prostornih hiš. Načelo gradnje teh novih hiš je, da posameznik s stanarino plača hišo, to je, da vsak mesec vplati svojo stanarino v hranilnico kot anuiteto. Če si n. pr. izposodi pri mestni hranilnici 100.000 dinarjev za gradnjo hiše, bo hiša odplačana z mesečnimi odplačili po 1130 din v desetih letih. Če vzame posojilo na 15 let, plačuje mesečno po 860 dinarjev, če se pa posojilo glasi na dvajset let, pa plača vsak mesec po 730 din. Potrebno zemljišče za te hiše je mestna občina parcelirala in prodajala posamezne parcele po 50 din za kvadrat. Ker so vse hiše enake, se je gradnja pocenila za dvajset odstotkov.

* Za elektrifikacijo in turistične ceste v Dalmaciji. Turistični odbor je imel te dni v Šibeniku sestanek, na katerem so bile sprejete resolucije, v katerih se zahteva za področje Sušaka, da se

pospeši gradnja turistične ceste od Senja do Karlobag. Za področje severne Dalmacije se zahteva dovršitev jadranske turistične ceste in ureditev ceste od Sukošanja do Bibinja. V srednji Dalmaciji zahtevajo dovršitev jadranske ceste od Rogoznice do Trogirja. Za področje Dubrovnika zahtevajo dovršitev jadranske ceste in gradnjo projektirane ceste Sarajevo—Kiseljak—Fojnica—Otvožac—Rama—Metković—Dubrovnik. Na sestanku so tudi obširno razpravljali o vprašanju elektrifikacije Dalmacije. Sklenili so naprositi bansko oblast v Zagrebu, da pospeši elektrifikacijo Dalmacije, posebno severne Dalmacije, kjer v tem oziru še ni ničesar storjenega.

* Hrvatski mestni slugi so zborovali v Splitu. Te dni so imeli delegati društva mestnih uslužbencev iz vse banovine Hrvatske v Splitu sestanek, na katerem so razpravljali o položaju mestnih slug in sprejeli načrt za bodoče društveno delovanje. Resolucija, ki je bila sprejeta na sestanku, zahteva med drugim, tudi izboljšanje gnetnega položaja slug.

* Parnik »Orao« je bil torpediran. Zagrebški »Jutranji list« poroča, da je poveljnik parnika »Orao« Suzanič poslal paroplovni družbi »Atlantska plovidba« na Sušaku brzjavko, v kateri poroča, da je bil parnik »Orao« torpediran od neke podmornice dne 16. oktobra in se je potopil. Vest, da je bil parnik zadet od bombe iz letala, ne odgovarja resnici. Posadka parnika, ki je štela 16 mož, je bila rešena, razen dveh mornarjev, ki pa nista bila Jugoslovana. Poveljnik parnika Suzanič, ki biva sedaj s posadko v Gibraltarju, je prosil, da bi se smel s posadko vred prepeljati domov na parniku »Ante Matković«, ki se sedaj tudi nahaja v Gibraltarju. Poleg tega je prosil, da »e posadka oskrbi z denarjem in drugimi potrebščinami«.

* Grozna smrt pod avtomobilom. Na glavni cesti od Križevcev proti Zagrebu, se je nedaleč od mesta Ravena zgodila smrtna avtomobilska nesreča. Tovorni avtomobil industrija Böelera je

Ljubljana, 23. oktobra

Gledališče

Drama: Sreda, 23. oktobra: »Pohujšanje v dolini šentiljorjanski«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Četrtek, 24. oktobra: »Revizor«. Red A. — Petek, 25. oktobra ob 15: »Romeo in Julija«. Dijaska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Sobota, 26. oktobra: »Skričalnice«. Izven.

Opera: Sreda, 23. oktobra: »Jenufa«. Red Sreda. Gostovanje Elze Karlovčeve, altistke in Josipa Gostiča, tenorista. — Četrtek, 24. oktobra: »Grof Luksemburški«. Red Četrtek. — Petek, 25. oktobra: »Figarova svatba«. Red Premierski.

Radio Ljubljana

Sreda, 23. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Nekaj komornih zvokov (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 18.02 Pisano polje (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: Dober urnik — pot do uspeha (g. Janko Sicerl) — 18.20 Mladinska ura: Spominjamo se grobov naših pesnikov in pisateljev (g. prof. Fr. Vodnik) — 18.40 Delavsko sodišče (g. Stane Golob) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljubljanske opere. V. I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. ravnatelj Vilko Ukmar). V. II. odmoru: Napovedi, poročila.

Drugi programi

Sreda, 23. oktobra: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 21 Iz domačih oper — Bratislava: 19.40 Valčki — Praga: 20.55 Vomačkova kantata »Mladci« — Sofija: 19.50 Opera — Beromünster: 19.30 Wagnerjeve skladbe — Stockholm-Hörby: 20.10 Schubertove skladbe — Rim-Turin-Florenca: 20.40 Simf. koncert — Sottens: 20.35 Bizet-Schubert.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

Prireditve in zabave

Spored klavirskega koncerta, ki ga bo izvajal slavni ruski pianist Nikita Magalov, je naslednji: V prvem delu bo zaigral dve Bachovi koralni predigri, ki jih je priredil za klavir Busoni. Predigri imata naslov: Odrješnik prihaja, in Veselite se ljubi kristjani. Sledijo Brahmsove Variacije na Paganinijev tema, in nato celotni Karneval (22 glasbenih točk), ki ga je napisal Schumann. V drugem delu koncerta je najprvo suita Petruška, ki jo je napisal Stravinski. Nato Ravelova Ladja na Oceanu in Saint-Saensov Damse Macabre v prireditvi Lisztovi. Koncert bo 28. t. m. ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Maticе.

Sestanki

Akadska kongregacija pri oo. frančiškanih ima drevi ob osmih svoj redni sestanek v frančiškanski kapeli. Vsi tovariši akademiki iskreno vabjeni.

Odbor Barjanskega okrožja ZFO ima v sredo, dne 23. oktobra ob 4 popoldne sejo na Rakovniku. Z ozirom na važnost seje naj pridejo vsi odborniki točno in polnoštevilno. — Tajnik.

Predavanja

Šentpetrski prosveta. Drevi ob 8 skioptično predavanje prof. Janka Mlakarja.

Ljudska univerza in Prirodoslovno društvo v Ljubljani, mala dvorana Filharmonije. V sredo, dne 23. oktobra bo predaval ob 20 univ. prof. g. dr. Metod Dolenc. Tema predavanja: Naša narodna pesem in pravna zgodovina.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Poizvedovanja

Črne usnjene rokavice so bile pozabljene v ponedeljek v upravi Slovence. Dobe se istotam.

Rjavo aktovko z Leica filmi sem izgubil na poti od Hradskega vasi proti dolenskememu prelazu. Odda naj se proti nagradi 100 din v Društveni ulici 5, Ljubljana-Moste.

Izgubljeni ključ. Izgubil sem portmone s ključem z bencinsko kapo vred od avtomobila na vožnji med Ljubljano in St. Vidom. Pošten najditelj naj jih odda proti nagradi v trgovini Rožman, St. Vid nad Ljubljano.

Preseke je peljal kamenje. Šofer ni zapazil, da so se med vožnjo ekoci Križevce spravili na avtomobil trije kmetje, ki so se hoteli peljati domov, sečeči na deeki, ki je bila položena čez kamenje. Med njimi je bil Stjepan Skender iz Ravena. Ko je šofer zapazil kmetje, je ustavil avtomobil in jih pozval, naj gredo z avtomobila, ker ne sme voziti potnikov. Kmetje pa tudi na ponovni poziv šoferja niso hoteli zapustiti avtomobila. Ker šofer sam proti trem ni mogel ničesar opraviti, je vozil naprej. Nedaleč od Ravena je Skender hotel skočiti z avtomobila, da bi šel domov. Pri tem se je s sunkno ujel za karoserijo, izgubil ravnotežje in padel z glavo pred zadnje desno kolo. Kolo je šlo čez glavo in mu popolnoma zdrobilo. Skender je bil takoj mrtev. Oblast je takoj uvedla preiskavo in ugotovila, da se je Skender ponesrečil zaradi svoje neprevidnosti.

* 20.000 dinarjev za izsleditev morileca. Preiskava o trojnem umoru v Banjaluki se nadaljuje. Policija je aretirala že več oseb, čitjih imena pa drži tajno. Banjaluski posestnik in rentir Ramiz beg Begović in glavni tajnik Združenja gostilničarjev Pero Rebrina, sta še vedno zaprta na policiji. Zaslišujejo ju zaradi tega, ker je policija zvedela, da je Rebrina pri kartanju izvelel iz žepa okrvavljen stodinarski bankovec in ga dal Begoviću. Rebrina to odločno taji, Begović pa priznava, da mu je Rebrina dal okrvavljen bankovec. To sta potrdili tudi dve priči. Begović je pri zaslišanju izjavil, da je okrvavljeni stodinarski bankovec na banjaluskem polju strgal in vrgel proč, ker je mislil, da bi mogel zaradi tega biti klican na policijo. Policijski stražniki sedaj pridno iščejo, da bi našli odvrgeni bankovec in ugotovili, odkod izhaja. Sorodniki pokojne družine Salamona Haina Poljokana so razpisali 20.000 din nagrade za tistega, ki bi našel ali vsaj pripomogel, da se najde morilec.

Daruj 27. oktobra vsaj 1 dinar za severno mejo! Pomagajmo rojakom ob meji!

Kaj pravite?

V trgu Planina nad Sernico je 228 prebivalcev. Tam je bilo doslej 7 (sedem) gostiln. Po se je nekemu zadelo, da jih je še premalo, oziroma da bi on na neumnost pijancev lahko še kaj profital, in je zaprosil za — osmo. In občinski odbor je bil toliko moder — obdruži slovenski svet modrost teh občinskih očetov! — da se je izjavil, da je nova gostilna potreba. Gostilničarska združba se je izjavila proti. »Društvo treznosti« se je na okrajno načelstvo v Šmarju obrnilo, naj nove gostilne ne dovoli. In res! Glavarstvo jo — je dovolilo: osmo gostilno v kraju s 228 prebivalci! Ena gostilna pride torej v tem srečnem, z gostilnami tako blagoslovenem kraju, na 25 ljudi — z včetimi otroci in dojenčci. Na dan otvoritve je bilo v novi gostilni polno ljudi med božjo službo.

Kaj naj rečemo na to? Ni treba nobenih jurišnih študij, zdrava pamet pove, da je tako ntrpati deželo z gostilnami, da je vsaka tretja, četrta hiša gostilna — blaznost! Vsak pameten človek to uvidi, tisti, ki so poklicani skrbeti za javen red in mir, to ne vidi. Ali hočete res ravno vi, poklicani čuvarji reda, ljudstvo utopiti v alkoholu? Ali nimamo že dosti pobojev in ubojev? Ali je čudno, da delo za treznost ne uspeva, kakor bi bilo želeli, če se to delo od uradne strani tako podira?

LJUBLJANA

Preskrba Ljubljane s kurivom

Naraspajoča draginja življenjskim potrebščinam je vplivala tudi na porast cen kuriv. Zlasti meseca septembra se je cena drva naglo dvigala in kazalo je celo, da bo letos Ljubljana v tem oziru trpela občutno pomanjkanje. Vsakdo, komur so pač dopuščala sredstva, je hitel, da se čim prej in čim ceneje založi z drvmi. Toda velika večina mestnega prebivalstva, predvsem socialno šibkejši sloji, pa se niso mogli preskrbeti s kurivom tako izdatno, da bi mogli brezskrbno pričakovati blizajočo zimo, tem manj, ker ne vemo, ali bo mila, ali bo morda spet tako ostrá, kakor je bila lanska. Statistično je dokazano, da konzumira naša Ljubljana letno ca. 120.000 prostorninskih metrov mehkih in trdih drv. Zato je tem bolj zanimivo dejstvo, da je bilo letos v Ljubljano doslej uvoženih že 118.000 prostorninskih metrov drv. Torej je skrb, da se Ljubljana letos ne bo mogla zadovoljno založiti z drvmi, povsem neutemeljena in poznavaile razmer upravičeno domnevajo, da bo v doglednem času to dejstvo vplivalo na to, da bo cena drva znatno padla. Z ozirom na to je pa mestna občina, ki je imela prvotno namero, da v okviru svojega aprovizacijskega urada kupi večjo količino drv in jih postavi naprodaj po nizkih, širšim slojem mestnega prebivalstva zmogljivih cenah, svoj načrt opustila, pač pa se je odločila, da kupi večjo količino velenjskega premoga, za katerega je znanstveno dokazano, da stane pri nabavi ceni 200 din za 1000 kg 1 kalorija tega premoga nekako 6 para, dočim stane 1 kalorija bukovih drv 1 din. Kakor že omenjeno, bo veljala ena tona tega premoga 200 din in bo mestna občina s to nizko ceno močno ustregla najširšim plastem prebivalstva. H koncu še pripominjamo, da je pred kratkim izšla uredba o centrali za kurivo, ki določa v svojem 3. členu, da je treba vse zaloge drv prijaviti tej centrali in da ima ta centrala pravico v primeru potrebe pooblastiti upravno oblast, da prisilno odkupi vso zalogo drv, ki je večja od 50 prostorninskih metrov, dočim se drva, katerih bi njih lastniki tej centrali ne prijavili, kar zasežejo. Zasežena ali prisilno odkupljena drva bo potem centrala za kurivo razdelila med socialno šibkejšo sloje prebivalstva. Namen te uredbe je v tem, da bi nekateri ne kopičili prekomerno drv in s tem škodovali druge, ki jim iz gmočnih ozirov ni mogoče niti v manjši meri založiti se z drvmi, kakor tudi v tem, da se prepreči neupravičen porast cene kurivu, ki bi mujno moral slediti prekomernemu nakupovanju.

I Nastop odraslih gluhonemih. V okviru 40-letnice ljubljanske gluhonemnice, ki se vrši pod pokroviteljstvom bana g. dr. Marka Natlačenca, priredi v nedeljo, dne 27. oktobra t. l. ob pol 16 v frančiškanski dvorani (Frančiškanska ulica 3) Društvo gluhonemih zanimivo prireditev, pri kateri nastopijo gluhi govorniki s predavanjem iz življenja gluhonemih in gluhi igralci v dveh enodejankah z živim govorom, a ne s kretnjami, kakor si to predstavlja naša javnost. Zanimivi in poučni nastop bo vsem obiskovalcem odprl vrata v svet gluhonemih, o katerih je naša javnost malo poučena. Nastopajoči so vsi bivši gojenci ljubljanske gluhonemnice in bodo kot taki najboljše prepričali javnost o potrebi in koristnosti njihovega solanja po zavodih, obenem pa najlepše proslavili ime, delo in jubilej zavoda, ki jim je dal govor. Praznik gluhonemnice je tudi za odrasle gluhone velik in pomemben dan, a naj bo tudi praznik dobrih in plemenitih ljudi, ki hočejo gluhonemim pomagati do položaja, kakršen jim po značaju in sposobnostih pripada. Predprodaja vstopnic je v trgovini Sitar & Svetek, Ljubljana, Frančiškanska ulica 3.

I Venice za vsesvetsko akcijo že pletejo najrevnejši prebivalci vasi na robu ljubljanskega Barja pod zajetnim Krimom. Vrhovni socialni svet je dal tudi letos plesti vence revnim okoličanom iz lke vasi in Stahomerja, pri čemer ga je vodil dvojni namen. V krimskih gozdovih je dovolj svežega in sočnega smrečja in so venci, spleteni iz njega res lepi in se dolgo ne usujejo. Poleg tega pa je s tem tudi dana možnost vsaj skromnega zaslužka nekaterim najrevnejšim kmetom, pri čemer so prišli v poštev predvsem taki, ki imajo številne družine. Pletenje vencev jim gre pridno izpod rok, tem bolj, ker pomaga ponavadi vsa družina, tako da so naročeni venci že skoraj vsi napravljeni in jih bodo kmetje te dni že pripeljali v Ljubljano. Tu jih bodo delavci mestne vrtnarije in reveži v cukrarni ovili s svilenimi in papirnatiimi belozelenimi trakovi, da bodo grobovi naših rajnikov tem lepše okrašeni. Po dosedanjih uspehih Vrhovni socialni svet upravičeno pričakuje, da letos pač ne bo nikogar, ki ne bi kupil vsaj enega venca vsesvetske akcije. Saj je letos izbira pri venci večja kakor doslej, ker se bodo to pot prodajali venci tudi za ceno 50 din, česar prejšnja leta ni bilo in je bila ta novost uvedena na številne želje dobrosrčnih ljubljancev, ker so nekaterim veliki venci vsesvetske akcije pri ceni 100 din predragi, dočim so mali venci za 20 din preskromni. Počastimo rajne z dobrimi deli!

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite jutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Peternelevo ulico asfaltirajo. Za univerzo vodi ulica od Gosposke do Vegove ulice. Je to Peternelevo ulica. Občina je začela te dni asfaltirati to kratko ulico, ki bo približno prav tako urejena, kakor je bila pred nedavnim Gosposka ulica. V nekaj dneh bi cesta že izročena prometu. Najbolj zanimivo je pa to, da niso asfaltirali le Peternelevo ulice, ampak tudi njen podaljšek v Vegovo ulico. Tako je nastala v Vegovi ulici kaj zanimiva situacija. Nasproti Peternelevo ulice je Vegova ulica do polovice svoje širine bila asfaltirana, medtem ko je vsa ostala Vegova ulica nespremenjena. Upravičeno to lahko smatramo za dokaz, da bo v kratkem prišla na vrsto tudi Vegova ulica, kar bi prav vsi prebivalci ob Vegovi

ulici, ki je dokaj prometna, od srca pozdravili.

I Vpisovanje v tečaj o negi in prehrani dojenčka bo v Higij. zavodu, oddelku za zdravstv. zašč. mater, dojenčkov in otrok (Dečki dom kraljeve Marije) vsak delavnik dopoldne, tudi telefonsko na št. 44-71. Vršila se bosta dva tečaja, in sicer: a) popoldanski ob ponedeljkih in sredo od pol 5 do 6 popoldne; pričetek tega tečaja bo dne 18. novembra 1940 ob 5; b) večerni ob torkih in četrtkih od 8 do 9.30 zvečer; pričetek tega tečaja bo dne 19. novembra 1940 ob 8. Vsak tečaj traja 12 ur in je brezplačen.

I Zadeva veletrgovca Nicklsbacherja. Proti sodbi okrajnega sodišča je veletrgovec Nicklsbacher po svojem pravnem zastopniku prijavil priziv na okrajno sodišče. Prizivni senat je na tajni seji razpravljal o veletrgovčevi pritožbi, ki ji je v toliko ugodil, da je vso zadevo vrnil okrajnemu sodniku v ponovno razpravljanje.

I Kaj vse krađejo. Dijakinji I. razreda drž. realne gimnazije Antoniji Zajc je nekdo snel s kolosa aktivko z različnimi šolskimi knjigami in zvezki. Škoda znaša okrog 500 din, ker so bile šolske knjige precej drage. — Iz hleva Ljuzeta Modica v Veliki čolnarski ulici pa je neki »ljubitelj kuncov« odnesel dva kunca. Prvi je bil pasme »Sivi orjak«, drugi pa pasme »Modri Dunajčan«. Vredna sta bila 120 din. — Iz slačilnice na igrišču Hermesa je tat odnesel Zarku Tavčarju zapestno plombirano uro, zlat prstan in denarnico v skupni vrednosti 700 din.

Občinske zadeve v Kranju

Iz seje mestnega sveta. Pretekli petek je bila v mestni posvelovalnici 27. meja mestnega sveta, katero je vodil g. župan Cesenjak Karel in so se je udeležili skoro vsi odborniki. G. župan je najprej podal svoje predsedniško poročilo, iz katerega posnemamo, da je občina sklenila s Kme-

Angleški letalci se uče za boj z novim ameriškim letalom tipa Havard

Ali je vpad v Anglijo mogoč?

Taktična in strateška razmišljanja švicar. vojaškega strokovnjaka

V zvezi z nemško-angleško vojno že več tednov slišimo mnogo vprašanj, domnev, trditve in prokovanj o tem, kar je prav za prav skoraj povsem odvisno od sklepov nemškega vrhovnega vodstva. Kdor stoji izven tega vodstva, lahko preceňuje edino bojna sredstva, s katerimi razpolagata obe strani. Nadalje lahko preceňuje tudi sredstva in pota, ki se jih lahko obe nasprotujoči si strani poslužujeta in poskušata druga drugo zagrabiti ter uničiti. Pri tem pa se moramo že spočetka dobro zavedati, da napadalec vedno lahko svojemu nasprotniku vsili sredstva in pota za borbo in obrambo. V kolikor bodo okoliščine dopuščale, bo torej napadalec izbral za napad tista sredstva za borbo, v katerih je on sam močan in v prednosti pred nasprotnikom, nasprotnik pa slab. V našem primeru zunanje okoliščine napadalec ovirajo. Prvič ne more vsaj v prvi fazi borbe uporabiti svojega najmočnejšega sredstva, odlične suhozemske armade. — Drugič je deloma navezan pri napadu na najtežjo pot za napad, na morskot pot. Temu se pridruži še tretja okoliščina, da je obrambno sredstvo napadenege proti napadalcu na tej poti močnejše, saj more postaviti v obrambo svoje mornarice, najmočnejšo mornarico na svetu.

Za osvetlitev postavljenega vprašanja bo dobro preveriti naslednje možnosti: Kako bi bilo, če bi napadalec postavil v borbo svoje najmočnejše sredstvo proti sovražnikovu najslabšemu sredstvu; drugič bi bilo dobro preveriti, kaj bi bilo, če bi napadenemu padlo na um, postaviti svoje najmočnejše sredstvo v borbo tako, da bi morala druga stran sprejeti borbo s svojim najslabšim sredstvom ali pa bi pretrpela izgube na drugih področjih. Če ne morem poseči v borbo s svojim najmočnejšim orožjem, tako da bom lahko z njim, vsaj po naravni pameti sodeč, prevladoval, potem nisem s tem orožjem pravilno posegel v borbo ali pa nisem imel prav, ko sem ravno to orožje najbolj izpopolnjeval in ga nabavljaj.

Najbolj zgrešena sodba, ki jo danes čisto slišimo, je tale: Angleži imajo najmočnejšo mornarico na svetu, Nemci pa lahko postavijo v borbo proti njim le majhno število bojnih ladij. Zato je

tijsko okrajno zadrugo dogovor glede dobave moke, koruze in fižola, ki naj služi kot rezervna hrana, kot to predvideva ministrska uredba. Na ta način bo mesto za prvo silo preskrbljeno. Mestni svet je odobril sklep odbora za dokup potrebnega zemljišča za zidavo nove tekstilne šole. Glavna točka dnevnega reda pa je bila odobritev posojila v znesku 7.500.000 din pri Državni hipotekarni banki za zgraditev nove tekstilne šole in odobritev tozadevnih pogodb z bansko upravo. Občina je že pripravila svet, na katerem bo stala nova šola, ki bo precej obsejna ter bo predstavljala celo tovarno v miniaturi. Tozadevni načrti in proračuni so že izdelani ter odobreni. Ker prva licitacija za oddajo težavskih del ni uspela radi stavke gradbenega delavstva, je banska uprava razpisala za 28. oktober drugo licitacijo. Posojilo in pogodbe je odbor soglasno odobril. Vsa bremena po pogodbi bo prevzela banska uprava, ki je tudi dolžna nositi vse obveznosti radi posojila. S tem je končoveljavno zagotovljeno, da dobi Kranj novo moderno tekstilno šolo, ki ne bo imela pomen le za mesto, ampak za celo našo državo, ker bo to druga tekstilna šola v Jugoslaviji sploh.

Sledila je naslednja točka dnevnega reda, to je odobritev licitacije za ojačitev lesenega mostu preko Kokre. Znano je, da je zgraditev lesenega mostu preko Kokre vzbudila med opozicijo in v liberalnem časopisu precej prahu in neumestne kritike. Da je morala občina prepovedati promet s težkimi vozili, je vzrok pač ta, ker so ljudje premalo disciplinirani in se ne ravna po predpisih. G. župan je pojasnil, da se je obok iz neznanih vzrokov nekoliko nagnil, kar pa še ne pomeni, da bi se most moral ravno zdaj zrušiti v brezo. Banska uprava pa je po svojih izvedenih predlagala in zahtevala, da se zgradijo na mostu primerne ojačitve. Proračun za ojačitev in opaženje lokov je predviden na vsoto 125.000 din. Delo bo izvršilo kot edini ponudnik gradbeno podjetje Kavka iz Ljubljane. Odbor je licitacijo odobril.

Odbor se je izrekel z 10 proti 9 glasovom, da se dovoli prošnji Švara Ljudmili gostilna v Prešernovi ulici. Sklep občinskega odbora je v formalen, ker bo končoveljavno odločilo glavastvo in banska uprava.

Čistoča usi

obvaruje zobe pred
bolezni. Vsakodnevna
nega zob je torej
zapoved zdravja.

Chlorodont
zobna pasta

vrsti padalec, ki vzbujajo pozornost. To so najprej padalci, ki se spuščajo sami sredi sovražnega ozemlja, drugi pa so tisti padalci, ki jih letala pozneje kot redno vojsko v velikih množicah prenese na sovražno ozemlje. Med prvimi imamo opravka z najbrihtnejšimi in najpogumnejšimi vojakmi. To je več tisoč prostovoljcev, ki so v telesnem in moralnem oziru najodličnejši borec. V vojni psihologiji govorimo, da so »moralno visoko vredni«. Pod tem pojmom mislimo na vojaka, ki kljubuje vsem strašnim duševnim mukam v borbi. Lahko se popolnoma sam sredi sovražne dežele, proti celemu svetu okoli sebe in se ne vda do konca. Kjer bi navadni vojak pred smrtno nevarnostjo odpovedal in mislil le na to, kako bi se rešil, vojak z visoko vojno moralno mirno in prevdarno uporablja svoje orožje in išče vsa mogoča sredstva za nadaljni boj tudi takrat, če je ranjen ali mu zmanjka streliva. Angleži postavljajo v obrambo proti tem najbolj premetenim in pogumnim vojakom take ljudi, ki niso sposobni za redno vojaško službo in imajo samo zaslonno vojaško izobrazbo. Pri tem se mnogi sprašujejo, kaj bodo mogli storiti ti ljudje takrat, če bi se spustila na nje iz zraka redna nemška vojska, ne samo maloštevilni padalci, ki smo jih pravkar opisali. Ugotoviti moramo tudi, da imajo ti padalci možnost ne samo spustiti se na angleško ozemlje, ampak tam tudi izpolniti svojo nalogo, to je spustiti mostove v zrak, razbiti železniške proge, zapreti važne ceste, prerezati telefonske vode, razširiti napačna poročila med sovražno vojaštvo (za to morajo znati dobro angleško).

Druga važna naloga padalcev je, spustiti se na sovražno ozemlje, na letališča in podobno in pripraviti vse potrebno, da lahko pristanejo letala, ki prenašajo redno vojsko. Nemčija ima nad tisoč letal za prenašanje čet; to so letala tipa Junkers 52. Vsako letalo lahko prenese 20 do 30 oboroženih pešcev. Nemško poveljstvo lahko naenkrat prenese na sredo sovražnega ozemlja cele bataljone vojaštva. To pa je seveda zelo na lahko in površno povedano. Če hočemo biti res vsestranski, moramo iti globlje. Vojaštvo prenašajoča letala morajo biti krita z velikim številom izvidnih, lovskih in bojnih letal, kajti tak prevoz bo več kot verjetno napaden. Naloga lovskih letal bo torej, spustiti se v boj in druge »zanesljive Spitfireje in Hurricane.

Angleško časopisje stalno poudarja, da to ni mogoče, dokler nemška letala popolnoma ne obvladajo nemškega zračnega prostora. Res je, da Nemci še ne obvladujejo popolnoma angleškega zračnega prostora, toda verjetno tega tudi ne nameravajo. Oni skušajo sovražnika samo okrniti, potem pa izrabiti svojo zračno premoč. Za pristanek iz zraka tudi ni neobhodno potrebna kaka posebna ali celo trajna nadmoč v zraku. Kakor na morju, gre tudi tu za trenutno krajevno in časovno premoč. Nobenega dvoma ni, da nemške letalske sile to časovno in krajevno premoč lahko dosežejo.

Strateška opazovanja

Pristanek nemških čet na angleški obali je torej mogoč kakor po morskot tako po zračni poti. Iz tega pa še čitatelj ne more vedeti, ali bo do napada res prišlo. Ko smo razmotrivali možnosti vpadu po morskot poti, smo ugotovili, da lahko traja trenutna nemška premoč vse do tlej, dokler Angleži vsaj deloma ne osredotočijo svojega ladjevja na nevaren mestu. Večkrat slišimo mnenje, da si lahko združene nemške pomorske in zračne sile skrižjo razmeroma najbolj varno pot v Anglijo. Ko enkrat prve čete dosepejo na celino, lahko angleške ladje prerežejo dovoz po morju, ne morejo pa preprečiti prevoza po zraku. Vendar je v tem sklepu zagrešena velika napaka: ni namreč vseeno, kakšna pot ostane odprta Nemcem za pomoč tistim, ki so se izkrcali. Če pomislimo, da so potrebni za zmago nad Angleži na otokih tanki in težko topništvo, bomo takoj razumeli, da tega orožja ne morejo dovažati po zraku. Zato mora nemško vrhovno poveljstvo tako dolgo varovati pomorsko pot, dokler niso prepeljana na drugo stran vsa težka bojna sredstva.

Drugič je treba računati tudi z obrambo angleške suhozemske in letalske vojske. Če se te sile zagrizeno in neustrašno bore in sovražnika takoj pri izkrcanju neusmiljeno napadejo, potem ne bo prišlo do izkrcanja, četudi bi prevoz sam bil po morskot in zračni poti mogoč. Prvi oddelki, ki se bodo izkrcavali, bodo brez dvoma šibkejši od Angležev. Če jih ti takoj pravočasno zagrabijo in premagajo ter uporabijo svoje rezerve, preden bi mogli Nemci razviti svoje sile. Nemci bi svoje strelivo lahko porabili, Angleži pa bi ga imeli še vedno dovolj. Napadati in braniti se, sta dve temeljni različni vrsti bojevanja tako v taktičnem kot strateškem pogledu.

Preden bo nemško vrhovno poveljstvo sklenilo napad, bo vse te okolnosti natančno preučilo. Lahko smo prepričani, da bo nemško vrhovno poveljstvo sklenilo napad na angleške otoke takrat, ko bo ves načrt do podrobnosti pripravilo in bo začelo pravažati čete v tistem hipu, ko bo popolnoma prepričano, da bo vpad v vsakem primeru uspešen.

»Oprostite, gospodična, nismo Vas hoteli motiti pri telefonskem pogovoru!«

Danes premiera duhovite francoske salonske komedije

Njih 7 in ona

7 snubcev se poteguje za roko bogate grofice. Ta jih stavlja na preizkušnjo, ki se vedno komično konča.

V glavnih vlogah:
Vera Korene, Fernand, Gravey, R. Duchesne in drugi

Kino Union, tel. 22-21 Predstave ob 16, 19. in 21. uri

Dve veliki umetnici BETTE DAVIS in MIRIAM HOPKINS

v filmu, ki obravnava
probleme ljubezni ...
Najpretrjesljivejša vsebina!

Želela sem si otroka

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Danes jugosl. premiera najlepšega Warner Bros-filma v

Dve ženi v borbi za ljubezen
enega moža ...

Dve ženi v borbi za ljubezen
istega otroka ...

KINU MATICI Tel. 22-41

KULTURNI OBZORNIKI

Ob otvoritvi razstave Kluba neodvisnih v Ljubljani

Nekaj misli iz govora predsednika prof. St. Kregarja

V nedeljo ob 11 dopoldne je bila otvoritev umetnostne razstave Kluba neodvisnih slovenskih umetnikov v Jakopičevem poviljenu v Ljubljani. Otvoril jo je predsednik kluba prof. Stane Kregar, ki je pozdravil zastopnika bana g. prosvetnega inspektorja Silva Kranjca, zastopnika župana ravnatelja Josipa Osano, zastopnika prosvetnega načelnika g. A. Široka, predsednika Narodne galerije g. dr. F. Windischerja, načelnika kulturnega oddelka pri mestni občini g. dr. J. Pretnarja, predsednika Društva likovnih umetnikov g. prof. Sašo Santla ter upravnika Narodne galerije g. I. Zormana. Nato je imel pomemben govor, v katerem je predstavil delo in pomen Kluba neodvisnih v zadnjih petih letih obstoja. Spomnil se je naprej pravkar zaključene razstave kluba v Zagrebu, njegove poslanstva ter z veseljem poudaril ugotovitve zagrebške kritike, da hodi sicer mlada slovenska umetnost po potih zapadnoevropskih oblik, da pa so te oblike dane čisto svojstveno slovensko. »Zgodilo se je torej z Neodvisnimi isto kot l. 1904 z impresionisti na Dunaju.« Zato tudi obrne na današnji umetniški rod skoraj dobesedno besede Otona Zupanciča, ki jih je zapisal tedaj: Glejte ironijo: doma so imenovali naše umetnike tujce, Parizane, dekadente, nadrealiste in kar je še takih umetniških grehov, samo onega tajnega, v vsakem pravem umetniku tako močnega vpliva niso zapazili na njihovih delih. Kakor svoj čas Nemci, tako so mogli sedaj tudi Hrvatje ugotoviti, da mladi slovenski umetniški rod ustvarja značilna slovenska dela, da je na njihovih delih opaziti vpliv zemlje, vpliv značaja naroda, kot tudi njegove likovne umetnostne tradicije. — Nadalje utemeljuje potrebo po živi, sodobni umetnosti: »Ni to, kar je na razstavi, akademsko slikarstvo in kiparstvo, temveč je to živa umetnost, ona umetnost, ki se pri nas le s težavo uveljavlja, dočim se uveljavlja dostikrat stvari, ki so narejene z zunanjo rutinsko zmogljivostjo starega akademskega slikarstva, resnična umetnost pa živi. V takem ozračju se je pač težko prebiti skozi zapreke s svojim delom, ki sicer nosi vse narodne oznake, toda prehiteva dobo. Sicer pa ustvarjajočemu umetniku največji zakon umetniške vesti ne pusti, da bi brez duše prebiral in posnemal dela starejših dob, pa čeprav so to klasična dela. Zakaj njihov vpliv in pomen za novo dobo leži čisto drugje, kakor pa v posnemanju.«

Ta misli so predavatelju služile za uvod, da je lahko izrazil nekaj programatskih načel umetnikov, ki se zbirajo v Klubu neodvisnih, ter jih podajamo dobesedno:

»Red resnice in lepote, kateri velja v svetu likovne umetnosti, je strog in resen. Morem trditi z mirno vestjo, da se člani kluba neodvisnih, katerih dela vidite tu razstavljeni, tega dobro zavedajo. Sami ste se že mogli prepričati, ko ste obiskovali razstave Neodvisnih, da se resnično nova, živa umetnost ne priljuje, da živi svoje življenje, obrnjeno v notranjost, da počiva sama v sebi kot vsaka vrednota, ki je usidrana sama v sebi, da je popolnoma predana svoji notranji misli, svojem notranjemu ritmu in zakonu. Prav tako ste se mogli prepričati, da je vsaka nova umetnost v prvi vrsti delo vere in drznosti in da je bistvo vsakega močnega in lepega umetniškega dela to, da je prvokrat na svetu, da je novo in vsemu, kar je

bilo, nepodobno. Tudi ta razstava daje podobo novih hotenj, novega reda, ki v svetu nastaja.

Globoki prevrati, dotikajoči se bistva in korenine umetnosti, se odigravajo, kot vemo iz zgodovine, v dobah, v katerih življenje dobiva nov smisel in nov temelj. Bilo je to ob razpadu antike, ko je vstalo novo upanje v lepoto, pravico in resnico, upanje, kateremu se je z vero pridružilo vse človeško mišljenje. Takrat se je tudi spremenil smisel za umetniške oblike; nezanimanje za telesno lepoto na eni in zanimanje za nesmrtnost duše na drugi strani je pripravila novo vrednotenje resničnosti vidnega sveta. In tako vemo, da se je pojmovanje likovno umetniških oblik spremenilo še nekolikokrat v zgodovini človeštva in spreminja se tudi danes. Potem ko je likovno umetniško ustvarjanje preiskalo vrednote barve v impresionizmu in fovizmu, vrednote stvari in njih bistvu v ekspresionizmu, vrednote prostora v kubizmu in končno vrednote lastne podzvesti in sanj v nadrealizmu, se obogateno z vsem tem vrača k zemlji, k človeku, k novi podobi stvari, ki ni ne zgolj oseba pa tudi ne gmožna, ampak obdana in poveljavna po človeških čustvih.

Vsak izmed dvanajstero razstavljalajočih umetnikov govori svojo govorico, kar je na prvi pogled razvidno in kar je potrdilo pravega umetnika. Je v teh delih mnogo življenjskega veselja, mnogo vere v zmago lepote in resnice in umetnosti. Skupni znak ustvarjanja vseh pa bi mogel označiti z besedami češkega kritika F. K. Salde: »Je to živa, včasih celo strašna umetniška zavest. Toda je to svobodna umetnost.«

Končal pa je svoj otvoritveni govor z besedami: »Ob hladnih jesenskih popoldnevih iščemo sončnih žarkov, ki bi nas ogreli. Življenje je mnogokrat tako mrzlo, posebno v teh časih, ki jih preživljamo in mislim, da zamore biti v človeškem življenju tudi likovna umetnost kot svetel in tople sončni žarek. Likovna umetnost bogati naše znanje z novimi svetovi, razširja naše obzorje, vodi nas k razmišljanju. Zares: je kot prijateljstvo in ljubezen v našem življenju. Slovenci! Odprite v svojih domovih na stečaj vrata domači, slovenski likovni umetnosti, naj nje sončni žarki osvetlujejo vašo domačnost, naj bodo likovne umetnine v slovenskih domovih kot svetle luči narodne zavesti in narodnega ponosa. In h koncu bi dodal še to: Blizu se dan, ko bo slovenskemu narodu odprt novi hram moderne slovenske likovne umetnosti. Mislim, da je sedaj prav naša dolžnost prebuditi v srcih vseh Slovencev ljubezen do njihove sodobne likovne umetnosti. Utegnilo bi se zgoditi, da bomo občudovali in kazali na lepo stavbo Moderne galerije, v njej pa bi zevala praznina ali pa vlada smrt. Bojite se prepričati, da se bo Klub neodvisnih po svojih članih prizadeval z vsemi močmi, da bo Moderna galerija res hram žive sodobne slovenske likovne umetnosti, ki se bo lahko meril s sodobno likovno umetnostjo vsakega drugega evropskega naroda.«

S tem pozivom je otvoril razstavo 90 del dvanajstih slovenskih mladih umetnikov. Pozdravil jo je v imenu Društva slovenskih umetnikov tudi njega predsednik prof. Saša Santel ter jim želel veliko uspeha. Dela pa sedaj čakajo v Jakopičevem paviljonu na gledalce, na njihovo sodbo in odjem. Razstava bo odprta nekaj tednov.

Mariborska Drama: Senečič: Nenavadni človek

Mladi hrvatski dramatik Senečič je s svojimi igrami, ki jim jemlje snov iz proletarskega in meščanskega življenja zagrebškega ali sploh velikomestnega, prodrl tudi na odre izven Hrvatske. Tako je prišel tudi v Ljubljano izven Hrvatske. Premiere »Nenavadnega človeka« v Mariboru se je 19. oktobra udeležil tudi sam avtor ter ga je občinstvo živahno nagradilo s pritrujočim plaskanjem. Igro je torej občinstvo toplo sprejelo, vendar se je to zgodilo bolj zaradi nekaj posameznih dramatičnih posrečenih domislic ali komičnih pozicij kakor zaradi celote ali igranja. Občinstvo se je smejalo in pritrjevalo nekaterim posrečenim satiričnim in komičnim potezom uprizorjenega dela, v celoti pa Senečič ni uspel, deloma zaradi igre same, še veliko bolj zaradi ponesrečenega igranja.

Senečič je bil ob »Nenavadnem človeku« sam dosti ponižen in je delo imenoval le »tragičnem dogodek v šestih slikah«. Dramsko kompozicijsko se pisatelj večjim umetniškim zahtevam izmika ter pomembnost svojega dela prenaša z oblikovnega na notranje vsebinsko področje. Zgodba je sicer dosti preprosta, pa bi vendar mogla služiti za močno sodobno družabno komedijo z bridkim satiričnim jedrom. Toda Senečič se tu ni toliko kot umetnik-oblikovalec razmahnil, da bi bil snov kompozicijsko izoblikoval. V glavnem mu je šlo za to, da poda neko sodobno snov v jasni in ostri besedi. To je dosegel s tem, da je v mirnih, zaporednih slikah prikazal zgodbo upokojenega železničarja Tonkoviča, ki mu bežeči defraudant da spravi veliko vsoto denarja, pa jo ta v svoji poštenosti izroči policiji. Dobrodelno društvo, kateremu je tista polovica milijona bila ukradena, vzame poštenjaka za upravnika v svojo ljudsko kuhinjo, pa mu potem naloži vse povere, prevare in umazanosti, ki jih je pod plaščem »vne dobrodelnosti« zakrivil tega društva pokrovitelj. Tako je upravnika za tujе grehe obsojen na eno leto ječe. Nič nenavadnega ni, da so take zgodbe po svetovni vojni prišle v literaturo mladih državnih narodov. Na naših odrih, v prvi vrsti na ljubljanskem, smo mogli videti celo nekaj komedij in iger, ki jim je snov kritika drobne korupcije in majhna tragika uradnikov in služabnikov. Senečičeva igra je splošna komično-satirična, tik na koncu pa se ostro preokrene v tragiko, s čimer napravljaja neenoten vtis. Videti pa je, da bi dramatik prišel, če bi vtrajal v tej smeri, tudi do globoke družabne komedije. Za sedaj pa postavlja pred nas le vrsto prizorov, ki jih nosi plemenita etična misel.

Dramatik je postavil svoj tragičnem dogodek v čisto določen čas in kraj, v Zagreb ob naših dneh. Ljudje, ki so prikazani, se vsakdanji ljudje iz proletariata in iz meščanske sredine. Zato bi bilo treba na odru ustvariti realistične postavke, ki bi bile pač komične po svojih položajih, v resnici pa tragične. Nikakor pa ne bi smele biti karikature. Jože Kovič, ki je delo prevedel in režiral ter na izrečno pisateljevo željo tudi igral naslovno vlogo, je postavil pred nas izklesano realistično podobo »Nenavadnega človeka« Tonkoviča. Bil je v besedi in nastopu ves kakor izrezen iz resničnega življenja. Iz njega je dihala toplota živega človeka, tankovestnost uradnika in globoka eti-

nost preprostega človeka, o katerem je mogoče pričakovati, da se bo na njem gradil nov svet poštenosti in pravice. Nič ni bilo v njegovem nastopu patetičnosti, narejene ali hotene komičnosti, ki bi bila usmerjena na efekt pri gledalcih. Prav zaradi Kovičeve izdelane realistične podobe so vsi ostali igralci padali iz okvirja igre in jo mestoma naravnost zmrčevali v burko ali celo farso. Starčeva kot Tonkovičeva žena je postavila pred nas karikaturu mlade žene ob starejšem možu, mrtvo figuro, ki naj bi bila satirična, pa je bila prisiljena in ponarejena. Enako sta v karikaturi zašla Košič in Crnobori, ki sta igrala časnikarja. Zaigrala sta burko, ki je pač žela smeh, toda pustila sta odprto vprašanje, ali nista kakor Starčeva s tem razbijala igre, ki je v bistvu vendarle tragična — saj je komedija po svojem bistvu itak zelo blizu tragediji! — Neenoten je bil tudi Nakrstov policijski komisar. Spočetka je karikiral nervoznega uradnika, nato pa je iz te vloge padel v prazno podobo igralca, ki ni imel ne svoje kretne ne svojega obraza. Kar je bilo ostalih oseb, so prav tako ostale neizrazite, toda vsaj niso s patetično karikaturu ali ponarejenostjo naravnost razdirale igre. Zdi se mi, da igralcem za vse te igre primanjkuje resnosti in si pomagajo s površno burko.

Smolej Viktor.

Profesor na bogoslovni fakulteti belgrajskega vseučilišča dr. Justin Popović, ki je eden najboljših poznavalcev Dostojevskega med Srbi, je pravkar napisal obsežno delo z naslovom »Dostojevski o Evropi i slavenstvu« (na 368 straneh). Knjigo je izdala Izdavačsko-prosvetna zadruga s o. j. »Impro«, Stane 80 din.

Pri Kohnu je v seriji »Naša knjiga« izšlo kot dvojni zvezek delo Aleksandra Djurica »Devet sto dvanaest« na 292 straneh. Je to opis balkanske vojne, neke vrste vojni dnevnik v leposlovni obliki in po naslovu spominja na Jakovljevičovo delo. V serijah vojnih del v leposlovni obliki, ki se vedno bolj veča, bo to delo zavzelo prazno mesto, kajti balkanske vojne doslej še nihče ni v tej širini in obliki opisoval. Isti pisatelj je izdal že več del iz svetovne vojne, med drugim tudi dnevnik naših prostovoljcev v Rusiji in njihov pohod skozi Mongolijo in Japonsko v domovino (»K. pobedi«, 1938).

Kot 101. zvezek mladinske zbirke »Zlata knjiga« je pri Kohnu izšla knjizica mladinske kratke proze mladega pisatelja Branka Copicja z naslovom »U carstvu leptirja i medveda«.

Zagrebska filharmonija je 14. oktobra gostovala v Belgradu s programom »Porin« (Vatroslav Lisinski), »Guslar« (Gotovac), »Taras Buliba« (Janaček) in četrti simfonijo Čajkovskega. Dirigiral je Krešimir Baranović. Belgrajčani bodo Zagrebu vrnil obisk, ko bodo 4. novembra nastopili v hrvaškem glavnem mestu. Ob tej priliki bo belgrajska filharmonija obiskala tudi Ljubljano, kjer bo 5. novembra priredila koncert.

Sezono umetniških razstav je letos odprl v Belgradu znani modernistični slikar Milan Konjović, ki sicer prebiva v Somboru. Priredil je svojo četrto kolektivno razstavo. V nedeljo 13. oktobra pa je odprl razstavo svojih del mladi kipar Milan Besarabić. Oba razstavljata v Umetniškem paviljonu.

Janko Tufegdić je po dolgih letih izdal novo pesniško zbirko, ki ji je dal čuden naslov »Nevidljive bitke«.

London si težko celi rane

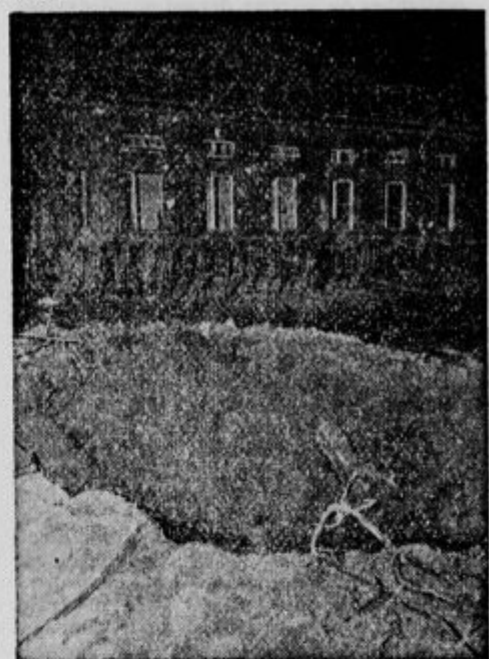
Razdejanje, povzročeno od rušilnih bomb, je strašno. Kot primer velikih, naravnost nepremagljivih težav navaja poročevalski urad Exchange posledice enega samega bombardiranja. Če pomislimo, kolikokrat prilete nemška letala nad London, si lahko predstavljamo, kaj pomeni moderna vojna. Takole se glasi omenjeno poročilo: V množičnih napadih nemškega letalstva, ki so se v noči na zadnjo sredo vsi usmerili na London in še na neko mesto v srednji Angliji, je sodelovalo okoli 250 letal Škoda je velika. Med težko poškodovanimi poslopji v Londonu so samo tri bolnišnice in tri šole. V eni bolnišnici so bili žrtve napada sami taki bolniki, ki so nesposobni za prevoz. Vsi ti bolniki s strežniki vred so mrtvi.

Zaklonišče neke šole, ki služi tudi kot javno zaklonišče, je zidovje popolnoma zasulo. Šele v sredo popoldne so zvrtili reševalci majhen hodnik do zaklonišča in rešili življenje 40 ljudem. V nekem drugem javnem zaklonišču so ruševine pokopale 110 ljudi. Reševalna dela so zelo počasi napredovala. Do časa, ko je bilo napisano to poročilo, so izkopali 10 mrtvih teles. Tudi vsi ostali so mrtvi in še sploh niso izkopani. V nekem delavskem okraju je zadela bomba veliko stanovanjsko kassarno. Pod ruševinami je več delavcev našlo smrt. Ob obali Temze je bila zadeta od bombe velika trgovska hiša. Druga bomba je zadela bližnjo cerkev in jo popolnoma razdejala. Štiri osebe je v teh podrtijah zadela smrt.

Poneči je nad Londonom gosta megla. Nemška letala kljub temu prihajajo nad London. Bombe mečejo z velike višine. Prinašajo zažigalne in rušilne bombe. V nobenem primeru ni meril napad na kakršne koli vojaško pomembne cilje. Bombe so padale tja, kamor so pač priletele.

V kolikor so mogli dognati, so bili v sredo

napadi osredotočeni na razmeroma zelo majhno področje. Angleškim lovcem se je posrečilo prengnati tista nemška letala, ki so prišla na južno in jugovzhodno obalo. Tako je v glavnem trpel le London.

Učinek angleške rušilne bombe, ki je udarila tik ob bolnišniški baraki.

ŠPORT

IV. veliki table teniški turnir za prvenstvo dravske banovine

Moštveni in juniorski pokal si je osvojil Hašk, za seniorskega bodo igrali Zagrebčani med seboj

V nedeljo se je vršil v telovadnici I. drž. ženske realne gimnazije na Poljanah Table-tenis turnir pod gornjim naslovom, katerega pokrovitelj je bil g. ban dr. Marko Natlačen.

Ni se pričakovalo, da bo udeležba Zagrebčanov tako velika in da bo turnir tudi občinstvo posetilo v tako obilnem številu. Oboje je dokaz, da se je slovenski table tenis zopet pričel močno dvigati, kar je predvsem zasloga prireditelja SK Mauike, ki ta šport goji kljub finančnemu pomanjkanju iz golega idealizma in navdušuje za pravo športno udejstvovanje tudi ostale slovenske klube.

Turnir je potekal v popolnem redu in so si discipline sledile hitro druga drugi, vendar se kljub temu ni moglo odigrati do konca single došpoda in double, kar opominja športne kroge, naj se prično resno baviti s sezidavo splošnega športnega doma, kjer bo za ta šport na razpolago velika dvorana, ker se v šolskih telovadnicah tako obiskani turnirji ne morejo redno vršiti.

Moštev je nastopilo 16. Od teh so postavili sledeči klubi svoja moštva: Urania 2 moštvi, Korotan 2, Makabi 2, Hašk, Bratstvo, Hermes, I. H. S. T. K. in Celje po enega ter prireditelj 5 moštev. V finale sta prišla lanski zmagovalce Urania z zmago nad Makabi II. s 3:1, in Hašk, ki ima poleg subotjskega table-tenis kluba najboljšo moštvo v državi, z zmago nad Makabi I. s 3:2. Zmagovalce je bil Hašk, ki je premagal Uranio s 3:1.

Na nedeljskem turnirju je bilo prijavljenih tudi 16 juniorjev, ki so pokazali, da so že sedaj na zavidi višini, in da bodo nekoč imeli še veliko vlogo v jugoslovanskem table-tenisu. Prvi je bil Pronaska, ki je v lepi igri nadmočno premagal lanskega juniorskega državnega prvaka Valkoviča z 2:0. Drugi je bil Valkovič, ki je premagal Vrečiča II. z 2:1. Tretji je bil Bradeško. Nastopile so tudi štiri dame. Prva je bila Pečnikova od Haška, ki je premagala ostale tri, druga je Bačičeva od Hermesa in tretja Kononenkova iz Celja. Pri mixe doblju je bil prvi par Harangoso-Pečnik, ki je zmagal nad parom Herškovič-Bačič.

Seniorjev se je prijavilo vodstvu 37 in so odigrali partije do semi-finale, kamor so se plasirali sledeči: Dolinar Z., Vesel, Herškovič, Hexner L., Prohaska, Harangoso, Salom L., Djačić, Bubanovič in Laekner. Turnir se bo po sporazumu nadaljeval v Zagrebu, ker so prišli v semi-finale skoraj sami Zagrebčani.

Ženski atletski dvboj — Planina : Gorenjec 37:20

V nedeljo so nastopile lahkoatletinje Planine na Jesenicah proti atletinjam Gorenjca v dvoboju, ki je prinesel naslednje rezultate:

60 m: 1. Sušteršič Marija (Pl.) 8.4 sek., 2. Merala Marija (Pl.) 8.5, 3. Klančnik Ilica (Pl.) 8.9, 4. Mali Zora (Gorenjec) 9 sek., 5. Torkar Danica (G.) 9.1, 6. Malenšek Vera (G.) 9.5.

Met krogel: 1. Kocjan Minka (Pl.) 9.02 m, 2. Tome Vikica (Pl.) 8.91, 3. Merala Marija (Pl.) 8.30, 4. Torkar Stanka (G.) 8.24, 5. Torkar Danica (G.) 8.08 m.

Skok v višino: 1. Pogačar Cirila (Pl.) 1.20 m, 2. Tome Vikica (Pl.) 1.20, 3. in 4. Torkar Stanka in Mali Zora (obe G.) 1.15 m, 5. Klančnik Ilica (Pl.) 1.10 m.

Met diska: 1. Tome Vikica (Pl.) 28.90 m, 2. Mali Zora (G.) 25.97, 3. Torkar Danica (G.) 25.32, 4. Sušteršič Marija (Pl.) 24.90, 5. Kocjan Minka (Pl.) 24.87, 6. Torkar Stanka (G.) 24.77.

Skok v daljavo: 1. Pogačar Cirila (Pl.) 4.22 m, 2. Tome Vikica (Pl.) 4.19, 3. Klančnik Ilica (Pl.) 4.08, 4. in 5. Škerl Marica (Pl.) in Torkar Stanka (G.) 3.89, 6. Mali Zora (G.) 3.84. Staleta 4 x 60 m: 1. Planina (Pogačar Cirila, Klančnik Ilica, Sušteršič Marica, Merala Marija) 35.8 sekund, 2. Gorenjec (Torkar Danica, Torkar Stanka, Malenšek Vera, Mali Zora) 36.4 sek.

Izven dvoboja:

100 m: 1. Merala Marija (Pl.) 14 sek., 2. Sušteršič Marica (Pl.) 14.3, 3. Mali Zora (G.) 15.1, 4. Škerl Marica (Pl.) 15.2 sek.

Kljub mirnemu vremenu so bili doseženi lepi rezultati, posebno v teku na 60 m in v metu krogel. Planina, ki je brez dvoma bolj rutinirana, je sigurno zmagala, ampak atletinje novo ustanovljene sekcije SK Gorenjca so zelo talentirane, posebno v metih. Organizacija in priprava igrišča je bila prvovrstna.

Boks ŽSK Hermesa

Poleg obilnega športa, ki so nam ga nudili agilni Hermezani zadnjo soboto in nedeljo, so za zaključek nastopili v nedeljo zvečer še boksarji, štirinajst po številu, in sicer od prireditelja, Bratstva, Trbovelj in Maribora. V peresni kategoriji je premagal Mariborčan Meglič Trboveljčana Razborska po točkah. V mušji kategoriji sta nam nudila lepo ekshibicijsko borbo Hermezan Antolin in Mariborčan Otisek. V lahki kategoriji je Hermezan Meze knock-outiral svojega klubekega tovariša Gračka takoj v drugi rundi. V srednji kategoriji je Hermezan Keitner premagal Trboveljčana Majcena, ki je zaradi poškodbe v začetku tretje runde odstopil. V srednježetki kategoriji je Jeseničan Mitrovič po točkah premagal Hermezana Voljčiča. Jeseničan Ažman je v isti kategoriji zmagal nad Hermezanom Marušičem, ki je bil precej slabši in je v drugi rundi odstopil.

Pri nedeljski kolesarski dirki v tekmi senforjev ni bil prvi junior Mažero iz Maribora, kar je bilo napačno navedeno v včeršnjem poročilu, temveč Drago Davidovič (Jugoslavija, Belgrad). V handikap vožnji na deset krogov je bil prvi Davidovič, drugi Podmiljšak (Edinstvo) in tretji Peternej (Hermes).

Najboljše atletinje v skoku v višino

Ženska lahka atletika nikakor ne zaostajata za moško in ravno zato imamo vedno boljše rezultate tudi na dekliških lahkoatletskih mitingih. V kolikor je prav ali ni prav, da tudi ženske postavljajo svetovne rekorde in da tudi one postavljajo svoje uspehe, bi rekli za ženske v bajne višine, je drugo vprašanje. Zaenkrat je stvar taka, da ee ženske ne ozirajo ne na desno ne na levo, temveč gredo svojo pot naprej ter podirajo stare in postavljajo nove svetovne rekorde.

Spodnja tabela nam pokaže kako daleč so prišle najboljše atletinje sveta v skoku v višino in kako velik je kader onih, ki dosegajo višine, katerih ne doseže marsikateri moški atlet. Ogledmo si natančneje te rezultate, ki takoie izgledajo:

1.66	D. Odam (Anglija)	1939
1.65	J. Shiley (USA)	1932
1.65	M. Didrikson (USA)	1932
1.64	I. Csak (Madžarska)	1938
1.64	G. Solms (Nemčija)	1938
1.64	van Balen (Holandija)	1939
1.63	E. Kaun (Nemčija)	1939
1.63	L. Pfennig (Švica)	1940
1.61	Cosnet (Anglija)	1938
1.61	van Heerden (Afrika)	1939
1.61	Yamantn (Japonska)	1939
1.605	Gisolf (Holandska)	1929
1.60	Dawes (Kanada)	1932
1.60	Carter (Avstralija)	1936
1.60	Koen (Holandska)	1938
1.60	Friedrich (Nemčija)	1938
1.59	Cathewood (Kanada)	1928
1.59	Notte (Nemčija)	1930
1.59	König (Nemčija)	1937
1.58	Clark (Afrika)	1932
1.58	Rogers (USA)	1932
1.58	M. Nicolas (Francija)	1938

Mednarodna kolica v lahkoatletskem športu

Lahkoatletski šport je tudi v letošnjem letu kljub temu, da se na vseh koncih in krajih vojskuje, dosegel velike uspehe. Če pogledamo točneje vse te uspehe najboljših atletov svet, in jih točkujemo na osnovi finske tabele za mnogoboje, potem dobimo naslednjo sliko:

Y. Nikkanen (Finska), kopje 78.70 m	1210 točk
Jack Torrence (USA), krogla 17.40 m	1202 "
Warmerdam (USA), skok s palico 4.60 m	1199 "
F. Towns (USA), 110 m zapreke 13.7 sek.	1186 "
R. Harbig (Nemčija), tek 800 m 1:46.6	1168 "
M. Walker (USA), skok v višino 2.09 m	1166 "
Jesse Owens (USA), tek 200 m 20.3 sek.	1154 "
W. Schröder (Nemčija), disk 53.10 m	1147 "
R. Harbig (Nemčija), tek 400 m 44.6 sek.	1147 "
T. Mäki (Finska), tek 5000 m 14:08.8 m	1139 "
H. Kälärne (Švedska), tek 3000 m 8:09	1139 "
Erwin Blask (Nemčija), kladivo 59 m	1138 "
G. Hardin (USA), zapr. 400 m 50.6 sek.	1134 "
J. Owens (USA), skok v daljavo 8.13 m	1131 "
Jesse Owens (USA), tek 100 m 10.2 sek.	1109 "
T. Mäki (Finska), tek 10.000 m 29:52.0	1094 "
N. Tajima (Japonska) troskok 16 m	1089 "
J. Lovelock (N. Zeland), 1500 m 3:47.8	1088 "
San Romani (USA), tek 2000 m 5:16.8	1083 "

Nekaj rekordov, kakor tukaj na 2000 m ter na 1500 m in met kopja bi se dalo v doglednem času še popraviti, medtem, ko teku na 100, 200, 400 m, metu krogel ter še nekaterim drugim ne bo lahko priti blizu.

MARIBOR

Spomenik kralju Aleksandru bodo gradili iz pohorskega granita

Izjava odbora za postavitev spomenika.

Maribor, 22. oktobra.

Odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Mariboru je imel sredi seje, na kateri je razpravljalo vprašanje materiala, iz katerega naj bi se napravil podstavek spomenika. Odbor je o tem podal sledečo izjavo:

»Na svoji seji dne 21. oktobra t. l. je odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru I. v Mariboru poveril g. inž. Milanu Lenarčiču iz Jospidola v Ribnici na Pohorju dobavo kamenitega dela za kraljev spomenik v Mariboru. To delo bo v celoti izvršeno iz pohorskega granita (tonalita), kar edino odgovarja kraljevemu spomeniku v Mariboru. Izvedba dela iz pohorskega granita je bila edino omogočena zaradi velikodušne naklonjenosti g. inž. Lenarčiča, ki je odboru poklonil 100.000 din kot mecensko darilo, ki je za naše razmere redko. Spomeniški odbor izreka g. inž. Lenarčiču za to poklonitev najtoplejšo javno zahvalo.«

Kakor smo že svoječasnno poročali, bo podstavek bronastega lika visok 10,50 m. Ta podstavek bo sedaj, kakor je zgoraj omenjeno, izdelan iz pohorskega granita. Podstavek tvorita dva močna granitna stebra, ki merita od podnožja do vrha 9,20 m. Ostalih 1,30 m odpade na podnožje, ki drži spodaj oba stebra. Vsak stebel ima spodaj 1,50, pri vrhu pa 0,80 m premera. Oba stebra bosta masivna, sestavljena iz posameznih kosov. Iz granita bo tudi 18 konfinov, ki bodo obkrožili podnožje spomenika ter bodo visoki 0,90 m. Prav tako bo tudi tlak med konfini in podnožjem iz tolenih granitnih plošč.

Odbor za postavitev spomenika se je dolgo časa bavil z vprašanjem materiala, iz katerega naj bi se zgradil podstavek. V postev je prihajal podpekli kamen in pa granit — ali pohorski ali srbski. Ponudbe iz Srbije za bukovski ali pohorski granit so bile znatno cenejše, kakor za pohorskega. To pa zaradi tega, ker je pohorski granit dosti bolj trd in težji za obdelavo, kakor je bukovski ali arandjelovski, iz katerega je na primer napravljen tudi podstavek ljubljanskega spomenika. Zato pa je seveda pohorski granit tudi dosti bolj trpežen ter predstavlja tako rekoč večen material. Poleg tega pa je pohorski granit naš domači kamen in že zaradi tega prihaja v prvi vrsti v poštev kot material za spomenik pokojnemu kralju. Sedaj je lastnik granitnih kamolomov g. inž. Lenarčič iz Jospidola na Pohorju omogočil s svojim darilom spomenišnemu odboru, da bo lahko izvedel izvršitev podstavka iz granita.

m Pomočnik notranjega ministrstva Zivojin Simonović je potoval v ponedeljek popoldne z brzovlakom skozi Maribor v Nemčijo, kjer se bo udeležil kongresa strokovnjakov.

m Diplomirani je bil na visoki šoli državne glasbene akademije v Zagrebu naš rojak Josip Kalčić iz Trnici pri Račah. Glavni stroki sta mu orgle in kompozicija. Čestitamo!

m Kurz za rezervnega kapitana II. r. je absolvirala tudi g. Josko Lukša iz Maribora, čigar ime je večeraj v naši notici pomotoma izostalo.

m Dekliški krožek Maribor I. ima drevi ob sedmih sestankih v običajnih prostorih. Na sporedu je predavanje g. dr. Hohojeca. Pridite vse in točno.

m V gledališču bodo igrali gojenci dramske šole g. Vladimira Skrbina v ponedeljek 28. okt. ob 20.30 v dramo »Konec poti«. Ker ta drama ni samo aktualna, ampak pomeni njena uprizoritev s pomočjo samih mladih igralcev, ki jih večina mariborske publike še ne pozna, kulturno pomemben dogodek, gotovo ne bo nikogar, ki bi ga hotel prezreti. Reprez ne bo. Vstopnice se daje v nedeljo in ponedeljek v predprodaji pri gledališki blagajni. Do nedelje se prodajajo po hišah.

m Najstarejši Rušen umrl. V Rušah so pokopali najstarejšega župljana, bivšega posestnika in krojaškega mojstra Petra Lužnika, ki je dosegel izredno starost 97 let. Kot krojaški pomočnik je po tedanjih navadah obhajal daljne kraje, med drugim tudi mnogo mesta v Nemčiji. Resno bolan ni bil nikoli, zato je tudi naglo umrl; bolehal je le dva dni. Bil je od vseh spoštovan mož. Naj počiva v mir!

m Vprašanje svežega peciva ob ponedeljskih ne zmanjka samo pekarske mojstre, temveč predvsem občinstvo. V Zagrebu je to vprašanje rešila banska uprava na ta način, da je ob ponedeljskih dovolila prodajo svežega kruha in peciva ter je v ta namen tudi dovolila, da se lahko začenja delo v pekarni od 12 ponoči naprej. V Mariboru pa je nedavno stalo zaradi prodaje svežega kruha ob ponedeljskih 15 mojstrov pred sodiščem. Kljub temu, da je sedaj prodaja svežega kruha ob ponedeljskih prepovedana, se tri tvrde ter prepovedi niso držale ter so bile spet prijavljene policiji.

m Ogromen požar v okolici mesta. V noči na torek je nastal ogromen požar na Jenčevem vrhu pri Selnici ob Dravi. Goreti je začelo okrog pol 12 močeno gospodarsko poslopje veleposestnika in trgovca Antona Skerbinca. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno, najbolj verjetno pa je, da ga je po neprevidnosti zadel neki klatež, ki je prenočeval na senu. Zgorelo je gospodarsko poslopje, ki je bilo enonadstropno, 40 metrov dolgo in 24 metrov široko ter veliko ekladišče. V zadnjem hipu so uspeli rešiti iz hlevov živino, vse drugo pa je postalo žrtev uničujočih plamenov. Zgorelo je

okoli 400 meterskih stotov živinske krme in slame, 8000 kg oglja, 110 kub. metrov trdih in večja zaloga mehkih drv, 6 vozov, 6 polovnjakov ter 5 toniki tovorni avto znamke Opel-Blitz. Škoda se ceni na okoli 400.000 din, poslopje pa je bilo v vsem inventarjem vred zavarovano samo za 70.000 din tako da bo pokrit samo neznaten del stroškov za obnovitev take zgradbe. Na mestu nesreče so bili najprej domači gasilci iz Selnice ob Dravi, ki pa sami ne bi bili mogli obvladati ognja. Zato je bila takoj poklicana telefonično na pomoč mariborska gasilska četa. Mariborčani so takoj odhiteli na pomoč ter je njihov nastop rešil situacijo. Uspelo jim je namreč, da so oteli veliko enonadstropno hišo in mlin, katerih so se plameni že oprijemali.

m Besarabčki so bili kršeni. Včeraj dopoldne ob pol 12 so bili kršeni v evangelijski cerkvi trije Besarabčki, ki so se rodili v porodiškem oddelku mariborske bolnišnice. Botroval jim je mariborski zdravnik dr. Thalmann s svojo sorodnico. Dve materi s svojima otrokoma sta potem že včeraj odšli s rednim transportom Besarabcev čez mejo, tretja mati pa bo odpotovala danes.

m Ogenj uničil žago. V Zg. Bistrici pri Sl. Bistrici je zgorela venecijanska žaga last posestnika Leopolda Gregoriča ter znaša škoda 30.000 din. Ogenj je najbrže nastal zaradi tega, ker so delavci prejšnjega dne popravljali žago, pa je kateri od njih vrget goreč cigaretni ogorek v žaganje. Žaga je bila zavarovana za 15.000 din.

m Najprej si je naročil in plačal godbo, da mu igra na pogrebu. K godbenikom v Rušah je prišel 22-letni tovarniški delavec Leopold Raner ter je naročil godbo, ki mu naj igra na njegovem pogrebu. Plačal je godbo naprej ter določil, da se vrši pogreb preteklo soboto. Nato je šel domov in se ustrešil. Ruška godba je naročilo mladega samomorilca izvršila ter mu je na pogrebu igrala.

m Krava ga je nasadila na koso. Žrtev nesreče je postal 37-letni poljski delavec Anton Pešić iz Trnici pri Račah. Peljal se je s koso na kolesu domov ter je imel na ramenu koso. Srečal je kravo, ki je zamahnila z repom ter se z njim zapela v koso in podrla kolesarja na tla. Pri padcu se je Pešić nasadil na koso ter se hučno ranil. Prišel je s ga v mariborsko bolnišnico.

m Sam ni vedel, da je nevarno ranjen. V Studenci se je zalezel s kolecom nepoznan možki v Jožefa Stancerja ter ga podrl na tla. Ko se je Stancerja zaradi tega razburjal, je neznanec potegnil nož ter sunil z njim Stancerja v glavo. Zadal mu je kr-

Otroški kotichek

Mihčeve čudovite dogodivščine

(105) Slavnost je trajala pozno v noč. Palčki so se brezmejno zabavali. Peti in plesati kar niso mogli. Takega in tolikšnega praznika že zlepa niso imeli. Mihček je hodil od skupine do skupine in se z vsemi kar najpristrčneje zabaval.

(106) »Kdo ve, kaj bodo z nami naredili,« je rekel roparski poglavar svojemu zvezanemu tovarišu. »Meni je dosti žal,« je odvrnil ta, »da nisem palčkov vedno pustil v miru.« »Meni tudi,« je rekel poglavar, »in če kdaj pridem do prostosti, bom z njimi sklenil prijateljstvo.«

vavečo rano, zaradi česar se je zatekel ranjeni na reševalno postajo, kjer so mu glavo obvezali. Med obvezovanjem pa je začutil tudi pekoče bolečine na trebuhu. Pogledali so, kaj ga boli ter ugotovili, da ima prerezan trebuh ter mu že drobno gleda iz rane. Nemudoma so ga zapeljali v bolnišnico, kjer so ga morali operirati.

so prišli sodrugi do prepričanja, da bi bilo potrebno deloma podreti vilo šolskih sester, ker ta onemogoča razširitev ulice. Navdušenje naših sodrugov za podiranje razumemo, vendar bi lahko sodrugi vedeli, da je njihov predlog kaj pozen, saj je bilo že lani sklenjeno, koliko, kako in do kod bodo letos razširili in tlakovali Vodnikovo ulico, odkod pa prihodnje leto, ko bo na razpolago potreben kredit. Celotno cestišče Vodnikove ulice bo 6 m široko, kar zadostuje za dvosmerni vožnjo. Za trosmerno vožnjo bi potrebovali 9 m, kar je tu neizvedljivo. Pločnika bosta v Vodnikovi ulici do Strossmajerjeve ulice široka — na desni 4 m, na levi 2 m, od Strossmajerjeve ulice pa bosta hodnika široka na vsaki strani po 2 m, cestišče pa bo seveda tudi tu široko 6 m. — Da bi bilo treba delo pospešiti v lepih dneh, želi in ima prav gotovo tudi interes tvrdka Nerad sama, pripomniti pa moramo, da je danes sprčo težav dobave materiala zelo oteženo, saj je znano, da se za tlakovanje Mariborske ceste ni prijavil za licitacijo niti eden ponudnik.

c Boksit so pred kratkim začeli kopati v št. Ilju pri Velenju. V novem rudniku je zaposlenih 35 delavcev. Boksit izvažajo v Nemčijo.

Ptuj

Odbor za splošno in strokovno naobrazbo trg. in obrtniškega naraščaja v Ptuj priredi letos tečaj za poslovno spisje, nauk o narodnem gospodarstvu, knjigovodstvo in strojepisje. Prijave za tečaj se sprejemajo v pisarni Združenja trgovcev za mesto Ptuj vsak dan med uradnimi urami, kjer se daje tudi potrebne informacije.

Občni zbor ptujskega dekliškega okrožja. V nedeljo dopoldne je bil v prosvetni dvorani v mestnem parku redni letni občni zbor ptujskega okrožja Dekliških krožkov. Zastopani so bili vsi krožki. Zvezo je zastopala gđ. Olga Sadravec, ki je imela tudi lep in jednat programski govor. Sledila so poročila, iz katerih je bil razviden vsestranski napredek okrožja, tako, da moramo želeli okrožnemu odboru samo to, da gre po začetni poti naprej k novim uspehom. Število pripadnih ptujskega okrožja se suče sedaj okrog 500, a bo v kratkem precej preokrajano. — Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: Petrovič Lizika, predsednica, Mohorko Terezija, podpredsednica, Zupane Marjanca, tajnica, Vrabl Marica, blagajničarka, Zazula Pavla, načelnica, Cobelj Štefka, podnačelnica, Kuhar Marjanca, voditeljica mladenk, Dokler Nuša, voditeljica gojenk. Duhovno vodstvo je sprejel mesto dosedanjega vodje g. p. Alojzija Horvata g. dr. p. Marjan Gojkošek. — Na koncu se je sklenilo in poudarilo, da se bo nastopajoče poslovno leto posvetilo delu v glavnem organizaciji naraščaja, t. j. gojenkam in mladenkam, ki so porok lepši in gotovi bodočnosti naše močne dekliške organizacije. Mi želimo novemu odboru pri tem samo veliko uspehov!

Smrtna kosa. V soboto je umrla po dolgi in hudi bolezni ga. Terezija Kaisersberger, banjevska v Cankarjevi ulici. Pokojnica, ki je dočakala visoko starost 82 let, so pokopali v ponedeljek ob veliki udeležbi na mestnem pokopališču. Naj ji sveti večna luč. Zaljubljenim naše iskreno sožalje.

Avtomobilska nesreča. Ko je vozil iz Ormoža Malek Franc, šofer tvrdke Ornig v Ptuj, tovorni avtomobil, na katerem je bilo 10 polovnjakov vina, se je avtomobilu v Cvetkovcih zlomila vzmet, pri čemer je šofer izgubil svojo oblast nad avtomobilom. Avto se je nato z vsemi polovnjaki skotalil v obcestni jarek, globok dva metra. Drugi dan so avto z drugim tovornim avtomobilom izvlekli iz jarka. Na avtomobilu je škoda nad 15.000 din. Šoferju in sovozaču Finžgarju se ni nič hudega zgodilo. Tudi polovnjaki so ostali k sreči nepoškodovani.

Dovje-Mojstrana

Aljaževsko pevsko in dramsko društvo na Dovjem uprizori v nedeljo, dne 27. oktobra t. l. ob 8 zvečer Kuncičevo »Triglavske rožice«, gorensko narodopisno igro s petjem v 4. dejanjih, ki je pred kratkim izšla v založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Za igro je med domačini živahno zanimanje, ker so vsa dejanja natrpna s pristno triglavske folkloro in so priključene iz preteklosti tudi resnične osebe — znani dovški tipi in originali. Posebnost te uprizoritve je, da bodo igralci, ki so postavljeni v realistično okolje, nastopili v pristno dovškem dialektu, česar si igralci v drugih krajih Slovenije pač ne morejo privoščiti. Le škoda, da morajo igro zaradi vpoklica režiserja na orožje vaje predčasno postaviti na oder. Pripravljeni pa smo, da jo bodo kljub temu gladko izvozili, saj so k igranju pritegnjene najboljše igralke naše tuk. prosvetnega društva, med drugimi tudi župan g. Janša in gospa županja ter občinski tajnik in organist g. Ponikvar. Na prireditvi vladno vabimo!

Celje

Letalski napad na Celje

Celje, 22. okt.

Celjsko občinstvo je danes pokazalo, kako resno vzame vaje za obrambo mesta in prebivalstva pred letalskimi napadi. Vse se je izvršilo tako, kakor da bi v resnici priletela nad naše mesto sovražna letala. Točno ob pol 3 so bili na Miklavževem hribu oddani topovski strelji, ki so oznanjali bližajočo se nevarnost. Oglašili so se cerkveni zvonovi in tovarniške sirene. Občinstvo je bilo zelo disciplinirano in so bile mestne ulice v dveh minutah prazne. Hišni posestniki so zaprli večna vrata. Okna so bila zaprta, zavese pa spuščene. Vozila so odstranili z glavnih prometnih cest, tako da je mesto izgledalo, kakor bi izumrlo. Na ulicah so se pojavili stražniki in pomožni policaji. Samarijani in gasilci so bili v takojšnji pripravljenosti. Točno 10 minut pred 3 so padle pri mestnem milnu in pri okrožnem sodišču petarde, ki so eksplodirale. Prihiti so gasilci, takoj za njimi pa patrola za odstranjevanje ruševin in samarijani, ki so odnesli ranjenec. Pri kinu »Metropole« in trgovini Zidanšek v Gaberljah so padle plinske bombe. Na navedenih mestih so nekateri dijaki markirali zastrupljene in so jih sanitetne patrile odnesle na postajo. Pri tovarni Westen in cinkarni so padle petarde, ki so povzročile »požare« in razširile »strupeni plin«. Tudi tukaj so takoj nastopile reševalne ekipe. Magistrat in kasarna v Gaberljah sta bila »zamegljena«. V aktivni obrambo je stopila tudi naša vojska. Točno ob 15.30 so bili dani znaki za prenehanje nevarnosti in se je na ulicah zopet pojavilo občinstvo.

Stroge kazni pred celjskim sodiščem

Celje, 22. oktobra.

Okrožno sodišče v Celju je danes obravnavalo žalostne in obsojanja vredne primere, ki so se dogodili v naši domovini. Bela kuga, pokol zaradi pijančevanja, vloni in zločinstvo zoper državo, to so bili pregreški obtožencev.

Citateljem je znan tragičen dogodek dveh zakoncev, mlade matere Zohar Julijane in njenega moža. Žena je podlegla zaradi odprave plodu, njen mož pa si je iz žalosti končal življenje. Skoraj bi lahko rekli, da je smrt teh dveh zagrešila današnja obdolženka, 35 letna vdova Barbej Amalija iz Trbovelj. Šele 10. septembra letošnjega leta je bila Barbej Ana obsojena zaradi zločina zoper življenje na pet mesecev strogega zapora. Sodišče ji je v smislu § 65. k. z. izvršitev izrečene kazni odločilo za dobo štirih let. Obdolženka pa kazni ni izmohila. Takoj drugi dan po sodbi je odpravila plod Zoharjevi Julijani, ki je za posledicami umetno povzročene splava in zastrupljenja 22. sep-

c Cerkveni koncert celjske vojaške godbe. V nedeljo, 27. oktobra bo priredila vojaška godba 39. p. p. v Celju ob tri četrti na 11 dopoldne v Marijini cerkvi cerkveni koncert v korist najsiromašnejšim otrokom celjskih okoliških osnovnih šol. Koncert obsega več lepih skladb: Largo — F. Handel, Ave Verum: W. A. Mozarto; Panis Angelicum: Cesar Frank; Arioso — F. Handel in Zdrava Marija — dr. Schwab — poje solo sopran gđ. Kirbiševa. Ker je koncert v korist našim najsiromašnejšim šolarjem, vstopnina pa zelo nizka, vabimo vse občinstvo, da se tega koncerta polnoštevilno udeleži!

c Stavka krojaških pomočnikov v Celju še vedno traja in do sedaj še sploh ni prišlo do kakih pogajanj. Pomočniki upajo, da bodo mojstri uvideli, da so njihove zahteve z ozirom na današnje težke socialne razmere upravičene in bodo pristali na sklenitev nove kolektivne pogodbe in povišanje merzd.

c Smrtna nesreča. V slovenjegraški bolnišnici je umrl 59letni Vinko Breznik iz Bukovske vasi pri Dravogradu, ki je padel pred dnevi s strehe na domačem hlevu in si pri padcu zlomil 6 reber, lopatico, dobil hude poškodbe po glavi in tudi notranje. Zapušča tri nepreskrbljene otroke in ženo. Naj v miru počiva, bridko prizadeti družini naše iskreno sožalje!

c Celjski Družabni klub, ki je imel pred kratkim svojo redno letno zborovanje, na katerem je bil ponovno izvoljen za predsednika g. Lenardon Zvonko, uradnik Ljudske posojilnice, bo začel s svojimi rednimi prireditvami v petek ob 8 zvečer v veliki dvorani Narodnega doma.

c Zanimivo predavanje o letalstvu bo imel drevi ob 8 v Prosvetnem domu na sestanku FO pilot. Ker bo predavanje kratko in zelo poučno, vabimo vse člane obeh odsekov in KPD ter prijatelje našega društva, da se polnoštevilno odzovejo povabilu odbora FO.

c Gosto jesensko meglo imamo že par dni v Celju. Megla se vzdigne šele pozno dopoldne, ko zasije toplo sonce. V Savinjski dolini te megle ni bilo in je zato bila slana.

c Tovorni vagon se je iztril v ponedeljek zvečer ob pol 9 za poslopjem Javnega skladišča in podrl zaporni zid. Posebne škode ni.

c Podirali bi radi. List sodrugov iz Maribora na kratko omenja v svoji včerajšnji številki tudi tlakovanje Vodnikove ulice v Celju, kjer dela počasi napredujejo. Ker je baje že marsikdo sodrugom rekel, da bo potrebno ozko cestišče razširiti,

Nemška bomba je zadela omnibus v Londonu.

Servirajte Vašim gostom mesto ruskega čaja okusni

„EMONA“

cvetlični čaj,

z limono, rumom ali mlekom.

Zahtevajte samo originalne pakete v vseh trgovinah

Proizvaja:
Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Seznam

izrebranih števil loterije prostovoljne gasilske čete v št. Vidu nad Ljubljano, kateri se je vršila dne 20. oktobra 1940.

Glavni dobitki:

št. 4482 šivalni stroj,
št. 141 šivalni stroj,
št. 3581 moško kolo,
št. 4381 žensko kolo,
št. 2188 moško kolo,
št. 4575 jedilni servis,
št. 4768 2 prešiti odelji,
št. 136 garnitura sobnih preprog,
št. 4510 vreča moke 85 kg.

200 praktičnih dobitkov pa so zadele številke:

40, 78, 97, 110, 114, 157, 180, 201, 220,
264, 380, 422, 433, 467, 476, 561, 570, 578,
622, 632, 655, 697, 710, 746, 758, 765, 813,
821, 842, 887, 1009, 1039, 1090, 1119, 1286, 1319,
1354, 1356, 1359, 1385, 1414, 1426, 1428, 1432, 1456,
1543, 1569, 1631, 1666, 1741, 1712, 1778, 1784, 1798,
1802, 1833, 1845, 1856, 1945, 2000, 2001, 2032, 2034,
2050, 2059, 2081, 2105, 2129, 2222, 2288, 2322, 2356,
2363, 2381, 2452, 2491, 2520, 2534, 2575, 2576, 2591,
2603, 2651, 2717, 2722, 2792, 2870, 2898, 2934, 2975,
3012, 3028, 3046, 3055, 3086, 3096, 3115, 3146, 3188,
3205, 3212, 3228, 3255, 3256, 3284, 3307, 3366, 3393,
3455, 3466, 3480, 3495, 3522, 3550, 3553, 3605, 3687,
3689, 3711, 3774, 3779, 3859, 3846, 3848, 3947, 3949,
3963, 4006, 4009, 4019, 4044, 4074, 4107, 4112, 4165,
4166, 4194, 4208, 4220, 4306, 4370, 4434, 4480, 4512,
4529, 4552, 4593, 4632, 4693, 4763, 4767, 4841, 4897,
4928, 4945, 4973, 4982, 4985, 5076, 5104, 5136, 5156,
5195, 5397, 5429, 5502, 5683, 5708, 5716, 5732, 5796,
5833, 5880, 5919, 6000, 6012, 6017, 6023, 6024, 6025,
6036, 6047, 6056, 6104, 6258, 6351, 6393, 6433, 6436,
6534, 6593, 6608, 6641, 6645, 6659, 6697, 6803, 6831,
6856, 6857, 6943.

Dobitke je dvigniti vsak dan od 6—7 zvečer ter v nedeljo od 8—11 dopoldne v gasilskem domu. Dobitki, ki se ne dvignejo do 10. novembra 1940, zapadejo v last četi.

Obvestilo

Naročnike malih oglasov opozarjamo, naj naroče male oglase najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti

Uprava „Slovenca“

Zahvala

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega nad vse ljubljenega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Gajšek Vincenca

višjega sodnega oficijala v pokoju

predragega kropili in spremljali na njegovi zadnji poti ter mu pokrili grob s cvetjem, izrekamo našo najtoplejšo zahvalo.

Celje, dne 21. oktobra 1940.

Zalujoči ostali.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; žentovanski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pekatna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pek z obrtno pravico
išče zaposlenje. Ponudbe v podr. »Slov.« v Celju pod »Samski«.

Nezakonsko dekle

okrog 20 let staro, bi se rado izučilo kuhanja — najraje v kakem samostanu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16166.

Resno dekle

popolnoma zanesljivo, želi službo kot pomoč pri gospodinjstvu v boljši družini. Ponudbe v upr. »Slov.« v Mariboru pod »Zanesljiva 1210«.

Vajenci

Frizersko vajenka
čedne zunanosti, sprejem takoj. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 16168.

Mizarskega vajenca

sprejem takoj. Bernik, Guncelje 3, št. Vid nad Ljubljano. (v)

Mlado dekle

zdravo, se želi izučiti šiviljske obrti na deželi. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Prijava 1201« št. 15888.

16 let star fant

močan, priden, poštenih staršev, se želi izučiti večji mehaniški delavnici na deželi. Naslov v upr. »Slov.« pod 15889.

Kupimo

Pozor mizarji!
Iščem dobavitelje za stalno dobavo raznega pohištva iz trdega in mehkega (nepleskanega) lesa. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takojšnje plačilo« št. 16149.

Stare moške obleke

čevlje, perilo itd. kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana — Gallusova nabr. 29. (k)

Službo dobe

Prosim gospodično
s Stajarske, s katero sem se spoznal v Ljubljani v tramvaju in smo potem skupaj potovali z avtobusom v Trzin, od koder se je potem sama vrnila, da takoj piše za službo na naslov, ki sem ji ga dal. Gospodična ima dve mlajši sestri, mater in bolnega očeta. — M. C., Beograd.

Iščem delavce

za izdelovanje sirkovih metla. Z. Lisinski, Zagreb V., Vrbik 8. (b)

Zlatarske pomočnike

vešče delavce za blazutirjo išče »Zlatarka« k. d., Zagreb, Deželiceva 29.

Urarski pomočnik

samostojen, popolnoma vešč v stroki, s kompletnim orodjem, se sprejme. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15909.

Prodamo

Cvetje

italijansko in jajca se vedno dobi pri Baloh — Kolodvorska 18. (i)

Moko št. Og in 2

dobite po nizki ceni dokler je zaloga pri »Miklavžu« pod lemenatom.

Cvetličarska žica

je zopet na zalogi v železnini Fr. STUPICA v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1. (i)

Najugodnejši nakup

moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Auto-motor

Tovorne avtomobile

v dobrem stanju, prednost Saurer Typ 3 ali 4 B.H. na bencinski pogon, iščem. Ponudbe z navedbo cene in stanjem plašček poslati v upravo »Slovenca« pod št. 16162.

Razno

Imam gostilničarsko obrt
iščem družabnika ali pa grem tudi za poslovdnino ali vzajem na račun. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Obrt« št. 16166. (t)

Gumbnice, gumbce, pišce,
monograme, entel, ašur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna predtiskana žen roč. dela

STROJI

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obrokel

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Objave

V upravi »Slovenca« naj dvignejo inserenti naslednje ponudbe:

»Gotovina« 15.472
»Delavoljen« 16.111
»Mehanik« 15.654
»Nizka cena« 15.289
»Orožje« 15.614
»Plačam visoko« 15.567
»Zanesljiva« 15.093
»Značaj« 15.328.

Dobijo se v vseh boljših trgovinah s urami.

60 dobrih delavcev

se sprejme za delo v Javor. Rovtu. Plača 5-75 do 6-50 din na uro, cenena in izdatna hrana na razpolago, železniška vozovina do Slov. Javornika se povrne. Zglasiti se je pri vodstvu gradbenega podjetja ing. Josip Dedek, Javorniški Rovt.

Dotrpel je naš dobri soprog, oče, stari oče, gospod

Mihael Šimenc

brz. mojster v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v četrti ob 4 popoldne.

Kranjska gora, dne 22. oktobra 1940.

Zalujoča rodbina Šimenc in ostalo sorodstvo.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob izgubi naše dobre mame izkazali svoje sočustvovanje in jo spremili na njeni poslednji poti, iskrena hvala.

Ljubljana, Kragujevac, 23. oktobra 1940.

Rodbine:

Skodlar, Savnig in Pelc.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Vajenec se ni več upiral. Vstopil je k ostalim v ladjico. Od vsega do mu ostali se trije zlatniki, kar je več kot potrebuje za nakup svoje obleke in za Zenaidin spominček. Torej izlet v Nantes le ne bo brez haska. Sicer je pa Jakec storil to v razpoloženju, ki se je silno menjavalo: iz najgloblje žalosti in iz nepopolnega zadovoljstva.

Sedaj sedi med ostalimi v vzhodni ladjici in mirno zajtrkuje; nad njim je tisto pravo, nizko bretonsko nebo, slan in osvežujoč veter piha ter nosi ladjico, ki je nagnjena, kot bi ptica rezala z eno perotjo valove... Vrvi škripajo, jadro se boči na vse načine, valovi pljusajo, oba bregova zaostajata in vidi se domače obrežne pokrajine, postave ribičev, perle in pastirjev, katerih ovce so v nizki travi od daleč videti kot debele žuželke. Jakec je vse to videl; njegova čista zavest se mu je vrnila in gledal je s sanjavinimi očmi okrog sebe. Spominjal se je pomorskih pustolovščin in daljnih ekspedicij, o katerih je čital; in vse to mu je še toliko bolj stopilo pred oči, ker je poleg njega bil mornar in srečavali so velike ladje, katerim se je njihova morala izogibati. Zakaj se mu je med temi spomini vedno prikazovala pred očmi neka stara, orumenela in izrabljena slička, ki jo je imel še kot otrok in ki je predstavljala Robinsona Crusoe? Robinson je ležal v ležalni mreži, v rokah je imel vrček žganja, a okrog njega so bili pijani mornarji in ostanki požrtij; nad njo je bil napis, ki si ga je deset let ohranil v spominu:

»In v eni sami noči uživanja sem pozabil vse svoje dobre sklepe.« Ali se je te slike spomnil zato, ker so se mogoče v njihovi ladjici kotale prazne steklenice, bilo vino razlito in ljudje ležali med ostanki obeda? Jakec ni ničesar določnega vedel; samo galebi se se spreletavali okrog jadrnega vrha, ker jih je veter zanašal, in to mu je še povečalo njegovo domišljijo o daljnem potovanju: strmel je namreč z obrazom proti nebu, videl ni drugega kot nebo, sive kosmiče oblakov, ki so si neprenehoma sledili drug drugemu in tako okorno-hitro bežali nad njegovo glavo, da se ga je pričela polaskati omotica.

Obrnil se je. Iz sanjarij sta ga prebudila njegova dva tovariša, ki sta kričala neko mornarsko popevko. Oh, ko bi tudi on mogel peti kot onadva, pa ne zna drugega, ko tisto otroško: »Čevljevče imam rdeče...« skoraj bi ga bilo sram, da je tak neveden. Nato je vstal na sebi nek pogled in ta ga je spravil v zadrego. Ladijski mojster je stal pred njim, pljunil od časa do časa v roke, da je lahko bolje držal drog in ga motril s svojimi jasnimi očmi, ki so bile videti kot obledele ob njegovem zgorlem, klenem obrazu. Jakec bi bil hotel, da bi utihnil ta prezirljivi pogled, ki mu je govoril: »Ali te ni sram, izprijeni paglavček! — toda takile stari mornarji volkovi, ki so navajeni biti na preži pred viharji, katere vidijo prihajati po sencah, drsečih po modrih valovih — ti imajo oči poštene, klene in neuklonjive. Da bi uspal to nadležno pozornost, ga je Jakec hotel prisiliti, da bi pil. Ponujal mu je kozarec, ki je trepetal v njegovi roki, in steklenico, iz katere je po vsej sili hotel natočiti vino, čeprav ga ni bilo niti kapljice več.

»No, mojster, le dajte ga kozarec!«
Mojster je odkimal, češ da ni ženjen.
»Pusti v miru tega starega pusteža,« je

prav tiho šepnil mladenič svojemu prijatelju, »ali se ne spominjaš, ko nas ni maral peljati?« Njegova žena ga je prisilila. Dejal je, da imaš preveč denarja, da tu nekaj ni v redu.«

»Ha, če vi mislite o Jakcu, da je tat... potem vedite, da dobi toliko denarja, kolikor hoče. Treba mu je samo pisati v...« K sreči se je kljub svojim zmehanim mislim spomnil, da mu je mati prepovedala izgovoriti njeno ime v zvezi s tem denarjem in se zadovoljil s tem, da je zatrdil, da je ta denar res njegov, da so to njegovi prihranki in da si bo z njimi kupil obleko in mogoče tudi majceno darilce za Ze... Ze... Zenaido!

Govoril je... kar naprej je govoril... toda poslušal ga ni nihče. Gaskonjec in mornar sta se pričela pripraviti. Eden je hotel izstopiti v Chatenay — to je bilo nanteško predmestje, ki se je razprostiralo vzdolž brega; bilo je raztrgano, tovarniško in neprijazno. Tovarniške lope so se menjavale s krčmami in nekaj revnih vrtičkov je bilo očrnelih od dežja in saj. Njegov tovariš je hotel, da bi nadaljevali pot v Nantes in med prepričim, ki se je vnel, sta grozila, da si bosta »s steklenicami pokvečila obraze, si z nožem razparala trebuh ali pa si čisto enostavno prečehnili glave, da bosta v dela, kaj je v njih.«

A najbolj smešno pri tem je bilo, da sta si pripovedovala le ljubeznosti tik drug poleg drugega; držati sta se namreč morala za rob ladje, da nista padla, kajti burja je bila zelo močna in mala ladjica je z bokom rezala reko. Da bi pa izvršila svoje strašne grožnje, bi morala imeti proste roke in nekoliko več prostora. Jakcu pa so se nasprotno te stvari videle drugačne, mislil je, da gre zares; ves obupan nad nesoglasjem svojih dveh tovarišev ju je pričel miriti in spravljati:

»Prijatelja, moja dobra prijatelja... pro sim vaju!«

Solze je imel v glasu, na očeh in na licih. Nenavadno ganjen je bil; kot bi vsi ostali občutki in vtisi bili pokopani, razburjeni. Neizmerno mu je šlo na jok. Mogoče je bilo to zato, ker je imel toliko vode okoli sebe. Končno se je prepričal prav tako naglo polegel, kot je nastal, ker so medtem pustili za seboj zadnjo Chatenaysko hišo. Vozili so se v nanteško pristanišče. Mojster je zvil jadra in prijel za veslo, da bi varneje pripeljal skozi živahno in polno pristanišče.

Jakec je hotel vstati, da bi se razgledal; toda zameglilo se mu je in kar brž se je moral vnesti. Kot zjutraj, je tudi zdaj dobil občutek vročine in vrtoglavega zibanja. Le da tokrat ni izgubil zavesti. Vse se je vrtilo okrog njega. Stare, z reliefi in kamnitimi balkoni okrašene hiše so se mešale z ladijskimi jambori, jih zasledovale, požirale in tudi same izginjale; na njihova mesta so stopala velika razpeta jadra in črni, kadeči se dimniki. Pod sprednjimi jambori ladij so se z valovanjem dvigali in padali blede, suhi in razoranji obrazi; voda je kapala z njimi in Jakec je mislil, da jokajo od utrujenosti in žalosti. Ladje so bile videti kot ujeta med številnimi in velikimi pomoli pod tem nizkim nebom, kjer se je pogled daleč v ravnino, a nikamor v višino; človek bi dejal, da si tudi napisi na njihovih bokih želijo nazaj sonca, svobodnega morja in zlatih prekomorskih luk.

Mislil je na Mádou-ja, na njegove pobege v Marsejskem pristanišču in na njegova skrivajstva na dnu ladij, med premogom, raznim blagom in prtljago. Toda tudi te misli so izginile kot vse druge; pregnal jih je »horuk« mornarjev, ki so vlekli vrvi, škripanje škripcev na jamborih in udarci kladiv.